

YENİ BİR AYDINLANMA İÇİN

SOSYALİST MEZOPOTAMYA

Temmuz 2007 ● Sayı: 20 ● 2YTL ● www.mesop.net

AYLIK TEORİK POLİTİK DERGİ

ÇOBAN ATEŞİ
HALKA AÇILMALI
TESLİM TÖRE'YE
ZORUNLU YANIT

“ALÇAKLIĞIN
SON SİĞİNAĞI”

İÇİMİZDEKİ
DARBE VE TAKKİYE
DÖNÜŞ DÜŞÜNÜCECEKİ
VE KAFKASYA'YA
ÇERKES ULUSAL SORUNU

MİLLİ YARAR SİYASETİNE HAYIR

Türkiye
adım adım
faşizme gidiyor!

Hiç kimse milli
yarar siyasetine
hayır demiyor!

HALKLARIN ÖZGÜR BİRLİĞİNE EVET

YENİ BİR AYDINLANMA İÇİN

SOSYALİST MEZOPOTAMYA

Temmuz 2007 ● Sayı: 20 ● 2YTL ● www.mesop.net
AYLIK TEORİK POLİTİK DERGİ

Gün Yayıncılık Tic. Ltd. Şti Adına Sahibi
Murat Yılmaz
Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi
İnönü Mah. Babil Sok.
No:27/3 80230
Harbiye / İstanbul

Sorumlu Yazışleri Müdürü
Ferit Yıldırım
Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi
İnönü Mah. Babil Sok.
No:27/3 80230
Harbiye / İstanbul

Sosyalist Mezopotamya
Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi
İnönü Mah. Babil Sok.
No:27/3 80230
Harbiye / İstanbul

Telefon/Faks
(0212) 291 46 38

Yayın Türü
Yaygın Süreli Dağıtım

e-mail
sosyalistmezopotamya@mynet.com

Banka Hesap No:
İş Bankası Taksim Şb.
1052 767790
Döviz (Euro) Hesabı
1052 3335933

Baskı
Özdemir Matbaacılık
0 212 5775492
Davutpaşa Cad. 4. Güven Sanayii sitesi
C Blok No: 242 Topkapı-İSTANBUL

Gaziantep İrtibat Bürosu
Yasin Yetişgen
Tel/Faks
0 342 220 59 94
Atatürk Bul. Bina No: 49
N. Akınal Apt. B Blok
Kat: 6 D: 6 Şahinbey / Gaziantep

İÇİNDEKİLER

Editör	
Cumhuriyet Mitingleri ve seçimler	1
Tuncay ATMACA	
"Alçaklığın son sığınağı"	5
Munzur GÜLAPUŞAĞI	
İçimizdeki darbe ve takkiye	14
Hamit YILMAZ	
Barzani'nin askeri	22
S. ÇİFTYÜREK	
Teslim Töre'ye zorunlu yanıt	25
Mehmet YAŞAR	
Çoban Ateşi halka açılmalı	40
Namık DURUK	
Birlik üzerine doğru yöntem	43
Y. Barış KALKAN	
Kafkasya'ya dönüş düşüncesi	45
Metin AKTAŞ	
Çağımızda sosyalist düşünce...	50
A. KENDAV	
Politik Bildirge Taslağı Üzerine	57
Haber	
II. Toplantı Sonuç Bildirisi	61

Cumhuriyet Mitingleri ve seçimler

Son aylarda Türkiye’de ciddi iç siyasi gelişmeler yaşandı. Cumhurbaşkanlığı seçiminde yaşanan sorunlar; gerek bu sorun gerekse başta Kürt sorunu olmak üzere yaşanan diğer sorunlar nedeniyle 27 Nisan askeri muhtırası ve peş peşe örgütlenen “Cumhuriyet Mitingleri”; derken alınan erken seçim kararı, nihayet aylardır gündemde sıcak tutulan Güney’e askeri müdahale yönelişi, Ankara’daki intihar eylemi ve altı askerin mayına çarpan araç sonucu ölümüyle giderek hareketlilik kazandı. Türkiye rejiminin başta Kürt sorunu ve dolayısıyla siyasal İslam olmak üzere bu gelişmelerin arkasında “dış bağlantılar” araması sorunları daha da ağırlaştırıyor.

Bu gelişmelerin yaşandığı süreçte; “tabandan gelen doğal tepki” ya da “kentli orta sınıfın tepkisi” şeklinde sunulan “Cumhuriyet Mitingleri”ni kim, nasıl örgütledi ve bu mitinglerle ne amaçlandı?

Cumhuriyet Mitinglerini kim örgütledi?

Mitingleri kimin nasıl örgütlediğinin anlaşılması için Atatürkçü Düşünce Derneği (ADD) başkanı Emekli Orgeneral Şener Eryugur’un yaptığı açıklamaya bakmak gerekiyor.

“ADD için artık miting görevi bitmiştir. Son katılacağımız miting, 13 Mayıs Pazar günü İzmir’de Gündoğdu Meydanı’ndaki miting olacak” dediği açıklamasında: “Değerli arkadaşlar, istediğimiz birinci hedefe başarıyla ulaştık. Örgütümüzü candan kutluyorum. İkinci ve üçüncü aşamalarda ayrı bir strateji izlenecek miting yapılmayacak. Alan çalışmalarının yöntem ve hedefleri 3 Haziran Ankara toplantısında bildirilecek” deniliyor.

Bu açıklamayı yapan ADD Genel Başkanı Şener Eryugur, eski Jandarma Genel Komutanı olup “Sarıkoz” ve “Ayışığı” darbe hazırlıklarının kilit ismi olarak basına yansımıştı. Nokta Dergisi, bu darbe hazırlıkları ile ilgili yayınladığı belgelerde Şener Eryugur, ısrarlı bir darbe savunucusu olarak görülür. “Sarıkoz” ve “Ayışığı” darbe arayışları iç ve özellikle ABD başta olmak üzere dış destek bulamayınca darbe hazırlıkları rafa kaldırılır; fakat siyasete müdahalenin yeni yol ve yöntemleri belirlenir. Nokta Dergisinden aktaralım:

“Eski Kara kuvvetleri komutanı Aytaç Yalman: “Hiç kimse bu gidişin darbe ile düzeltilmesini istemiyor. Sivillerin gerekli tepkileri göstermelerini ve bizim onlara destek vermemizi istiyorlar”
“Aytaç Yalman’ın bu değerlendirmesi sonu-

cunda komutanlar, 'siyasete müdahale etme- me' gibi bir sonuca varmıyorlar, hayır sadece işin yöntemini değiştirmek gerektiği hususunda fikir birliğine varıyorlar" (Nokta Dergisi sayı 22.sy 5)

Ve çok geçmeden "sivilin gerekli tepkileri mitinglerle gelmeye başladı. Demek ki sivil dinamikler ya da halk kendiliğinden sokağa dökülmedi. Rektörler, YÖK, sendikalar, dernekler ve şoven ulusalcı partiler örgütlenmesinde bizzat yer aldıkları miting ve yürüyüşler, Yalçın Küçük gibi milliyetçi "aydınlar"ın katıldığı tv programları peşpeşe gündeme geldi. Ancak bunları esas organize eden çekirdeğin asker ve sivil oligarşi olduğu tüm çıplaklığıyla ortadadır. Yani açık askeri darbe yapamayan generaller, tabandan şoven ulusalcı bir kitle damarının örülerek hem şu an siyasal sürece yani yakın vadede sürece müdahale etmek gibi bir hedefe varmanın yanı sıra, orta vadede Güney'e Kerkük'e dönük bir askeri operasyonun arkasında durarak ulusalcı bir kite damarınının da ön adımları atılmış olunur. Dahası özellikle Kerkük ya da Kandil baha- nesıyla Güney'e yapılacak bir müdahalenin şimdiden kestirilemeyecek sonuçları nedeniyle bir askeri darbeye giriştiklerinde, imdiden yaratılan şoven-ulusalcı kitle damarına "asker ne yapsın, biz siviller başaramadık, onlar da zorunlu olarak yönetime el koydular" şeklinde dedit- bilmenin hazırlığındalar. Çünkü örgütlenen sağ ve sol şoven milliyetçilik "Türk'ün, Türk'ten başka dostu yoktur", "Ne mutlu Türk'üm demeyenler,

düşmandır, öyle kalıp, algılanacaktır" çizgisinde bileşiyor, daha doğrusu birleştiriliyor.

Ordu'dan gelen 27 Nisan muhtırası, siyaseti dizayn etmede etkili olmaya başladı. Muhtıra ve muhtıranın perspektifinde organize edilen miting, yürüyüş ve panellerin etkisiyle; sistem partileri "vatan ve üniter devletin geleceği teh- likede, birleşip alternatif siyaset yaratmalıyız" basıncıyla birleşmeye, güçbirliğine dönük adım atıldılar. Cumhurbaşkanlığı seçimi, öne alınan se- çim sonrasına bırakıldı, siyasal İslam, somutta AKP geri adım atılarak sindirildi. Muhtıra etkili olmaya başladı; ancak muhtıra başta olmak üzere, mevcut sorunların ve "bekası tehlikede" denilen üniter devletin algıladığı tehditin asıl ne- deni olan Kürt ulusal sorunu varlığını koruyor. Hatta bu sorun tam da rejimin yönelişi nedeni- le daha da derinleşip, ağırlaşarak varlığını sür- dürecek ve çözümünü dayatacaktır. Kürt soru- nunda çözümü dayatacak her adım, özellikle de Güney'e askeri müdahalenin yol açacağı muhtemel sonuçlar rejim ve elbette ordu mer- kezli yeni muhtıralar ve açık askeri darbeleri gündeme taşıyabilir. Türkiye rejimi, şoven-üniter yapısından, milimetrelık esnemeye yönelmeme tavrını sürdürdükçe, "Ne mutlu Türk'üm deme- yenler düşman olarak algılanacaktır" tavrı sür- dürüldükçe, bu iş amiyane tabirle "karakolda bitecek" gibi görünüyor.

Cumhuriyetin tehdit algılaması ve siyasal İslam'la hesaplaşmasının sınırları

Üniter, "laik" cumhuriyet başından beri üç dinamiği tehdit olarak algılamıştır. Kürt ulusal öz- gürlük mücadelesi, komünist hareket ve şeriatı hedefleyen siyasal İslam. Son yıllarda iç ve ulus- lararası gelişmeler nedeniyle komünist hareket yakın tehdit olarak algılanmıyor. Günümüz tehdit algılamasında, birinci sırada Kürt sorunu, ikinci sırada ise siyasal İslam bulunuyor. İkinci sıradaki ılımlı ve radikaliyle siyasal İslam da aslında yine belirleyici yönüyle Kürt sorunu dolaysıyla tehdit olarak algılanıyor. Çünkü Genelkurmay Başkanı 12 Nisan konuşmasında açıkça hem Kürt soru- nunun hem de siyasal İslam'ın "hamisi" olarak ABD ilan edilmişti. AKP'nin şeriat düzenini getire-

ceği tehlikesinden çok, ABD'nin yönettirmesiyle Kürt sorununda "reform paketi açabilir"liği tehdit olarak görülüyor. Zira hem geçmiş tarihte hem de cumhuriyet tarihinde rejimin, Cumhuriyet'in siyasal İslam'la hesaplaşmasının hep sınırları olmuştur.

Cumhuriyetin siyasal İslam'la hesaplaşmasının sınırı var mı

Cumhuriyet rejiminin İslam'la, elbette siyasal İslam'la hesaplaşmasının bir sınırı vardır ve bu yeni de değildir. Çünkü Türk'ün İslam'la ilişkisi Arap, Fars ya da Kürtlerin İslam'la ilişkisinden önemli farklılıklar taşır.

1 - Türkmen ve Oğuz boylarının Ortaasya'dan gönenç toprakları olarak İran, Mezopotamya, Anadolu'ya göç edip yerleşmelerinde ve sonra buraları yurt edinmelerinde İslam inancını kabul etmelerinin büyük rolü olmuştur. Başlangıçta İran ve Irak'taki iktidarlara paralı askerlik yapan, özellikle de Abbasi halifeliğine bu açıdan büyük hizmetler sunan Türkmen boyları İslam'ı kabul etmeselerdi buralara yerleşemezlerdi. Yeni alanlara yerleşme ve yurt edinme kaygısı, Türkmen boylarını diğer halklara oranla hızla müslümanlaşmalarının esas nedenidir. Arap, Fars ya da Kürtlerin İslam'ı kabul etmelerinde yurt edinmek gibi bir sorunları yoktur, zaten eski yerleşik halklardır. Bu nedenle bu halkların İslam'ı kabul etmeleri Türkmenlerden farklı olarak kanlı-kavgalı bir sürecin sonucudur.

2 - Türklerin İslam ile ilişkisinin yine Kürtler, Araplar, Farsların İslam ile ilişkisinden farklı bir özgül yanı daha vardır. Anadolu'nun yurt edinmesinde İslam orduları ve İslam bayrağı nasıl birleştirici bir kapsayıcılığa sahip olmuşsa; cumhuriyet sonrası Anadolu'da Türk kimliğinin milyonlarca Kafkas ve Balkan halklarından önemli bir kesimi tarafından benimsenmiş olmasında yine aynı İslam dini inancına sahip olmaları büyük rol oynadı. Çerkez, Çeçen, Arnavut, Boşnak vb. halkların Trakya ve Anadolu'da cumhuriyet rejimi altında giderek Türkleşmelerinde bunların yurt edinme zorunluluğu kadar İslam dini de büyük rol oynadı. Öyle ki Balkan ve Kafkas göç-

menlerinin Türkmenlerden çok Türkçülüğü, Türk milliyetçiliğini savunmaları ve cumhuriyet mitinglerinde ön planda olmaları da esas yurt edinme kaygısından geliyor. Zaten Alparslan Türkeş'in Nihal Atsız ile yollarını ayırıp "Türk-İslam sentezi"ni savunmasının başında da bu neden gelir.

3 - İslam'ın, Cumhuriyet'e ve Türklüğe hizmeti bunlarla sınırlı değil. Tarih içinde gerek Selçukluların Bizans'a karşı gerekse cumhuriyetin kuruluş yıllarında emperyalistlere karşı Kürtlerle kurulan ittifaklarda da İslam önemli rol oynamıştı.

4 - Cumhuriyet rejimi, 1970'li yıllarda dünya genelindeki sosyalist dalga ile paralel Türki-

ye'de de gelişen, güçlenen devrimci sosyalist harekete karşı siyasal İslam'ı bariyer olarak öne çıkarmıştır. ABD'nin; Pakistan, İran, Türkiye hatında örmeyi hedeflediği komünizme karşı "Yeşil Kuşak" projesinin ayaklarından birisi de Türkiye'de siyasal İslamın (şeriatın) örgütlenmesiydi. Türk rejimi "Yeşil Kuşak" projesini sahiplenmiş ve komünistlere karşı siyasal İslamın gelişip güçlenmesinin önünü açmıştır.

5 - Nihayet, cumhuriyet rejimi bu kez 1990'lı yıllarda yükselen Kürt ulusal mücadelelerine karşı, özellikle Kürdistan başta olmak üzere genelde siyasal İslam'ın özelde Hizbullah'ın önü açmış, alternatif olarak öne çıkıp örgütlenmesi yönlendirilmişti. Diyarbakır başta olmak üzere Hizbullah'ın gerçekleştirdiği eylemler, cinayetler görmezlikten gelinmişti.

6 - Türk ordusunda, "vatan savunması"nın halen maddi öğelerden çok "vatanın kutsallığı", vatan uğruna "şehitlik mertebesi" gibi dini, manevi değerlerin belirleyici olması, cumhuriyeti İslam'ı halen önemli bir referans almaya zorunlu kılar.

Bütün bunlardan sonra denecek ki, 28 Şubat ve 27 Nisan askeri muhtıralar kime karşı, niçin verildi? Cumhuriyet rejimi ve esas kurucusu olarak ordu; siyasal İslam'la hesaplaşmada yukarıda belirttiğimiz sınırlarının bilinciyle davranırken, siyasal İslam'a da hareket alanının bir sınırı oldu-

ğu, bu sınırı aştıklarında müdahale edeceklerini hatırlatır. Buna rağmen belirlenen sınırlar aşıldığında muhtıralarla bunlar törpülenir. Rejimin amacı siyasal İslam'ı "laik" cumhuriyetin ve esas olarak da üniter cumhuriyetin sınırları içerisinde tutmaktır, eritmek ya da yok etmek değildir.

Özellikle de rejimin artan bir yoğunlukla son yıllarda beka (gelecek) kaygısını yaşadığı; bu kaygı ya da tehdit algılamasının Kürt sorunundan kaynaklandığı; ABD ve İsrail'in Kürtlerin destekleyicisi olarak algılandığı ve bu "desteği" n cumhuriyetin geleceği açısından "tehdit" boyutunu ağırlaştırdığı düşünülen bir süreçte; rejim Kürt sorunuyla köklü hesaplaşmaya hazırlanırken, siyasal İslam'la hesaplaşmasının sınırlarını bilerek tekrar daraltacaktır. Dahası cumhuriyet rejiminin siyasal İslam'la hesaplaşması Kürt ulusal hareketiyle ancak ilişkilenebilir çerçevesinde olacaktır.

Rejim Kürt sorunuyla ilişkisinden hareketle genelde siyasal İslam'la özelde AKP ile hesaplaşmaya yönelmesi kadar; tersinden de rejimin Kürt ulusal sorunu ile hesaplaşması İslam'ın, siyasal İslam'ın desteğini gerektirecektir. Yoksa "ordu Kerkük'e" yönelişi hangi kutsi manevi değerle motive edilecek? Bu durum, rejimin bir başka açıdan siyasal İslam'la hesaplaşmasının sınırını belirler.

Fakat rejim ve ordu kendi sınırlarına rağmen siyasal İslam'ı doğrudan ya da ABD üzerinden Kürt davasıyla ilişkilendirip üzerine giderse yani Kürt sorunu üzerinden siyasal İslam'la ciddi hesaplaşmaya yönelmesi durumunda, bu yöneliş bizzat rejimin(devletin) çözülüşüne yol açabilir. Böylesine bir hesaplaşma "Türk-İslam sentezi"nde ciddi bir kırılmaya yol açar ve salt Türklük kimliği de rejimin birleştirici harcı olmaya gücü yetmez.

1920'lerde Şeyh Said önderliğindeki ulusal başkaldırıda, Türk şoven rejimi, Kürt ulusal mücadelesini "yobaz, şeriat ve hilafet savunucusu" diyerek bastırırken, hem Kürtlüğe hem de Kürtlükle birlikte siyasal İslam'a karşı da tavır almıştı. Ancak bugün tablo birçok açıdan farklıdır. Rejimin Kürt sorunuyla ilişkilendireceği siyasal İslam sadece Kürt merkezli değil, hatta esas

olarak Türk-Türkiye merkezlidir.

Ordunun Kürt sorunundaki tehdit algılaması derinleştikçe ve "ordu Kerkük'e" basıncı arttıkça gündeme gelecek yeni muhtıralar ve hatta muhtemel bir darbenin hedefi siyasal İslam değil Kürt ulusal hareketi olacaktır. Siyasal İslam ancak Kürt davasıyla ilişkilendiği oranda hedef haline gelebilecektir.

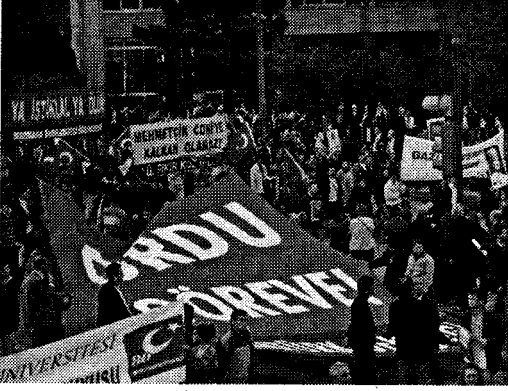
Özgürlük ve demokrasi cephesinin yaratılması

Türkiye siyaset sahnesinde, sosyal demokrat bir parti ya da hareket oluşmadı. CHP her zaman devlet partisi olarak işlev üstlendi, bugün ise daha fazla ordunun yedeğinde hareket eden bir parti konumunda... Adında "demokratik sol" bulunan DSP'nin sosyal demokrasiyle hele hele demokratik sol ile hiç mi hiç bağı yoktur. DSP ile CHP'nin ortak paydası katı şoven ulusçuluktur. Bu iki partinin birliğinin sol; hatta burjuva sol bile değil, olamazlar.

Kısacası, siyasetin sosyal demokrat alanı boş. Devrimci komünist hareket alanı ise hem olabiliğince dağınık hem de bu alanda bulunan parti ve örgütlerin bir kısmı daha çok sol sosyal demokrat ya da milliyetçi sosyalist gibi bir siyasi duruşa sahipler. Kürt ulusal demokratik ve devrimci hareketi yönünde tablonun bir başka yönü öne çıkıyor; komünistler hariç geriye kalan AB ve ABD'yi olumluyan siyasal duruşun yanı sıra kendi aralarında birlikte davranmaktan da uzaklar. Birlik yönünde KUDÇG ise halihazırda politik alanda alternatif hale gelebilmiş değil.

Öne alınan genel seçimlerde Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketi birlik oluşturamazsa, etkili sonuçlar alınamaz. Fakat birlik, kalıcı bir özgürlük ve demokrasi cephesi seçimlerin çok ötesinde, kendisini dayatan bir ihtiyaç haline gelmiştir. Devrimci, sosyalist, yurtsever hareket ya bu doğrultuda adım atacaktır ya da özettiğimiz muhtemel gelişmelerde sürecin izleyicisi olma konumunu aşamayacaktır.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

*"Her alçağın son sığınağı
milliyetçiliktir."*

(Samuel Jonhson)

"Alçaklığın son Sığınağı"

Sosyalist Mezopotamya'nın 18. sayısında "Ulusalçılık ve Sol" adlı yazıda genel anlamıyla konuyu açmaya çalışmıştım. Aslında bu sayı için başka bir yazı tasarlıyordum. Ama son süreçte yaşanan olaylar tekrar bu konuda yazma gerekliliği duygusunu oluşturdu bende.

Son süreçte önümüze şöyle bir tablo çıktı. Önce Hrant Dink'in katledilmesi, ardından Kerkük referandumu, Cumhurbaşkanlığı seçimi tartışmaları, "Cumhuriyet mitingleri" 27 Nisan muhtırası. Kuşkusuz başka gelişmeler de var. Ama en önemlilerini böyle sıralayabiliriz. Aslında bu sıralama Türkiye devrimci – sosyalist ve komünist hareketinin tavrını da daha net ortaya çıkaran bir sıralamadır. Bu gelişmelere baktığımızda Türkiye devrimci – sosyalist ve komünist

hareketinin de ulusalcılık – milliyetçilik batağında hızla yol aldığını görebiliriz. Ya da diyebiliriz ki, Türkiye devrimci – sosyalist ve komünist hareketini kazıdığı-mızda altından milliyetçiliğin ve Kemalizm'in çıktığını görebiliriz. Yani Türkiye devrimci – sosyalist ve komünist hareketinin büyük bir çoğunluğu ulusalcı ve Kemalist bir noktadadır. Türkiye sosyalist hareketi Ş. Süreyya Aydemir'in " hepimiz devletin yaramaz çocuklarıydık" dediği noktada hala.

Milliyetçilik bir kavram olarak iki yönlü bir okumaya tabii tutulabilir. Bunlardan birincisi, tarihte özellikle Fransız modeli olarak, farklı etnik, dinsel ya da kültürel aidiyetlerin üzerinde, bir üst kimlik olarak ulusu kuran, bir yandan aydınlanma felsefesinin sonuçlarını taşıyan, diğer yandan

burjuvazinin pazar ve toprak egemenliğini pekiştiren, bir başka deyişle yukarıdan aşağıya işleyen bir sürece gönderme yapar. İkinci okuma ise, Alman modeli olarak belirginleşen ve ulusun kan, kültür ve ırk bağına ve bu ulusun tarih içinde devamlılığına işaret eder. Bu ulusla birlikte varolan milliyetçilik ise o ulus içinde yaşayan bireylerin aşağıda paylaştıkları ve besledikleri bir duygudur.

İdeal olarak yapılan bu milliyetçilik okumaları aslında mutlak durumlara tekabül etmez. Ya da bazen yukarıdan aşağıya, bazen aşağıdan yukarıya işleyen dinamikler daha belirgin olabilir. Ancak, her durumda milliyetçilik, sınıflar arası güç ilişkileri ya da devlet ve toplum ilişkileri içinde, hegemonik yapıyı, egemen ideolojiyi yansıtırken, aynı

“HER ALÇAĞIN SON SİĞİNAĞI”

zamanda o toplum içinde kültürel ve tarihsel bağlar, bireyler arasında beslenen ortak kodlar, mitler ve duygularla beslenerek evirilen bir ideolojidir. Başka bir ifadeyle, hiçbir ülkede, milliyetçiliğin mutlak olarak birinci veya ikinci versiyonunun tek başına geçerli olduğunu söylemek de mümkün değildir.

Bu kısa belirlemeden sonra Türkiye cephesine bakacak olursak; milliyetçiliği Türkiye’de ilk defa ittihatçılar resmi ideoloji haline getirdiler. Cumhuriyet de bunu daha sistemli olarak sürdürdü. Başvekil İsmet İnönü 1925’te ;“ Vazifemiz bu vatan içinde bulunanları behemehal Türk yapmaktır. Türkler ve Türkçülüğe muhalefet edecek anasını kesip atacağız. Vata hizmet edeceklerde arayacağımız evsaf her şeyden evvel o adamın Türk ve Türkçü olmasıdır.” M. Esat Bozkurt da açık sözlülüğe İnönü’den geri kalmıyor. “Dost da düşman da bilsin ki, bu memleketin efendisi Türk’tür. Özü Türk olmayanların Türk vatanında bir hakkı vardır, o da hizmetçi olmaktır, köle olmaktır.”

Devam edecek olursak; Türkiye’de milliyetçiliğin gelişimi hiçbir zaman sadece sosyal bir olgu olmamıştır. Bir imparatorluk siyasetinin hakim unsuru olarak Türkler, milliyetçiliğe oldukça geç ve de doğal olmayan yollarla girmiştir. Burjuvazinin gelişimi sonrasında, kendi ihtiyaçlarına göre toplumu mobilize etmek ve yeniden yapılandırmak için

yayılan bir ideoloji olmaktan ziyade Türkiye’deki milliyetçilik her zaman devlet merkezlidir, devletin korunması ve kurtuluşuna dönüktür. Bu bugün de böyledir. Devlet sınıfları, Osmanlı’yı bir imparatorluk olarak yekpare bir arada tutma umutlarını kaybettikten sonradır ki milliyetçilik fikirlerine ikna olmuşlardır. Dolayısıyla 1900’lerden önce önemli bir Türk milliyetçi damar

ÇOK ÖZEL MANİPÜLASYONLAR, HEGEMONİK YÖNLENDİRMELER “MİLLİ” EĞİTİMİN YARATTIĞI “DOĞAL” BİRİKİM SÖZ KONUSU OLMAZSA VAROLAN KOŞULLARIN KENDİLİĞİNDEN MİLLİYETÇİLİK TEPKİSİNE YÖNLENMESİ BEKLENEMEZ.

ortaya çıkmamıştır. Doğurtulan milliyetçiliğin temel amacı ise devletin korunması ve kurtarılmasıdır. Bu işin kurucu öznesi yukarıda belirttiğimiz gibi ittihatçılardır. Ya da kurucuları İttihat ve Terakki ile Teşkilatı Mahsusa içinden çıkmışlardır. Kemalist milliyetçilik, 1960’lardan sonra yine devleti korumak için geliştirilen reaksiyoner milliyetçilik de günümüzde ulusalcı – kızıl elmacı çizgide bu tarihsel mirasın çocukları ve torunlarıdır. Kuvayi Milliye Derneği’nin basına yansıyan yemin töreni İttihat ve Terakki’nin gizli yemin törenlerini

çok belirgin şekilde çağrıştırıyor.

Dolayısıyla, son yıllarda özel kampanyalar ile yeniden yükseltilen milliyetçiliği de öyle doğal bir tepki olarak algılama şansı yoktur. Çok özel manipülasyonlar, hegemonik yönlendirmeler “milli” eğitimin yarattığı “doğal” birikim söz konusu olmazsa varolan koşulların kendiliğinden milliyetçilik tepkisine yönelmesi beklenemez. Özellikle Meris’in’de Newroz’ da yaşanan “bayrak yakma” olayı sonrasında hızla tırmandırılan sürecin arkasındaki gerçek sebepler algılanmak isteniyorsa süreç iyi okunmalı. Oysa milliyetçilik tartışmalarında milliyetçiliğe yönelik tepkileri bertaraf etmeye çalışan kesimlerin bu işin doğasını anlamaya yönelik vurguları, işsizliği ve gençlerin çaresizliğini, AB’nin saçmalıklarını gerekçe olarak göstermeye çalışması gerçekleri gizlemeye çalışmanın ustaca bir yoludur. Tıpkı Cumhuriyet gazetesinin Trabzon’da yaşanan linç olaylarını AB karşıtı tepkiye bağlaması gibi.

Kurucu milliyetçilik nasıl devlet sınıflarının kendilerini topluma dikte yolları olarak kurgulanmışsa ve bütün önemli toplumsal momentlerde egemen sınıflar müdahalelerini milliyetçilik üzerinden gerçekleştirmişlerse bugün de ordu, kendini siyaseten güvence altına almak ve toplumsal desteğini geliştirmek için milliyetçiliği kullanmaktadır. Kuşkusuz son yıllarda yaşanan gelişmelerin (AB sürecindeki tı-

“HER ALÇAĞIN SON SİĞİNAĞI”

kanıklıklar - Güney Kürdistan'da yaşanan süreç vb.) milliyetçiliğin pompalanmasına yanıt verebilecek bir hassasiyet yarattığı ortada. Fakat bu süreci örnek için harcanan iradi çabanın büyüklüğü görülmezse sadece nesnel durumun bu sonucu yarattığı hatasına düşülür. Birçokları da bu hataya düşmektedir. Onlarca, yüzlerce dernek örgütlenmesi, bunların paramiliter yapıları, devletin bu “sivil” toplum kuruluşları ile çok yönlü bağları, emekli askerlerin, eski istihbaratçıların, susurlukçuların... vb. ezümle katilin harıl harıl yollara düşmesi ve bu süreci ördüğü görülmezse bugünkü süreç değerlendirilemez.

Bütün bunların ışığında milliyetçiliğin bugünün Türkiye'sinde sadece bir iki partinin ideolojisi olmadığına da şaşırılmam gerekiyor. Bütün partiler ve hepsinden önce de devletin kendisi baştan beri milliyetçidir. Anayasasıyla kendisini “milliyetçi” olarak tanımlayan “medeni dünya”daki tek devletin T.C. olduğunu bir kez daha hatırlamak gerekiyor. Dahası Türkiye'de evrensel/ci ideolojiler bile milliyetçilikle örtüşürölür olmuştur. Sosyalizm veya liberalizmle milliyetçilik ve Atatürkçülüğü bağdaştırmaya çalışanları bile var. TKP'nin “Yurtsever Cephesi” vb. gibi.

Evet, yükseltelen milliyetçiliğin en önemli öznesi ordu ve onun siyasi sözcüsü CHP'dir. Ama diğerlerinin de CHP'den

kalır yanları yok. Büyük bir hızla toplumu bir ağı gibi saran bin bir isim altında bunların yörüngesindeki dernekler, diğer oluşumlardır.

Buraya kadar genel bir çerçeve çizmeye çalıştık. Şimdi yazının girişinde belirttiğimiz üzere kimi sorunlardan yola çıkarak Türkiye Sosyalist hareketinin tavrını (dahası nasıl hızla ulusalcı – milliyetçiliğe sürüklendiğini) ortaya koymaya çalışacağız.

Yukarıda kısaca izah etmeye çalıştığımız tabloyu anlamadan Hrant Dink'i kimlerin niçin ve hangi gerekçelerle katlettiğini anlayamayız. Ama burada üzerinde durmak istediğimiz, daha çok Hrant'ın cenazesinden sonra yaşananlar. Cenazeye çok kalabalık bir kitle katılmıştı. Ve daha çok cenazede “Hepimiz Hrant Dink'iz” “Hepimiz Ermeni'yiz” sloganları ön plana çıkmıştı. Bu sloganlar milliyetçilerin tepkilerine neden olmuştu. Anlaşılan o ki bu sloganlar kendisine sosyalistim, komünistim diyen kimi Türkiyeli sol hareketleri de rahatsız etmişti. Öyle ki Hrant'ın cenazesine katılanları bir bütün olarak hain olmakla suçlamaya kadar götürdüler işi. İlk gün eylemlere katılan TKP cenazeye katılmayarak ve cenazeye katılanları Amerikancı ve AB'ci olmakla suçlar-ken, Halkın Kurtuluş Partisi (HKP) daha da ileri gitmişti. Bu konuyla ilgili uzunca bir metin kaleme almış ve kendince kimi tahliller yapmıştır. Ama bu uzunca metin içerisinde bizce en gö-

ze çarpanlar...

Nedense Türkiye sosyalist hareketinde son yıllarda herkes “yurtseverliği” kendi tekeline almaya, kimseye kaptırmamaya çalışıyor. Bu ne menem bir şeyse. HKP de yurtseverliğine toz kondurmuyor. Bahsi geçen uzunca metinde ; “Çünkü yurtseverlik her devrimcinin vazgeçilmez prensiplerindedir, değerlerindedir. Bize bu yurdu, Birinci Milli Kurtuluş'u gerçekleştiren atalarımız miras bıraktı. O mirası gözümüz gibi korumalıyız.? bu belirlemeyi yapıyor. Bize de kolay gelsin demekten başka bir şey kalmıyor. Çünkü bizce ne kadar tumturaklı sözcükler kullanılırsa kullanılsın bu özünde milliyetçiliktir. Devam edelim. HKP aynı metinde “ 30 Ağustos’

TÜRKİYE'DE EVRENSEL/Cİ İDEOLOJİLER BİLE MİLLİYETÇİLİKLE ÖRTÜŞTÜRÜLÜR OLMUŞTUR. SOSYALİZM VEYA LIBERALİZMLE MİLLİYETÇİLİK VE ATATÜRKÇÜLÜĞÜ BAĞDAŞTIRMAYA ÇALIŞANLARI BİLE VAR. TKP'NİN “YURTSEVER CEPHESİ” VB. GİBİ.

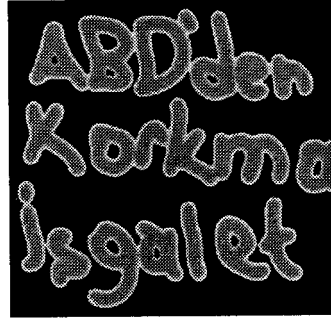
la kurtarılan bugünkü vatanımızdır” Oysa kurtarıldığı iddia edilen vatan daha ilk günden itibaren emperyalizme göbekten bağlıdır. Devamla HKP “Türklerin, Kürtlerin ve de tabii Arap, Çerkez, Laz, Rum, Ermeni, Süryani

“HER ALÇAĞIN SON SİĞİNAĞI”

vb. azınlık gurupların ortak vatanı olan bu vatandır. “ oysa bu toprakların tarihini ve yaşananları bilenler, hatta kendisine sosyalistim diyen HKP gibi misak-ı milli sınırlarını çizenerin de iyi bildiği gibi, bu topraklarda yaşayan başta Kürt halkı olmak üzere diğer tüm azınlıkların TC'nin kuruluşundan beri yok sayıldığı baskı ve asimilasyon politikalarına maruz kaldıkları, onlarca katliamlarla yok edildikleri bir gerçektir. Bunu görmemek kör olmak demektir. Ya da milliyetçiliğin batağına saplanmaktır.

HKP kendisini öylesine “yurtseverlik – milliyetçilik” histerisine kaptırılmış durumda ki Hrant'ın cenazesine katılan ve cenazede atılan sloganlar karşısında tüm nefretini kusuyor. “Velhasıl Sevrci güçlerin tamamı, cinayet karşısında olağanüstü bir tepki göstermiştir. Ve “Hepimiz Hrant Dink'iz” diyerek kendilerini H. Dink'le özdeşleştirmişlerdir.” “Bu cephe Sevrci Karşı devrim cephesiydi... Emperyalizm cephesiydi” diyebiliyor. Ve öylesi bir noktaya geliyor ki tescilli Doğu Perinçek' i aratmıyor. Pes doğrusu. İnsan diyecek bir şey bulamıyor. Kendine sosyalistim diyenler bunu yaptıktan sonra...

Tabii ki ulusalçılığın ve milliyetçiliğin sınırı yok. Kerkük'teki referandum süreciyle birlikte Türkiye'de bir hareketlenme başladı. Herkes Kerkük'e müdahale den söz eder oldu. Milliyetçilik gemi azıya aldı. Tam böylesi süreçte Yurtsever TKP “ Ameri-

ka'dan korkma “ adı altında bir imza kampanyası başlattı. Aslında bunun altında yatan – sözde bir anti-emperyalizm vurgusuyla – Amerika'dan korkma; Kerkük'e, Güney Kürdistan'a gir mesajıdır. Bunun kanımca başka bir izahı, açıklaması yoktur. Çünkü “ yurtsever cephe”nin anlayışı emperyalizme karşı mücadele anti-kapitalist mücadeleden kopartılarak bağımsızlaştırılmış, yabancı düşmanlığına ve şu ya da bu emperyalist devlete karşı olmaya eş koşulmuştur. Ve TKP'nin yaptığı da budur.

Cumhuriyet mitingleri hangi siyasal iklimde, hangi tehdit algılamasının ürünü olarak ve kimler tarafından organize edildi? Bunların üzerinde netlik sağlanmadan mitinglere ilişkin sağlıklı bir değerlendirme yapamayız.

“1. Nokta Dergisi'nde uzun uzun yer verilen darbe girişimlerinin sonuçsuz kalmasının ardından generallerin yeni arayışlara girmesi... AB, ABD ve sermayeye rağmen darbe yapmada zorlanan generaller yeni bir rota belirlediler. Bu rota Türkiye Cumhuriyeti'nin yüzleştiği “tehdit”leri tabana, millete taşımak ve başta üniversiteler, sendikalar olmak

üzere kitleleri, cumhuriyete sahip çıkmaya çağırarak özetlenebilir.

2. Genelkurmay Başkanı Y. Büyükanıt, gerek ABD'de yaptığı konuşmasında, gerekse 12 Nisan açıklamasında “T.C tarihi boyunca böylesine tehdit ve tehlikeyle yüzleşmediğinin altını çiziyordu. Özellikle 12 Nisan konuşmasında TC'nin yüzleştiği Kürt sorunu ve ılımlı İslam tehdidi nedeniyle ABD ve AB 'yi açıkça hedef göstermişti.

3. Cumhurbaşkanı A.N.Sezer de, “kışlada yaptığı veda konuşması”nda Genelkurmay ile paralel noktalara dikkat çekerek “rejimin ciddi tehdit altında” olduğunu belirtmişti.

4. D. Baykal liderliğindeki CHP'nin son aylarda daha doğrusu Cumhurbaşkanlığı ve genel seçimler stratejisini cumhuriyetin (elbette üniter devletin) korunması üzerine kurup ilan ettiği biliniyor.

5. Nihayet Cumhurbaşkanı seçimlerinin başladığı 27 Nisan gecesi Genelkurmay Başkanlığı'nın yayınlanan muhtırası geldi. Muhtıra'da : “Türkiye Cumhuriyeti devletinin başta laiklik olmak üzere temel değerlerini aşındırmak için, bitmez tükenmez bir çaba içinde olan bir kısım çevreler...”, “ ‘Ne Mutlu Türküm Diyene!’ anlayışına karşı çıkan herkes Türkiye Cumhuriyeti'nin düşmanıdır ve öyle kalacaktır.” derken tavrının laiklik ve Cumhurbaşkanı seçiminin çok ötesinde üniter devlet yapısının

“HER ALÇAĞIN SON SİĞİNAĞI”

korunmasını esas alıp dost ile düşmanı bunun üzerinde tarif ediyor. Açıklamanın devamında, TSK “gerektiğinde tavrını ve davranışlarını açık ve net bir şekilde ortaya koyacaktır” deniliyor. Özetle Genelkurmay millete “çıkın sokağa cumhuriyeti savunun, siz tehlikeyi önleyemezseniz biz gerekeni yaparız” diye çağrıda bulunuyor.

Dikkatli irdelendiğinde, önce Tandoğan sonra Çağlayan’da örgütlenen kitlesel “cumhuriyet” mitinglerinin tehdit algılaması yukarıda beş noktada da özetlediğimiz yetkili kurumların cumhuriyete dönük belirttikleri “tehdit” algılamalarıyla ortak paydalara sahiptir. TSK (ordu), CHP ve Cumhurbaşkanı Sezer’ in izlediği strateji paraleldir ve özü itibarıyla “üniter cumhuriyet” in korunmasını içeriyor. Bu strateji, demokrasi değil, üniter cumhuriyetin korunup kollanması üzerine kuruldu. “ (Çoban Ateşi, 3 Mayıs 2007, Sayı;10 Editör yazısı)

Yukarıda yaptığımız uzunca alıntıdan da anlaşılacağı gibi “Cumhuriyet miting”leri kimilerinin iddia ettiği gibi kendiliğinden gelişmemiştir. Tamda izah edildiği üzere ordu tarafından örgütlenmiştir.

MUHTIRA KARŞISINDA SOLUN TAVRI

Muhtıranın hedefinde aslında Kürt hareketi vardır. Ve bu çok net olarak ifadesini “Ne Mutlu Türküm Diyene!?” anlayışına karşı çıkan herkes Türkiye Cumhuriyeti’nin düşmanıdır ve öyle kalacaktır.” cümlesinde bulmaktadır. Buna karşın Türkiye sosyalist hareketi ciddi bir tavır almamıştır. Kimi örneklerle bunu açıklamaya çalışacağız. Emek Partisi muhtırayla ilgili yapmış olduğu açıklamada;

“Anayasa ve kanunlarda kendisine müdahale hakkı tanıyan TSK’nın gece yarısı açıklaması çok açık şekilde 12 Eylül

hukukunun yürürlükte olduğunu göstermektedir. AKP ağırlığının oluşturduğu meclis, millet iradesini yansıtmadığı gibi demokrasiyi savunan bir güç ve irade göstermekten acizdir. Bu meclis bu haliyle Cumhurbaşkanı seçmemeli, demokratik yasal değişikliklerle müdahalelerden korunmuş bir seçimle oluşmuş yeni bir meclis seçilmelidir.”

“CUMHURİYET MİTING”LERİ KİMİLERİNİN İDDİA ETTİĞİ GİBİ KENDİLİĞİNDEN GELİŞMEMİŞTİR. TAMDA İZAH EDİLDİĞİ ÜZERE ORDU TARAFINDAN ÖRGÜTLENMİŞTİR.

diyerek muhtırada ifadesini bulan ve asıl hedefin Kürt hareketi olduğunu belirten cümleyle ilgili hiçbir belirleme ve açıklama getirmiyor.

Muhtırayla ilgili olarak Haklar ve Özgürlükler Cephesi ise açıklamasında;

Halkımızın çıkarı, ne şeriatçılardan, ne cuntacılarıdan yana ol-

madan, halkın iktidarı için mücadele etmektedir. Bugün görev, cuntacılar ve şeriatçılara destek değil; bağımsız, demokratik, sosyalist Türkiye bayrağını yükseltmektir.

“Ne Genelkurmay, Ne AKP; Yaşasın Bağımsız, Demokratik Türkiye!” diyerek Zaten Kürt halkını ve diğer azınlıkları yok saymaktadır. Bu anlamıyla muhtıradaki cümleye de hiç değinmemektedir.

TKP’ nin Genelkurmay muhtırasıyla ilgili açıklamasında öne çıkanlar ise ;

“Bugünkü hükümetin ve parlamentonun, demokratik bir anlayışı temsil yeteneği de, niyeti de bulunmamaktadır.

Genelkurmay Başkanlığı, klişe kimi kavramlar kullanmak ve ortaya çıkan tehdidin kaynakları konusunda herhangi bir değerlendirme yapmamakla birlikte, hayali bir olguyla uğraşmamaktadır. Türkiye’de gericilik gerçek bir tehdittir. Amerikan gülü olarak adlandırdığımız bir gericinin cumhurbaşkanlığına adaylığını koyması bu tehdidin boyutlarını göstermesi açısından önemsenmelidir.

Türkiye Komünist Partisi’nin ‘asker düşmanı’ olmadığı, orduda küçümsenmeyecek bir yurtsever ve aydınlanmacı birikimin bulunduğu düşünüldüğü açıktır.”

Halkın Kurtuluş Partisi ise “Geç kalmış eksik bir muhtıra” başlığı altında kaleme aldığı uzunca bildirisinde bir sürü şey söylüyor. Ama muhtırada ifadesi-

“HER ALÇAĞIN SON SİĞINAĞI”

ni bulan ve yukarıda değindiği-
miz cümleden hiç bahsetmiyor.
Zaten açıklamanın da isminden
anlaşıldığı üzere Halkın Kurtuluş
Partisi muhtırayı destekliyor.

ÖDP’de muhtırayla ilgili yap-

ENTERNASYONALİZM MARKSİZM’İN KOPMAZ BİR PARÇASIDIR. BU NE- DENLE KÜRDİSTANLI KO- MÜNİSTLER OLARAK BİZ- LER, İŞÇİ HAREKETİNE YURTSEVERLİK AŞILAMA ÇABALARININ MARK- SİZM’E AYKIRI OLDUĞU- NU, ONA İHANET ANLA- MINA GELDİĞİNİ SÖYLE- MEYE VE BUNA KARŞI MÜCADELE ETMEYE DE- VAM EDECEĞİZ.

tığı açıklamada sorunla ilgili hiç-
bir şey söylemiyor. Bu örnekler-
den de anlaşılacağı üzere aslında
Türkiye sosyalist hareketinin
büyük çoğunluğu mitinglerde
“Halkların Kardeşliği” sloganını
haykırırsalar da özünde sorun gel-
lip Kürt sorununa dayandığında
hepsi ulusalcı – milliyetçi kesili-
yorlar.

Evet, Türkiye sosyalist hareke-
ti açısından meseleye bakacak
olursak; Türk milliyetçiliğine –
yurtseverliğine karşı mücadele
Kürt halkının kendi kaderini tay-
yin hakkını tanımaktan geçer.
Kürt halkının kendi kaderini ken-
di özgür iradesi ile kararlaştırma-
sını, ikircimsiz, özürsüz, koşul-
suz bir şekilde savunmadıkça,

hiçbir komünist ezen ulus milli-
yetçiliğinden kurtulamaz. Ancak
kendilerine komünist etiketi ta-
kanlar, işçi sınıfının bilincini
yurtseverlikle bulandırırılar ve
burjuvazinin değirmenine su ta-
şırılar. Bugün Türkiye sosyalist
hareketinin neredeyse tamamı,
Kürt ulusal hareketine, sosyalist
hareketine son tahlilde milliyetçi
bir bakış açısıyla yaklaşıyor. Tür-
kiye’ nin bağımsızlığı ve “ulusal
onuru” meselesi politik argü-
manlar olarak ele alınıyor.

TKP’ de bunu yapıyor ; “*Sos-
yalizm, geleceğini, kendi tarihini
önceleyen damarlara bağlayabil-
diği ölçüde toplumsal bir kimlik
edinir. Türkiye’ ye ilişkin sorun
da budur. Özel olarak sosyalist
ideolojinin üzerine güvenle ayak-
larını basabileceği bir yurtsever-
lik damarı ülkemizde mevcut
mudur.*”

(A.Güler, Sosyalist Devrim
ve Yurtseverlik, Gelenek no:64,
s:20)

“*Komünist hareketin toplum-
sallaşmasında da sosyalist devri-
min kendisinde de yurtseverlik
temasının kritik rol oynayacağı
öngörülmektedir. Bana sorarsa-
nız, “vatan hainliği” ülkenin en
popüler ve etkileyici suçlaması
olmaya devam edecektir ve bu
suçlamayı yapmaya herkesten
çok solun hakkı vardır.* (A.Güler,
Sosyalist Devrim ve Yurtseverlik,
Gelenek no;64, s:31)

Marksizm gitmiş, yerine mil-
liyetçiliğin övgüsü gelmiş. Şunun
anlamı ne? “*Sosyalizm, geleceği-
ni, kendi tarihini önceleyen da-*

*marlara bağlayabildiği ölçüde
toplumsal bir kimlik edinir.*” Sos-
yalist hareket, burjuvazinin artık
terk ettiği düşünülen ideolojik
kavramları kullanarak, kitlelere
empoze ederek ve burjuvaziye “
vatan hainliği” ile suçlayarak
“toplumsallaşacak” ! Özünde bu
toplumsallaşma kavramıyla kas-
tedilen kiteselleşmek ve toplu-
mun diğer muhalif katmanlarını
da peşine takmak ise, sorun he-
gemonya sorunudur. Bu hege-
monyaya da burjuvazinin sınıfsal
çıkartmalarının ideolojik ifadesi olan
“vatan-millet-Sakarya” argü-
manları üzerinden kurulamaz. Ya
da burjuvazinin ideolojik hege-
monyası, burjuvazinin argüman-
larıyla kırılamaz.

“*Özel olarak sosyalist ideolo-
jinin üzerine güvenle ayaklarını
basabileceği bir yurtseverlik da-
marı ülkemizde mevcut mudur?*”
A.Güler bu soruya yine kendisi
üzülerek hayır cevabını veriyor!
Oysaki Türkiye’de bir milliyetçi –
yurtsever damar vardır. Bu da-
mara ayaklarını basmak isteyen
sol kesimlerin önünde Perinçek,
gayet güzel bir örnek olarak du-
ruyor. TKP herhangi bir damarı
değil, sosyalist ideolojinin ayak-
larını basabileceği bir damarı
arıyor. Bunun ne anlama geldiği-
ni anlamak için 1914 Ağustos-
su’nda Alman “Sosyalistler” inin
çoğunluğunun yurtsever “duy-
gu”larla kendi burjuvalarına ver-
dikleri desteğe bakmanın yeterli
olduğunu söyleyebiliriz.

Kabul edilecektir ki, Enter-
nasyonalizm Marksizm’in kop-

“HER ALÇAĞIN SON SİĞİNAĞI”

maz bir parçasıdır. Bu nedenle Kürdistanlı Komünistler olarak bizler, işçi hareketine yurtseverlik aşılama çabalarının Marksizm’e aykırı olduğunu, ona ihanet anlamına geldiğini söylemeye ve buna karşı mücadele etmeye devam edeceğiz. Çünkü sosyalizm mücadelesinin üzerine güvenle basacağı zemin ancak ve ancak işçi sınıfının enternasyonalist komünist bilinç ve örgütlülüğüdür. Yoksa yurtseverlik işçi sınıfının ulusal temellerde bölünmesi anlamından başka bir şey değildir.

Yukarıda da değindik; yurtseverliği keşfeden TKP değildir. 1. Emperyalist Paylaşım savaşında kimi sosyalistler “yurtseverlik” adı altında kendi burjuvalarının yanında yer aldılar ve işçi sınıfına, emekçi halklara ihanet ederek onları savaş cephelerine sürdüler.

Devam edecek olursak; yurtseverlik düşüncesinin ilericiлик taşıması şöyle dursun, burjuvazinin belli kesimlerinin elinde bu düşünce en gerici politikaların temeli haline getirilmeye çalışılmaktadır. Faşizan “Türk Solu” ve Perinçek’in İP’inden, Kemalist aydın- bürokrat – profesörlere, kimi sendika yöneticilerinden subaylara ve hatta kimi ticaret odalarının yöneticilerine kadar geniş bir yelpaze bugün yurtseverliğin arkasında durmaktadır. Hepsisi de “ulusal çıkarlar” temelinde İMF politikalarına ve özelleştirmelere (yabancılara satılmasına karşılar – yerli tekellere sa-

tilmasına ses çıkarmıyorlar) karşıdır. AB ‘ye girmeye karşıdır. ABD emperyalizmine karşıdır. “Bölücü” Kürt hareketine karşıdır. Irak savaşına karşıdır. (En azından böyle görünürler) Ve hepsi de öncelikle “şanlı” TC. ordusunun yürürlüğe koyduğu ezan ulus milliyetçiliğini büyük bir destekle desteklerler. Durum bu kadar ortadayken, yurtsever TKP bu dalgaya “ bu memleket bizim” şiarıyla çoktan katıldığını ortaya koymaktadır.

Buram buram şovenizm; Gelenek yazarlarından Erkin Özalp; “Kürt yoksulları neden baskı altında? Daha fazla sömürülebilmeleri için.. daha fazla sömürülmeyi kabul ettikten sonra, Kürtçe konuşmaları serbest bırakılsa ne olur, bırakılmazsa ne olur ?” diyor. (Erkin Özalp, Gelenek no:78,S.43) Kabul edilir ki bu üslup bir komünistin kullanacağı bir üslup değildir. Eğer Kürtçe konuşulacaksa buna kim karar verecek TKP! Çünkü ;“Sosyalizm, Kürt emekçilerini yeni bir düzenin eşit kuruculuğuna çağırılmaktadır. Bu çağırının sahibi Tür-

TÜRKİYE SOSYALİST HAREKETİNİN ÇOK BÜYÜK BİR KESİMİ BUGÜNE KADAR KÜRT ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİNİ, KENDİLERİNDEN BAĞIMSIZ BİR ÖZNE OLARAK GÖRMİYİ KABUL EDEMEMİŞTİR.

kiye Komünist Partisidir.” Bugün ortada sosyalizm var ve TKP’ de somutlaşan bu sosyalizm Kürt halkına çağrıda bulunuyor! Sanırım ultimatom veriyor desek daha doğru olur.

Türkiye sosyalist hareketinin çok büyük bir kesimi bugüne kadar Kürt ulusal kurtuluş mücadelesini, kendilerinden bağımsız bir özne olarak görmeyi kabul edememiştir. Hatta Kürdistanlı Komünist hareketleri tastamam yok saymışlardır. Onlara göre Kürt devrimciler, sosyalistleri ancak ulusal kurtuluşçu olurlar. Eğer komünist olduklarını iddia ediyorlarsa bir Türkiyeli sosyalist ya da komünist harekette yer almaldırlar. Çünkü Kürtlerin komünisti olmaz. Yani Kürt hareketi bunlara göre bağımsız olabilecek bir devrimci özne değildir. Sözüm ona kendi sosyalist ya da demokratik devrimlerine tabi olması gereken bir nesnedir. Bu nedenle sorup dururlar ; “Sosyalist Cumhuriyet’in eşit kuruculuğuna var mısınız ?” Yoksa ne olacak? O zaman hiçbir hakları da yoktur mu? Oysaki esas sorulması gereken; Ey “Türk Komünistleri” , Kürtlerin kendilerine ait bağımsız bir devlet kurma hakları var mıdır? Soru oldukça nettir. Kem küm etmeden, bu hakları vardır ve bu haklarını hangi yönde kullanacaklarına yalnızca kendileri karar verebilirler, diyebiliyor musunuz? Aksi ne söylerseniz söyleyin, yatıp kalkıp “Halklar kardeşdir” sloganını ata durun, her ağzınızı açtığınızda

“HER ALÇAĞIN SON SİĞINAĞI”

biz hakların kardeşliğini savunuyoruz diyin. Bütün bunlar boş laftan öte bir şey değildir. Yıllardır Filistin halkıyla dayanışma çağrılarını yapanlar, kendi yaşadıkları coğrafyada, yani başındaki Kürt halkına karşı uygulanan şiddet politikalarına sessiz kaldıkları sürece ne halkların kardeşliğinden, ne enternasyonalizmden, ne de başka bir şeyden söz edebilirler. Buna hakları yoktur.

Devam edecek olursak; Lenin, Rosa ile girdiği tartışmada, ulusların kendi kaderini tayin hakkını savunurken, boşanma hakkıyla benzeterek ifade etmiştir. Aynı benzetmeyi yapmak gerekirse; kadının biri kocasından yıllarca dayak yiyor, eziliyor, horlanıyor. Bu kadının boşanma hakkı var mıdır? Boşanma talebi meşru mudur? Çıkıp ne deniliyor, ondan boşanabilirsin ama benimle eşit temelde evlenmeyi kabul etmen koşuluyla! Peki diyor kadın, senden dayak yemeyeceğim ne malum. Cevap, olur mu öyle şey, sorun çözülecek; çünkü bunu ben söylüyorum. Benzetme çok mu abartılı? Hayır, bakın ne diyor TKP (Türkiye sosyalist hareketinin büyük çoğunluğu böyle düşünüyor.) “Sosyalist Türkiye’de ayrımcılık için tek bir neden olmayacağını ilan etmektedir.” Seksen küsur yıldır burjuvazi de Türkiye’de aynı iddiayı ilan etmektedir. Sorun iddiaya etmekle çözülmüyor. Bu “Sosyalist çözümün” garantisini var mıdır? Vardır. Çünkü “ortada bir Türkiye Komünist Partisi vardır”

(Komünist Gazetesi Say:108) Ya da Türkiye Sosyalist hareketinin çoğunluğu “Sosyalist Türkiye’de biz zaten haklarımızı vereceğiz” diyorlar ya. Sanırım Kürtlere de buna inanmak kalıyor. Oysa Lenin Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı’nda; Ezen ülkelerin işçilerinin enternasyonalist eğitimi, zorunlu olarak, her şeyden önce, ezilen ülkelerin özgürlüğü ve ayrılması ilkesinin savunulmasını içermektedir. Yoksa ortada enternasyonalizm diye bir şey kalmaz. Bu propagandayı yapmayan ezen bir ulusun sosyal demokratlarını emperyalist ve alçak saymak hakkımız ve görevimizdir. Sosyalizmin gerçekleşmesinden önce ayrılma olasılığının binde bir olması durumunda bile, bu istem mutlak bir istemdir.

Demek oluyor ki, Türk sosyalistlerin, komünistlerin Kürt sorunu karşısında en temel görevi; Kürtlerin özgürlüğünü ve bağımsızlık hakkını savunması. Bu temelde Türk milliyetçiliğine karşı görevini layıkıyla yerine getirmesi gerekmektedir. Oysa başta TKP olmak üzere Türkiye sosyalist hareketinin büyük çoğunluğu ezilen ulusun “ayrılma ilkesi savunusunu” propagandasının merkezine oturtmuyor bile.

TKP “Türkiye’deki Kürt halkımız daha fazla yoksuldur. Ekonomik, kültürel, siyasal ayrımcılığa uğramıştır.” Oysa biliniyor ki, sorun ayrımcılıktan çok daha ötedir. Bir ulus yıllardır imha ve inkar politikalarıyla ezilmekte,

yok sayılmakta, yok edilmektedir. En temel haklarından yoksun durumdadır. Yine Lenin aynı eserde “Ulusların kendi kaderini tayin etmeleri” ilkesi tarihsel ve iktisadi bakımdan, siyasal kaderini tayin etme, siyasal bağımsızlık, ulusal bir devletin kurulmasından başka bir anlama gelmez demektedir.

TKP’nin “Komünist Kararname” sinde bir kez dahi Kürt sözcüğü geçmediği gibi, Kürt soruna yorulabilecek son maddede “ülkemizde yaşayan bütün halklar arasında kalıcı bir kardeşlik kurulacak, halkların iktisadi, siyasi ve kültürel olarak eşit ve özgür bir yaşamı paylaşması sağlanacaktır” deniliyor. Aynı boş vaatler. Hani Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı nerede?

TKP “Kürt yoksulunun kendi göbeğini kendisinin kesmesi denenmiş ve sonuç vermemiştir.

YILLARDIR FİLİSTİN HALKIYLA DAYANIŞMA ÇAĞRILARI YAPANLAR, KENDİ YAŞADIKLARI COĞRAFYADA, YANI BAŞINDAKİ KÜRT HALKINA KARŞI UYGULANAN ŞİDDET POLİTİKALARINA SESSİZ KALDIKLARI SÜRECE NE HALKLARIN KARDEŞLİĞİNDEN, NE ENTERNASYONALİZMDEN, NE DE BAŞKA BİR ŞEYDEN SÖZ EDEBİLİRLER. BUNA HAKLARI YOKTUR.

“HER ALÇAĞIN SON SİĞİNAĞI”

Bütün biçimiyle ‘kendi göbeğini kesme’ yolları, Kürt kitleleri açısından çekici bir seçenek olmaktan da çıkmıştır.” Birincisi TKP böylesi bir kanıya nereden varıyor. Kürdistanlı sosyalist ve komünistleri neden görmek istemiyor. Daha da ötesi bu alıntıdan da anlaşılacağı üzere TKP, Kürtlere size bir kurtarıcı – Kürt olmayan bir kurtarıcı – gerekiyor; o da TKP’ dir, diyor. Kemalizm’de yıllardır bunu söylemiyor mu? Sizi ben kurtarıyorum, haklarınız varsa onu da ben veririm.

Bu söylem bir halkı yok saymak değil midir? Bunu yaptıktan sonra kendilerine nasıl komünistiz diyebiliyorlar, doğrusu merak konusu.

Burada daha çok TKP üzerinde durduk ama Türkiye sosyalist hareketinin büyük çoğunluğu aynı düşünceleri paylaşıyor. EMEP 6 Mayıs Deniz’lerin anmasında “Tam bağımsız ve demokratik Türkiye” mücadelesini yükseltme sözü “ tam bağımsız ve demokratik Türkiye hani “Halkların Kardeşliği” hani Kürt ulusunun

kendi kaderini tayin hakkı. Mantık aynı mantık sosyalizmi kurulum, sizin haklarınızı da biz veririz. Ama yukarıda birkaç kez vurguladık sorun Kürtlerin kendi kaderini tayin etmeye gelince Türkiye sosyalist hareketinin büyük çoğunluğu kem küm etmeye devam ediyor.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Türkiye sosyalist hareketinin büyük çoğunluğu milliyetçilik batağına doğru hızla yol alıyor. Ve hepsi kazındığında altından Kemalizm çıkıyor.

Munzur GÜLAPUŞAĞI

İçimizdeki darbe ve takkiye

Türkiye’de demokrasinin her biçimi ve detayı kriz yaşamakta. Bir türlü halkı memnun edecek, taleplerini ve duygularını siyaset zeminine taşıyabilecek bir demokrasi olmadı. Demokrasinin bütün unsurları (sandık, partiler, parlamento vs.) olmasına rağmen, halkın iradesi bir türlü tecelli olmadı / olmuyor. Sonuçta halk oy kullanarak, meydanları doldurarak, bayrak ya da el sallayarak siyasetin, siyasi zeminin içinde oldu; fakat söz ve karar sürecinde halkın temsili olmadı. Burada halkın siyasette savrulduğunun / sürüklendiğinin -gerçek anlamda- farkında olduğunu bilmek durumundayız. Halkın davranışlarında bir benimsemenin olmadığını her seçimde halkın yönelimindeki büyük savrulmalardan görmek mümkün.

Türkiye’de büyük partilerin ya da iktidar alternatifi partilerin de rejim kadar halkın iradesinden uzak olmaları da bir vakıadır. Çünkü kendi içinde demokratik işleyişi sağlayamamış partilerin siyaset ve yönetim zeminini demokratikleştirmeleri ne kadar mümkün olabilir? Sürekli olarak -bir buçuk asırdan beri- siyasetin, yönetimin ve toplumun demokratikleşmemesinin belli başlı sebeplerinden birisi Türkiye’de eğitilmiş, gelişmiş bir orta sınıfın olamaması, burjuva demokrasinin yerleşmesini, uygulamasını, sivilleşmesini ve özgürlüklerin kullanılmasını engellemiş veya güçleştirmiştir.

Türkiye rejiminin kendisine örnek aldığı burjuva tarzı demokrasilerde pramidin en altı üretimden kaynaklanan gücünü gösteremediği koşullarda daha

çok seyreder ve sürüklenir; batıda burjuva demokrasisi toplumun orta kesimlerinin katılımı üzerinde şekillenir. Burjuva demokrasilerinde toplumun eğitilmiş, orta kesimlerinin siyasete katılım gösterecekleri zeminin zayıflamasıyla orantılı olarak, demokrasi ve siyaset krizi baş gösterir. Kendini katacağı, temsil edeceği kanalların tıkanığı ya da yozlaştığı momentte siyasete katılmanın semptomları hissedilmeye başlanır. Öte yandan yurttaş ve vatandaş olarak hak arama, protesto etme, direnme, reddetme, kendini ifade etme ve direnç gösterme zeminleri zayıfladığı oranda siyasi ve toplumsal kriz ortaya çıkar ya da derinleşir.

Burjuva demokrasisiyle yönetilen toplumlarda, orta sınıflarda / kesimlerde başlayan öz güven yokluğu, belirsizlikler, kırılmalar,

İÇİMİZDEKİ DARBE VE TAKKİYE

çürümeler siyasetin sosyal-kültürel alt yapısının zayıflamasını getirir. Toplumun orta kesimlerinin üstünde daha güçlü sınıfların, çıkar ve güç odaklarının siyaset ve koşullar üzerindeki belirleyicilikleri, gerek siyaseti gerekse toplumu tali karşıtlıklar üzerinde bölünmelere, yarılmalara mahkum eder. Bu momentte siyasette etkin ve etkili olmaya çalışan orta kesimler, aydınlar, okumuşlar, kentli orta sınıflar, sivil toplum örgütleri ve inisiyatifleri bu bölünmeler, ikilemler ve yarılmalar karşısında önemli oranda çaresiz kalır. Burada orta kesimler çaresizliklerini ya sinerek ya da sürüklenerek aşmaya çalışır.

***

Burjuva demokratik düzenlerde orta kesimlerin ve kentli, okumuş, eğitilmiş tabakaların varlığı ve katılımı demokrasinin işleyişi açısından önemli, pramidin tabanını oluşturan çoğunluğun ekonomik, siyasi, toplumsal hak ve özgürlükler temelindeki direngenlikleri burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılmasından olmazsa olmaz sorunların başında gelir. Özellikle orta kesimlerin varlığı ve işçi sınıfının direngenliği, örgütlülüğü, demokratik kitle örgütlerinin etkin olmaları devlet ve toplum düzeninde, herkesin haklarının belli oranda gözetilmesini getirir. Aksi durumda burjuva devletin çıkarlar ve sınıflar arasındaki denge olma durumu ortadan kalkar; sermayenin, şirketlerin açık ve çıplak bir egemenlik aracına

dönüşür. Kapitalist toplumdaki sınıfsal, sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi dinamikler kendi adlarına, gerek kamusal ve toplumsal hayata, gerekse ülkenin kaderinin belirlenme sürecine şu ya da bu oranda katılmış olurlar. Aslında burjuva kapitalist devletin kuruluş sürecine bu toplumların bütün dinamikleri bir şekliyle katıldı; bu burjuva devletlerin manifestosu olan ABD bağımsızlık bildirgesinde, insan hakları beyannamesinde toplumun bütün kesimlerinin sesini duyumsamak mümkün.

Batının burjuva demokrasisini kendisine rehber edinmiş olan Türkiye gibi ulus devletlerdeki -asırlardan daha uzun süre devam eden- bu demokratikleşme krizi de ne oluyor? Neden bu ülkede demokratikleşme sorunu bir türlü çözülüyor?

İnönü Üniversitesi rektörü yaptığı açıklamada, kim gelirse gelsin yapılması gereken açıktır, devletin kuruluş felsefesi açıktır; uyan uyar, uymayan indirilir. Halkın ne istediği, neyi tercih ettiği hiç önemli değil. Halkın %95'inin tercihi bile olsa, uyan uyar uymayana "bu halk gereken cevabı verir" diyor. Bu rektörün açıklaması oligarşik yapının zihniyetini yansıtmaması anlamında tipik; halkın %95'ine yine millet yanıt verir. Burada oligarşik zihniyete göre bu ülkede tek hakikat kendileri, kendilerini halkın onaylayıp onaylamadıkları son tahlilde hiç önemli değil.

27 Nisan gecesi TSK'nın ya-

yınladığı bildiri ya da yaygın söylemiyle e-muhtrada, "Ne mutlu Türküm demeyen bu ülkenin düşmanıdır ve düşman olarak kalacaktır" sözleriyle, rektörün sözlerini yanyana koyduğumuzda Türk demokrasisini anlamış oluruz.

***

Darbelerin bu ülkenin hem tarihi dokusuna, hem sosyolojik dokusuna, hem ruhsal dokusuna, hem de kültürel ve ekonomik dokusuna onarılmaz zararlar verdiğini biliyoruz. Her darbe ardında ruhsal, zihinsel ve toplumsal yıkımlar bırakarak kışlasına çekilmiş ve darbeciler yaptıklarının, ettiklerinin hesabını halka vermemişler ve kendilerini de böyle bir hesap verme konusunda sorumlu hissetmemişlerdir. Bu türden tarihsel müdahalelerin maliyetini halk öder; fakat halk hesap soramaz.

Türkiye'de yaşayanların bir kesiminin "sözde vatandaş" olduğunu söyleyen general halka tarihi işaret etmişti. Tarihi işaret eden general, tarihi tecrübe etmemizi mi istemiştir, yoksa tarihi işaret ederken susmamızı mı istemiştir? Ne olmuş bu tarihte ki, bütün bir toplum, olmuş-etmiş

İÇİMİZDEKİ DARBE VE TAKKIYE

bu tarihe baktığımızda söylenmiş olan söz matlaşıyor?

Haftalık haber dergilerinden birisinin yaptığı ankette, halkın çoğunluğu 1915 Ermeni Tehcirini, 6-7 Eylül olaylarını, varlık vergisini, Maraş, Çorum, Sivas gibi kitlesel kıyım olaylarını unutmak istediğini beyan ediyor. Neden tarihten bu kadar korkuyoruz? Halkın çoğunluğu olarak neden daha fazla özgürlükten, tartışmaktan, tarihi konuşmaktan ve her şeyden önce söz'den bu kadar korkuyoruz? Eğer bu korkular, kaygılar bir kısım çevrelerle sınırlı kalsaydı bunu anlamak mümkün. Bu korku çoğunluğun korkusu haline gelmişse, bu bir vakadır.

Türkiye toplumunun büyük bir kesimi başta kendi kişiselliği olmak üzere herkesten ve her şeyden hoşnutsuz, geleceğinden ciddi ve derin kaygılar duymakta. Kısacası memnuniyetsiz bir çoğunluğun oluşturduğu toplumda, neden değişimden, özgürlüklerden, özgürlüklerin kullanılmasından, fikirlerden, tartışmaktan ve konuşmaktan ciddi ve derin kaygılar duymakta?

B. Bracht'in bir aristokrat kahramanı var; bataklıkta batıyor. Bir kısım insanlar onu kurtarmaya çalışıyor. Kurtarmaya çalışanlar, "sende çaba göster" diyorlar. Adam "elbisemin ütüsü bozulur" diyor. Türkiye'de halkın vaziyeti de böyle.

Türkiye'nin tarihine baktığımızda şöyle bir manzarayla karşılaşırız; bir fabrikada işçilerin

DEVLETİ ELİNDE TUTANLARIN, HAK VE ÖZGÜRLÜK TALEPLERİNİ BASTIRMASINI, ENGELLEMESİNİ, CEZALANDIRMASINI ANLIYORUM DA, BU HALKIN ÇOĞUNLUĞUNA NE OLUYOR?

örgütlenmesinden, sendikalaşmasından bahseden birinin üzerine işverenden önce işçilerin çoğunluğu karşı çıkar; daha fazla demokrasiden ve özgürlüklerden konuşan hatibin sözünü devletten önce halkın çoğunluğu bastırır. Devleti elinde tutanların, hak ve özgürlük taleplerini bastırmasını, engellemesini, cezalandırmasını anlıyorum da, bu halkın çoğunluğuna ne oluyor? En çok hak ve özgürlüklere ve konuşmaya ihtiyacı olan çoğunluğun davranışlarındaki bu şiddeti anlamak ne kadar mümkün? Bir İslam filozofuna göre, "bir halkı tanımak istiyorsan, onu yönetenlere bak" diyor. Bu ülkede katılma, tartışma salt devlet sorunu değil, aynı önemde bir halk sorunu.

***

Bir yerden aklımda kalmış, "kapitalizm modern anlamda kendini yaratmaya fahişe ve genelevle başlamıştır." Fahişelikten ve kerhaneden bir batı modernizmi ya da bildiğimiz kentler ortaya çıktı. Nedense, bu ülkenin bir buçuk asırdır süren demokratikleşme, çağdaşlaşma, ba-

tılılaşma sürecinde demokrasi ortaya çıkmadı. Sistemde görüntüleri ayıkladığımızda geriye sadece asker ve sivil bürokrasi ile bir de demagoglar kalır. Yaşadığımız ülkede demokrasi, söz, alim ve ilim değil; ancak demagoglar ve demagoji üretmiştir. Demogojinin en uzak olduğu şey ise gerçek ve doğrulardır; asli faaliyetleri çıkar, güç ve iktidar odaklarının yanlısalarını, hezeyanlarını, kurgularını yaygınlaştırmak için insanın belleğinde ve sosyal-kültürel süreçlerinde arızalar va arazlar yaratmak.

Çoğu zaman iktidarı tartışırken kendimize bakamayız. Aslında Türkiye'deki zihinsel çoraklaşma "akıl tutulması"ndan daha ağır bir vaka ve toplumun bütün kesimlerinde aynı semptomları gözlemlemek mümkün. Mesela ülkemizde hiçbir çözümlenmemiş sorun kendi aklımızın, vicdanımızın, çelişkimizin, içsel dinamiklerimizin olgunlaşmasıyla konuştuğumuz bir mesele olmamıştır; daha çok dışımızdaki sebeplerden, zorlamalardan dolayı konuşmak zorunda olduğumuz meseleler olmuştur. Bu ülkeyi yönetenlerin kökü bu ülkede olan meselelerin kökünü dışarıda arama alışkanlığının altında da aynı zihniyet saklıdır. Çünkü eğer dışımızdaki ve bizi etkileyen sebepler olmamış olsa, bu sorunların hiçbirini tartışmacağımız.

İktidarı elinde bulunduran oligarşik yapının bu sorunları konuşmamasını, konuşturmama-

İÇİMİZDEKİ DARBE VE TAKKIYE

sını anlamak mümkün; fakat sokaktaki kalabalığın, aydınların, üniversitelerin halkın her gün her saat yanyana içiçe yaşadığı bu sorunları görmezden gelerek yaşayabilmesini anlamak ne kadar mümkün? Misal, resmi söylem "Kürt yoktur" diyebilir; her gün oturduğu apartmanda, çalıştığı işte yüz yüze, yanyana geldiği Kürdün olmadığına sıradan insanın inanç getirmesini nasıl izah edebiliriz? Buna bir çocukluk hastalığı ya da çocukluk yanılısaması demek mümkün mü? Mümkün görünmüyor. Çünkü çocuk kendisine eziyet eden, acı çektiren bazı olguları ve gerçeği bilerek unutmaya çalışır. Çünkü gerçek çocuğa eziyet eder. Oysa halkın tepkilerinde, davranışlarında gözlemediğimiz redci ve inkarcı tutum çocuğun tutumundan çok farklı. Mesela, Sivas olaylarını anımsamayalım diyen Sivas'ın çoğunluğu gerçeğin anımsatılmasından ne oranda acı ve utanç duyuyor? Kendisinin, çocuklarının, hemşehrilerinin yapıp ettiklerinden ne oranda pişmanlık ya da utanç duyuyor?

İKTİDARIN VE REJİMİN KONUŞMAMASINI, KONUŞTURMAMASINI, TARTIŞMAMASINI, TARTIŞTIRMAMASINI ANLIYORUM DA TÜRKİYE İNSANININ BU ERDEMLERİ GÖSTEREMEMESİNİ İZAH EDEBİLMEK MÜMKÜN GÖRÜNMÜYOR.

Bakıyorsun pişmanlık, utanç ya da acı duymaya ait hiçbir davranış ve his ortada yoktur. Fakat gelin unutalım/olmamış gibi davranalım diyor. Burada sorun iktidarın ve rejimin davranışlarından daha derin bir şey.

***

Belirtmeye çalıştığım gibi, ülkede hiçbir mesele, sorun, tarihsel ve toplumsal olgu kendi aklımızın çelişkilerinden, vicdani dürtülerimizden, toplumsal dinamiklerin olgunlaşmasından dolayı tartışma gündemimize girmiş sorunlar değil. Büyük oranda dışımızdaki nedenlerden ve zorlamalardan dolayı konuşmak zorunda olduğumuz şeyler oluyor. Hangi sorunumuzu sorunumuz olarak görüp de sağduyulu ve sorumluluk duyarak konuşabilişiz, başkalarının konuşmasına izin vermişiz? Ya da bu toplumda neden sağlıklı bir tartışma olamıyor? Yine kendi söylediğimi tekrar ederek söylüyorum; iktidarın ve rejimin konuşmamasını, konuşturmamasını, tartışmamasını, tartıştırmamasını anlıyorum da Türkiye insanının bu erdemleri gösterememesini izah edebilmek mümkün görünmüyor.

Eğer bir toplum kendiliğinden ya da dışarıdan bir zorlamayla ortaya çıkmış olan çelişki üzerinde zihinsel olarak bir tartışma, diyalog geliştiremiyorsa orada sorun "akıl tutulması"ndan daha derin bir şey. Toplumsal, kişisel, zihinsel, ruhsal ilerlemenin temelinde eleştirel akıl ve tartışma vardır. Toplumlar ve insanlar kar-

şıtlıklar, sorunlar ve çelişkiler üzerinde ruhsal, zihinsel ve kültürel olarak katılım sağlayacak, katılım sağlayacağı zeminler/ortamlar yaratarak hem sorunlarını çözebileceği olgunluğu yakalar, hem de tarihsel ve toplumsal sürece katılım göstermiş olur.

Toplumlar sorunlarından ve çelişkilerinden hareketle kendisine yön bulmaya çalışır. Bu topluma hareket ve canlılık katar. Aksi durumda, toplum ve insan tali çelişkilerden belli bir hareket, ivme ve çok yönlü düşünme özelliğini kazanamıyorsa o toplumda bir birey tekinde ruhsal zihinsel çoraklaşma, hoşgörüsüzlük, fanatizm, saldırganlık temel toplumsal özellikler olarak öne çıkar.

Bütün ikiliklerine, ikilemlerine, çelişkilerine rağmen insanlarda hala kendilerini sabitleyerek, durdukları yerden bakarak, farklı bakmayı başaramamanın sonucu ciddi görme ve görüş yanılısaları ortaya çıkar; orada zamanla insanlarda gerçeklik duygusu da ciddi olarak sakatlanır. Ve toplumun yeniden gerçeklik duygusunu yakalaması, öz güven ve öz saygı kazanması önemli oranda zorlaşır. Çünkü kendimizi ne kadar çelişkiler karşısında sabitlersek o oranda dar kafalı, sabit fikirli, yaratıcılıktan ve zihinsel zenginlikten yoksun zavallı ve çirkin bir topluma evriliriz. Zamanla öyle bir noktaya geliriz ki, Sokrates'in mağarası misali gerçeğin gölgeleriyle, kendimizin gölgesiyle yaşamaya

İÇİMİZDEKİ DARBE VE TAKKİYE

mahkum ediliriz.

***

Bu denli sabit, sorunları görmekten korkan, gördüklerini tartışmaktan ve anlamaktan korkan bir toplumda sağduyu, erdem, eleştirel akıl ve tartışma/konuşma/diyalog olur mu? Olamayacağı çok açık.

1930'lu yıllarda ilginç bir mühendislik tartışması yaşanır. Batılılaşma çerçevesinde betonarme bina tekniği ülkede yaygınlaştırılmak istenir. Bunun için geleneksel ahşap yapı tarzına adeta savaş ilan edilir. Sırandan bir mühendislik sorunu siyasallaştırılır. Bu meselenin konuşulmasında mühendislik dışı bütün kavramlar kullanılır. Üniversitenin akademik yayınlarında sorun şöyle formüle edilir: Betonarme çağdaşlık, ilerçilik, hijyenik, medeniyet... Ahşap ise, Osmanlı, gerici, pislik... 1999 17 Ağustos depreminde Arapazarı'ndaki facianın temelinde diğer sebeplerin yanında bir sebep de betonarme bina gerçeği. Çünkü betonarme bina tekniği Adapazarı'nın zemin gerçeğine uymuyordu. İnsan aklının, hayalinin alamayacağı oranda şeyler ve çelişkiler bu denli ideolojileştirilmiş durumda. Toplum betonla kütük arasında sıkıştırılarak özürlü bir kalabalığa dönüştürülmüş durumda. İnsanlar, siyasetçi, devletin sorumluları konuştuğunda insanın ürpermemesi ya da korkmaması mümkün değil. Bir dernek başkanı emekli asker, "dinciye ölüm" diyor; bir başkası "ne

mutlu Türküm demeyen düşmandır ve düşman kalacaktır" diyor; bu ülkenin çocukları, gençleri insanların ellerini, kollarını bağıyor ve boğazından keserek insan öldürüyor... Sonra tam bir ikiyüzlülükle "bize ne oluyor" diye kendimize soruyoruz.

***

Devlet ve çoğunluk gerçeği karşısında sistemle çelişkisi bulunanların, eleştirel akıl karşısında ne kadar erdemli ve vicdanlı olabiliyor? Akıl verici üsluptan kurtularak kendimizi ne kadar tartışabiliyoruz? Ülkede görüntüde her kesim demokrasi istiyor; fakat bu kadar isteme rağmen neden demokratik kültür gerçeklik kazanamıyor?

Aslında dönüp kendimizle, kendi bizimle yüzleştirmiş hayretle göreceğiz ki, kemalist iktidara ne kadar çok benziyoruz. Sonuçta iktidarla benzerliğimiz bize rağmen Kemalist iktidarın güçlenmesine yol açıyor. Kurduğumuz legal, illegal örgüt ve partilerden, yapıp ettiklerimizle Kemalist iktidar kültüründen kopamamanın sancılarını yaşıyoruz. Kendi içinde demokratik davranamayan, kendi içindeki farklılıklarla tartışamayan, kendisi gibi düşünmeyene söz söyleme ortam ve imkanı sağlamayan bir Solculuğun, İslamcılığın, Aleviciliğin, Kürtçülüğün ülkenin ve toplumun demokratikleşmesi sürecine katkı sunması, etkilemesi, etkilenmesi çok mümkün görünmüyor. Demokra-

siyi, hak ve özgürlükleri salt kendisi için isteyenlerin sistemle çelişkisinin insana demokratik bir öz kazandırması çok zayıf bir durum. Bir İslamcı, dindar, Müslüman başörtüsü gibi konularda sistemle çelişkiye düşünce demokrasi istiyor; başörtüsünden dolayı ortaya çıkan mağduriyeti zulüm olarak değerlendiriyor. Fakat aynı kesim, her Ramazan'da oruç yüzünden insan döven, insan öldüren, insan tehdit eden kendi davranışındaki zul-

mü görmüyor, görmezden geliyor ve kendi davranışına demokratik bir öz kazandırmıyor. Kürtlerin asimilasyon politikalarıyla, siyasal zorlamayla Türkleştirilmesine itiraz eden, eleştiren bir Kürt İslamcı aydınının, "yarım milyon Ermeniye İslam'la şereflendirdik" demesini demokratik kültürün neresine koyabiliriz? Kapitalist devlet düzeninde sendika, grev hakkı, örgütlenme ve düşünce özgürlüğü isteyen bir komünist partisinin, kendi kurduğu düzende bu isteği, hakları önemli oranda kullandırtmamasını nasıl izah edebiliriz?

Konuşmayı muharebe olarak düşünenlerin insana haysiyet kazandırması, insanı acıtmadan,

İÇİMİZDEKİ DARBE VE TAKKIYE

tehdit etmeden konuşabilmesi mümkün değildir. Çünkü söylemek istenen her söz insana ve topluma verilmiş bir muhtıra gibidir. Amaç insanla, toplumla, bizden olmayanla konuşmak, diyalog kurmak değil, kendi mutlak doğrularını dikte ettirmek oluyor. Söz iktidar olmanın aracı/aracısı haline geldiği bir zeminde tartışmak mümkün olamıyor.

Devletin ve egemen çoğunluğun tartışmadığı bir gerçek; ya biz tartıştık mı? Sistemin yarattığı ikilemleri, ikilikleri aşacak bir konuşma düzlemi oluşturabildik mi? Hrant Dink'in cenazesine

katılan yüz bini aşkın insan H. Dink'in tartışmak istediği 1915 Ermeni olaylarını Dink'i öldürenlere inat tartıştık mı? Mesela bir Kürt sorununu ne kadar sağlıklı tartışabildik?

Bizim yaşadığımız gerçeklik, kendi kendini sakatlamak gibi bir şey. Kapsayıcı, eşitlikçi ve adil olamıyoruz. Misal son aylarda kadının siyasette daha fazla yer almasını ve temsilini isteyen girişim çıkışını salt cinsiyet sınırında tutarak, kadının siyasal katılım ve temsili sorununu daraltmıştır. Mesela ulusal ve dinsel kimliğinden dolayı siyasal katılımı ve temsili engellenen kadını

görmeyen; başındaki örtüsünden dolayı meclisten atılan kadına destek olmayan bu inisiyatifin, ülkenin demokratikleşmesine katkısı ciddi olarak düşünülemez.

Darbe ve muhtıralarla şekillendirilmiş bir devlet ve toplum düzeninde tek başına çıplak gerçek, diğer bütün şeylerden daha fazla devrimcidir. Bu çıplak gerçekliği yakalamanın birincil şartı kendi bilincimizdeki, bilinçaltımızdaki, davranışlarımızdaki, örgüt ve partilerimizdeki darbeci ve takkiyeciyi zihniyeti aşmakla geçer.

TEVKURD 26-27 Mayıs 2007 Diyarbakır 3. Genel Toplantısı'nda Sinan Çift- yürek'in konuşmasının özetini

TEVKURD KURULUŞ KON- GRESİ SONUÇ BİLDİRİSİ

Değerli dostlar hepinize hoşgeldin diyor ve sevgi saygılarımı sunuyorum.

Buraya gelmek kolay olmadı. Birbuçuk yılı aşan zorlu bir çalışmayla buraya gelebildik. Geldiğimiz yeri önemsiyoruz, fakat geldiğimiz yerde durmak, ilerleyebilmek önemlidir...

Program ve tüzük epeyce yerel ve merkezi toplantı, konferans, sempozyum gibi etkinliklerin ardından şekillendi. Biz MESOP olarak, 3. Genel Toplantı'ya sunulan bu iki belgenin, ortak paydanın bağlayıcı belgeleri olarak, genel irade tarafından onaylanıp kabulünden yanayız...

Dostlar program ve tüzüğü oluşturduk, genel irade onayladı. Bundan sonra sorununuz bu iki belgeye pratik-politik bir içerik ya da hun katılması olduğuna inanıyoruz...

Yani, artık Kürt ulusal hareketinin birliği için ne önerdiğimizden çok ne yapacağımız önem kazanıyor. Sağlam bir fikri alt yapıyı oluşturmak için çok şey önerdik ve bu önerdiklerimizin ortak paydası, program ve tüzükte ifadesini buldu. Artık bundan böyle ortak payda uğruna ne yapacağımız öne çıkacaktır, çıkmalıdır. Başka bir ifadeyle artık saldandan sokağa çıkmak ile yüzyüze geldik...

Tüzük'te Ulusal Kongre'nin hemen ilanı yerine

varılması gereken bir hedef olarak yer verilmesi doğrudur. TEVKURD belli bir pratik-politik faaliyeti arkalayarak ve bu süreçte, dışında duran Kürt ulusal demokratik parti ve hareketleri saflarına çekecek, Ulusal Kongre hedefine varabilir...

Dostlar, arkadaşlar; Kürt sorunu bir süreden beri, petrol zengini Ortadoğu ile ilgilenen büyük emperyalist güçlerin hesaplarının vazgeçilmez bir parçası haline geldi. ABD'nin Avrasya stratejisinde, genel olarak Kürt sorununa özeldir ise Güney Kürdistan'a yer verildi. Kısacası Güney Kürdistan, emperyalist güçlerin bölgeye dönük hesaplarının denklemi içerisinde yer aldı. Fakat Kuzey Kürdistan başta Türkiye'nin de ABD'nin Avrasya egemenlik stratejisinde yer alması üzere bir çok başka nedenle denklemin dışındadır. Dolayısıyla Güney'de olanlar Kuzey'de de tekrarlanır beklentisi içerisinde olanlar yanılıdır içerisinde...

Dostlar, Türkiye rejiminin mevcut krizinin ana nedeni Kürt sorunudur. Rejimin iç ve dış tehdit algılaması esas Kürt sorunu merkezli olarak geliyor. Cumhuriyet mitingleriyle dile getirilen iç tehdit algılaması olarak siyasal İslam, yine Kürt sorunu merkezli olarak tehdit diye algılanıyor. Türkiye rejimi "ABD ve AB ile bağlantılı olarak AKP olakı bir Kürt reform paketi açabilir" kaygısıyla AKP'yi Cumhuriyet mitinglerinde hedef gösterdi. 27 Nisan Muhürası iyi irdelendiğinde dile getirilen iç ve dış tehdit al-

gılamasının odağında Kürt sorununun bulunduğu-
nu net olarak görebiliriz. Kürt sorunu bütün derinli-
ğiyle varlığını koruyor ve giderek iç ile dış kamu-
oyunda güncelleniyor. Şoven ünifer rejim, Kürt so-
rununda halen adım atmamakta ısrar ediyor. Bu
ısrar devam ederse "bu iş karakolda biter" misali
kriz süreçte açık askeri darbeye evrilebilir. Bunun
verileri güçleniyor. "Ne mutlu Türküm diyene de-
meyen herkes düşmandır, düşman olarak kala-
caktır" vurgusu bunu işaret ediyor...

Dostlar biz komünistler olarak yaklaşan seçim-
lerde Özgürlük ve Demokrasi Cephesi ile girilmesi
gerektiğine inanıyoruz. DTP'nin kendi dışındaki tüm
Kürt ulusal demokratik ve komünist güçleri ile oluş-
turacağı Özgürlük Cephesi, Türkiye devrimci hare-
ketiyle daha geniş bir Demokrasi Cephesi'ne doğ-
ru geliştirilmelidir. Bizim önerimiz özetle budur ve
seçimlerde bu siyaseti izleyeceğiz. TEVKURD'un da
bu konuda tutum alması gerektiğine inanıyoruz....

Hepinize teşekkür eder, başarılar dilerim.

TEVKURD KURULUŞ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRİSİ

Kürt Ulusal Demokratik Çalışma Grubu 26-27
Mayıs 2007 tarihinde Diyarbakır'da gerçekleştirdiği
Birlik Kongresi'nde aşağıdaki görüşleri kamuoyuyla
paylaşmayı uygun görmüştür.

Birlik Kongremiz 17-18 Aralık 2005 Diyarbakır
toplantısında öngörülen çalışmaları değerlendirilerek,
önümüzdeki döneme ilişkin faaliyetlerinde
esas olmak üzere program ve iç işleyiş prensiplerini
sonuçlandırmış, TEVKURD kısa adıyla Kürt Ulusal Bir-
lik Hareketi adını almıştır.

Kürt Ulusal Birlik Hareketi, Kürt ulusunun kendi
geleceğini kendi topraklarında özgürce belirleye-
rek diğer özgür uluslar ailesi ile eşit hak ve özgür-
lüklerle sahip olmasını savunan ve bunun için ulu-
sal birlik perspektifini benimseyen siyasi parti, giri-
şim, çevre, grup, inisiyatif, kurum, kuruluşlardan
gelen ve bağımsız şahıslardan oluşmuştur.

TEVKURD, halkımızın özgürlük ve kurtuluş müca-
delesinin ortak paydalarını ortaya çıkarmış, bu or-
tak paydaları çoğaltıp kitlelere mal etmeyi amaç-
lamıştır. Bu amaç doğrultusunda farklı örgüt, dü-
şünce ve inanca sahip ulusal demokratik güçleri
mücadele ve dava birliği anlayışı çerçevesinde
buluşturmuştur.

TEVKURD, Kürt halkının ve bölge halklarının ira-
desi dışında çizilen haritayı bölgedeki sorunların te-
mel sebeplerinden biri olarak görür. Kürdistan'ın ül-

kesi ve halkıyla birliğini tarihsel bir hak sayar.

TEVKURD çalışmalarında meşruiyeti ve sivil ita-
atsizliği, insan haklarına saygıyı, özgürlükçü ve ço-
ğulcu demokrasiyi esas alır. Demokratik ve barışçı
mücadeleyi benimser.

Birlik Kongremiz, Türk Devleti'nin derin bir kriz
yaşadığını, bu krizin esas olarak Kürt ulusunun ken-
di toprakları üzerinde, kendini yönetmesine karşı
duyulan düşmanca tutum nedeniyle derinleştiğini
tespit etmiştir.

Kürt Ulusal Birlik Hareketi, derinleşen rejim krizi
nedeniyle sahneye konulan şiddet görüntülerinin,
mevcut statükonun devamından yana olanların
ve kaostan beslenenlerin geçmişte defalarca tek-
rarladığı bir oyun olduğunu saptamıştır.

TEVKURD; Kerkük ve PKK bahane gösterilerek,
Türk devletinin Güney Kürdistan'ı hedef alan sal-
dırgan ve hukuk tanımaz tutumunun, bir bütün
olarak Kürt ulusunu hedef aldığını belirterek, kim-
den gelirse gelsin, Kürt ulusunun ortak kazanımları-
na yönelik saldırılara karşı tavır takınmanın bir yurt-
severlik görevi olduğunu dünya kamuoyuyla pay-
laşmayı görev bilmıştır.

Kürt Ulusal Birlik Hareketi, yeniden şekillenen Or-
tadoğu'da nüfusu 40 milyonu aşan Kürt ulusunun
devlet kurma yönündeki kararlılığına ve haklılığına
olan inancını tekrarlamıştır.

TEVKURD, Güney Kürdistan'daki ulusal kaza-
nımları sahipler ve destekler, bu bağlamda Federe
Kürt Parlamentosu ve Hükümeti ile sıkı bir dayanış-
ma içinde olduğunun altını çizer.

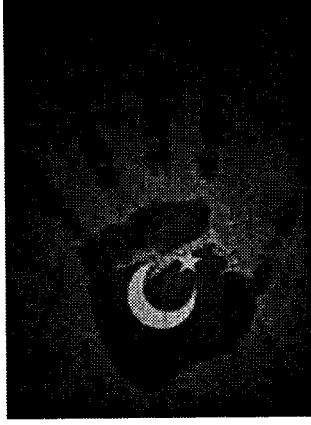
TEVKURD, Ulusal Birlik'in oluşmasında değişik
görüş ve eğilimlere sahip farklı ulusal güçlerin bir-
birlerinin varlığına, farklılıklarına ve özgün hukuku-
na saygıyı esas alan bir anlayışla; Kürt ulusunun or-
tak iradesini temsil edecek bir Ulusal Kongre ger-
çekleştirmeyi önüne hedef olarak koymuştur.

Birlik Kongremiz, kuruluş iradesi doğrultusunda,
birlik çabalarının sürdürülmesi gereğine olan inan-
cını belirtmiş ve bir parti çalışması içinde olmadığını
vurgulamıştır.

TEVKURD, Birlik Kongresi bileşenlerinin iç işleyiş
prensipleri (TÜZÜK) konusundaki kaygılarını gider-
mek amacıyla altı ay sonra, bir TÜZÜK kongresi
yapmayı seçilen Birlik Meclisi'nin önüne görev ola-
rak koymuştur.

27/05/2007 Diyarbakır
Kürt Ulusal Birlik Hareketi
TEVKURD

Hamit YILMAZ

Barzani'nin askeri

Malum, seçimler yakında. Bu 60 günlük süreçte herkes kendi meşrebince seçimlere hazırlanıyor. Düzen partileri meydanlarda karşılıklı saltolarla er meydanı seremonileri tertipliyor, sanki varmış gibi farklılıklarını sergilemeye çalışıyorlar. "Sol" asker partisi ile "sağ" diğer partiler vatan kendilerinden sorulur hesabıyla arkalarına alabildikleri yedek kuvvetler ile el birliği halinde "vatani" kurtarmaya soyunmuş durumdadır. Asker icazetli politika kulvarının kaygan zeminlerinde, en "yurtsever" benim nidalarına ve "aman bu Kürtler parlamentoya girmesin de kim girerse girsin" milliyetçilik ortak paydasının harmanlandığına tanık olmaktadır.

Yasal ve de yasalıcı burjuva partilerinin yok aslında birbirle-

rinden farklılıkları. Bakmayın kendilerini sağ veya sol diye ön adlandırmalarına. Sonuçta hepsinin varoluş ve devam ediş sebepleri aşağı yukarı aynı. Beslendikleri bu sömürü ve ırkçılık hamuru ile yoğrulmuş düzeninin devam etmesi dışında hiçbir talepleri yoktur ve olamaz da. ABD'den icazet almadan nefes bile almaya korkarlar bunlar.

Tamam, bunları anlıyoruz da kendilerini gerçekten sol, sosyalist ve dahi komünist olarak gören ve tanımlayanlara ne demeli? Onlardaki kafa karışıklığı da müzminleşmiş anlaşılabilir. Eğer öyle olmasa yasal ama yasalıcı olmadığını iddia eden bu arkadaşlarımızın seçim öncesi şu günlerde yazdıklarından ne anlamalıyız acaba?

SOL günlük siyasi gazete ola-

rak internetten yayın yapıyor. 21 Mayıs tarihli sayısında Tefvik Çavdar imzalı ibretlik bir yazı yayınlandı. Yazıda yazar kuşatma altında seçim temalı bir yazı yazmış. Ellerine sağlık, pek de güzel olmuş.

Yazar kuşatılmışlıktan bahseden yazısında bunun medya ayağını vurgularken "asıl ciddi kuşatma ise inanç yönünde gelecektir" diyor. "Birkaç büyük kentten belirli semtleri dışında bu çerçevenin etkisi başat konumdadır. Bu etkiye tarikat, cemaat, cami gibi inanç yapıları da adeta bir çoğaltan etkisi yapar" diyor ve esas söylemek istediğini buna bağlıyor:

"...Güneydoğu'da bütün aşiret ilişkileri de katılır. Özellikle sınırındaki aşiretler bir de dışa bağımlılık niteliğine sahiptir. Yıllar önce Yol-İş sendikasının Hakka-

BARZANI'NİN ASKERİ

ri'de bir şantiye eğitimine katıldığımda, genç bir işçinin "askerliğini yaptın mı?" sorusuna "Barzani'nin yanında" diye yanıt verdiğini hala anımsarım". (T.Çavdar-Sol-21.05.2007)

Şu "dışa bağımlılık niteliği"ni biraz inceleyelim bakalım.

Mevcut sınırların meşru olup olmadığını sorgulamaya bile gerek duymayan bir ideolojik yaklaşımla yorum yapan bu arkadaş göre sınırın öte yakasındakiler ayrı bir millettir, hoş zaten Kürtlerin ulus olduğu kabul edilmektedir ya. Gerek devletin ve gerekse de ulusalci damardan beslenen ve giderek milliyetçilik çizgisine kadar dayanan söylemlerin sahipleri açısından zaten bu topraklarda yaşayan Kürtler yeterince baş ağrısı yaratmaktadır. Onlara göre aslında bu topraklarda yaşayan Kürtler tek başlarına olsalar büyük bir sorun olmayacaktır. Mesele, buradakilerin ulusal bilinçlerinin artmış olması, sınırın öteki tarafında kalanlarla aslında aynı tek bir ulus oldukları ve neden bölünmüş durumda kaldıklarını sorgulamaya başlamaları, Güney Kürdistan'daki gelişmeler ve bunun ülkenin birliği ve bekası üzerindeki yıkıcı olabilecek etkileridir.

Kendisini Komünist olarak gören birisinin bulunduğu coğrafyanın ulusal yapısını doğru tahlil etmiş olmasını bekleriz. Demek ki herkesin doğrusu kendisine."Güneydoğu denilen yer

Türkiye haritası içindedir, o halde bu haritanın dışı ile ilişkilenecek, bunu hayal dahi etmek bir dışa bağımlılık göstergesidir." Diğer adıyla bölücülüktür. Ne korukunç bir durum.

Bilirsiniz, yönler o anda bulunduğunuz noktaya göre ölçülür. T.Çavdar yoldaşın (bu arada yoldaş dememi yadırgamayın, ağız alışkanlığı falan değil adıyla sanıyla kendisini Komünist ola-

GÖRÜNENİ ASLINDA GÖRMEK İSTEDİĞİNİZ GİBİ GÖRDÜĞÜNÜZ İÇİN OLUYOR HER ŞEY. OYSA GÖRÜNTÜ ZAHİRİDİR. ALGILAYANIN ALGI GÜCÜYLE ÖLÇÜLEBİLİR ANCAK. ALGI ZAFİYETİNİZ Mİ VAR SİZİN? KEŞKE OLMASA. BU COĞRAFYANIN TÜM EMEKÇİLERİNİN BEKLENTİSİ BU.

rak nitelendiren birisine karşı kullanmak durumunda kaldığım içindir) Hakkari denilen TC'nin Güneydoğu'sundaki bir vilayettinden (diğer bir TKP demesiyle, Kürt dinamiğinin yoğun yaşadığı bir ilimiz) bir TC vatandaşı ile yapılan bir konuşmadan alıntıdır.

Tevfik Çavdar dayanamamış sormuş, "askerliğini yaptın mı?" diye. Normaldir, her Türk "yurtsever"i askerlik görevini ifa ile mükelleftir ya.

Bizim gariban "Kürt dinami-

ği" unsurumuzda yanıtlamış, tabii ki kendi meşrebince: "Barzani'nin yanında".

Garabet üstüne garabet. Soruyu sorana bak, yanıtlayana bak. Soran Komünist, yanıtlayan "dışa bağımlı niteliğe sahip bir TC vatandaşı" üstelik de "dinamik".

Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu dedikleri şey tam olarak budur kanımca.

Bu arkadaşlarımıza iyi anımsamalar dilemek isterdim; ama anımsamak için önce anlamak lazım geldiğini onlara nasıl anlatacağımı bilemiyorum.

Malum şahıs (bizim yol işçisi dinamik) kendi meşrebince anlayana duygularını ifade etmeye çalışmış.

"Benim ülkem işgal altındadır, dilim, kültürüm, iktisadi servetlerim, kimliğim ilhak edilmiştir. İlhakçıların bana dayatması olan askerlik görevimi kendi usullerimce yerine getirmeyi tercih ettim, lider bellediğim birisinin yanında bu görevimi yerine getirdim"ın Türkçesi olan "Barzani'nin yanında" demıştır.

Peki Türk yoldaş; bu söylemdeki sence yanıtları birlikte bulmaya çalışalım mı, ne dersin?

Mesela, şuradan başlayalım:
-Askerlik denilen militarist kurumda fiilen rol almak gerçekten gerekli midir?

-İraden dışında dahil olduğun

BARZANİ'NİN ASKERİ

bir devletin kurallarına uymakta zorunlu musun?

-Uymazsan ne olur? (Burada vicdani retçi olmak gibi bir kavramdan söz bile etmek istemiyorum; çünkü o zaman milliyetler değil, bağımsız iradeler söz konusudur ki bunun milliyeti ve cinsiyeti yoktur)

-Hakkari denilen coğrafya TC' yi nümayişle kucaklamış, TC adına askerlik yapılmasının şeref meselesi yapılmış bir yer midir?

-Eğer böyle düşünülüyorsa kendine hiç sordun mu, niye?

Şimdi bütün dostlara bir hatırlatma daha yapmak gerek. Görünene aldanmamak lazım. Görüneni aslında görmek istediğiniz gibi gördüğünüz için oluyor her şey. Oysa görüntü zahiridir. Algılayanın algı gücüyle ölçülebilir ancak. Algı zafiyetiniz mi var sizin? Keşke olmasa. Bu coğrafyanın tüm emekçilerinin bek-

lentisi bu. Sadece bizim değil.

Uz atmaya gerek yok.

Zaten bu "Kürt dinamiği" dediğin şey sakız misali, çiğne çiğne sündür. Enine, boyuna, nereye çekersen oraya süner. Bu dinamiğin iç dinamiği yok Allah için. Kul için olanıysa TKP'li yoldaşların yorumlarında.

Teslim Töre'ye zorunlu yanıt

20. sayı için hazırlığını yaptığım yazının konusu "örgütlü örgütsüzler" olacaktı. Ancak Töre'ye yanıt verme zorunluluğu oluşunca sözkonusu yazıyı bir sonraki sayıya bıraktım.

Sosyalist Mezopotamya'nın Ekim 2006'da yayınlanan 18. sayısında; "Lenin Marks'a nasıl yaklaşıyorsa, Lenin'e öyle yaklaşmalıyız" başlıklı bir yazım yayımlandı. Yazıya verdiğim önem nedeniyle, derginin ulaşamayacağını düşündüğüm kimi dostlara, yazıyı e-mail adreslerine gönderip yazı hakkında görüş, öneri ve eleştirilerini istemiştim. Yazıyı gönderdiğim dostlardan biri de Töre idi.

T. Töre, Çiftiyürek'in "göstermiş olduğu ilgiye kayıtsız kalamazdım, yazmamın temel nedeni de budur". Fakat yazacaklarımı Çiftiyürek'e "yanıt vermek ya da polemik yapmak için değil, hem bu konudaki görüşlerimi S. Çiftiyürek'in öğrenmesi hem de kendi sitemde yayınlayarak site okurlarının oku-

masını sağlamak için yazdım" diyor. T. Töre'nin sözünü ettiği yazısı "Lenin Marks'a neden öyle yaklaştı, sonuç olarak nereye vardı?" başlığını taşıyor.

Ben Töre'de dahil kimi dostlardan, 18. sayıdaki yazım hakkında görüş-öneri-eleştiri istemiştim, dolayısıyla bu yönde eleştiri dahil, gelen her değerlendirmeyi katkı olarak görüyorum. Eğer Töre yazısını sitesinde yayınlayıp "okurları" ile paylaşmasaydı, kendisine bir mektupla yazısındaki değerlendirmelere ilişkin görüşlerimi iletcektim. Fakat yazısının sitesinde yayımlanması, kamuoyuna açık bu yanıtı vermeyi gerekli ve zorunlu gördüm. Ayrıca Töre'nin internetten indirdiğim 10 sayfalık yazısının hem sorunlama yöntemine hem de belli başlı temel yaklaşım ve tespitlerine katılmıyorum. Yanıt vermemin diğer bir nedeni budur.

Töre'nin yazısının içeriğine geçmeden başta yazıda aynı sorunda birbirini dışlayan iç çelişkileri olmak üzere birkaç noktanın

üzerinde duracağım.

1- Ben yazıma ilişkin görüş, öneri ve eleştiri talep etmiştim. Dolayısıyla Töre'den yazıma ilişkin gelebilecek en ağır eleştirilere yöntem olarak itirazım yok, olmaz da. Yazımdan kaynak gösterilerek yapılmış her eleştiri ve öneriye ancak sevinirdim. Töre bunu yapmadı. Çiftiyürek'e "yanıt vermek ya da polemik yapmak için" yazmadım diyorsun; fakat yazı baştan sona görüşlerime yanıt ve polemik içerikli bir üslupla kaleme alınmıştır. Alabilir, itirazım buna değil, itirazım ya da yanlış bulduğum yazımdan, sözü edilir hiç bir alıntı almadan yazıyı eleştirilmesidir.

2- Benim tartışmaya açtığım sorunun özü; Marksizim bir dogma değildir. Lenin Marksizmi esas aldı; ama onu aynen tekrarlamadı hem Rusya özgülünde hem de kimi yönleriyle de evrensel katkılar sunarak yeniden üretti, geliştirdi. Fakat Dünya Komünist hareketinin tümü olmasa da büyük çoğunluğunun Leninizmi tekrarladığını, bu

TESLİM TÖRE'YE ZORUNLU YANIT

tekrarı ya da doğmatik yaklaşımı 21. yüzyıl başında belirttiğim birçok nedenle aşmamız gerektiği üzerineydi. Sorunun özeti yazının başlığında ifade edildiği gibi "dünya komünist hareketi; dün Lenin Marksizm'e nasıl yaklaştıysa, bugün Leninizm'e öyle yaklaşmadır, yaklaşabilmelidir. Hatta bu konuda bir hayli geç kalındı, geç kaldık" diyordum. Burda bir yöntem önerisi var. Önerimin özü; Marks, Engels ve Lenin'e doğmatik değil, yaratıcı yaklaşalım, onların günümüzde de geçerli olan evrensel doğrularını alalım, ama bir bütün olarak tekrarlamayalım. T. Töre, öncelikle bu yönetime ilişkin bir şey söylemeliydi. Örneğin önerilen yöntem doğrudur, hatta yenide değildir; fakat içeriğe ilişkin belirttikleri yanlıştır şu şu nedenlerden önerdikleri yanlıştır diyebilirdi. Demedi, çünkü Töre, yazımın içeriğini, neyi niçin tartışmaya açtığımı kavramadan yazdı. Kavrasaydı şunları yazmazdı: "Gelinen bu noktadan sonra "Lenin Marks'a nasıl yaklaştıysa Lenin'e öyle yaklaşmalıyız" anlayışıyla davranıp, bu yaşanmış olanları tekrarlamaya kalkmak akıllıca davranış olmaz" (T. Töre age sy 10). Ben yazı boyunca Lenin Marksizm'i ve 19. yüzyıl deneyimini tekrarlamadı, biz de Lenin'i ve 20. yüzyıl sosyalist deneyimini aynen tekrarlamayalım, yaratıcı katkı ile yeniden üretelim dedim, dahası bu konuyu başka yazılarımda da epeyce yazdım. Özellikle tartışma konusu olan 18. sayıdaki yazımda "Lenin sonrası değişen veya olgunlaşan koşullar" ara başlığı altında sorunu uzun uzun ele aldım. Sekiz maddede Lenin sonrası değişen koşullar ve dolayısıyla Lenin'in aynen tekrarlanmaması gerektiğinin gerekçelerini belirttim. Buna rağmen

LENİN MARKSİZM'İ VE 19. YÜZYIL DENEYİMİNİ TEKRARLAMADI, BİZ DE LENİN'İ VE 20. YÜZYIL SOSYALİST DENEYİMİNİ AYNEN TEKRARLAMAYALIM, YARATICI KATKI İLE YENİDEN ÜRETELİM.

yazdıklarımı, Töre "yaşanmış olanları tekrarlamaya kalkmak" diye yazıyorsa, demek ki hiçbir şeyi kavramamış. Ben işçi köylü ittifakından, ulusal kurtuluş hareketlerine, doğu-batı sorunundan, örgüt modeline ve yeni bir enternasyonale varana kadar değişen, olgunlaşan koşullar nedeniyle Lenin döneminin tekrarlanmaması gerektiğini uzun uzun gerekçesiyle birlikte yazıyorum. Özellikle; fikirler, doğru fikirlerde olgunlaşır, yaşlanır ve gün gelir aşılır, hiçbir olgu ve düşünce, gelişme-değişme-yaşlanma ve aşılma evrelerinin kaçınılmazlığını içeren diyalektik yasadan yakasını kurtaramaz diyorum. Ve Marks ile Lenin'e yaklaşımımı esas buna dayandırmamız gerektiğini söylüyorum; buna rağmen bana ilişkin Töre "yaşanmış olanları tekrarlamaktan" bahsediyorsa hiç ama hiç kavramamış ya da kavramak istemiyor demektir.

Bunun üzerinde yazımın devamında somut duracağım.

3- T. Töre'nin aynı konuda ve önemlisi aynı makalesinde birbiriyle çelişen, görüş ve tespitler yaptığına bir iki örnek vereceğim.

"Lenin'in Marks'a yaklaşımına temel teşkil eden olgu; rekabetçi kapitalizm'in bütün dokularını köklü değişime uğratan kapitalizmin eşitsiz gelişim yasasıdır. Bu olgu, Lenin'in yeni süreci tanımla-

masına, teorik ve ideolojik üretimi bu temele oturtmasına, mücadele, yöntem ve araçlarını da buna denk biçimde organize etmesine esaslı bir zemin oluşturdu" (Töre age sy 3) diyerek Lenin'in tahlil ve yöntemini onaylayacaksınız, hatta yazının devamında; "Lenin'in Marks'a yaklaşımına dayanak yapmış olduğu verilerin çok sağlıklı veriler olduğunu da belirtmek istedim" (Töre age sy 8) diyeceksiniz hem de bu tespitlerinizi kökten yalanlayan şu tespitleri yapacaksınız;

"Bir eski keskin Leninist olarak daha öncede belirtmiş olduğum gibi, varılmış olan bu yerin tek suçlusu elbetteki Lenin değildir. Ama esas yanlış olan Lenin ve Leninizm'dir" (Töre age sy 9).

Aynı yazıda

Lenin, Leninizm evrensellik kazandı mı, kazanmadı mı ya da Lenin "milliyetçi" mi enternasyonalist mi? Bu sorunda da Töre çelişkili görüşler sergiler. Örneğin;

Lenin'in Marks'a yaklaşımını tahlil ederken "Dördüncüsü; toplumsal devrim dinamikmi ve odak noktasının Batı ülkelerinden Doğu'ya kaymış olması" devamlı;

"Yedincisi; bütün bu yaklaşımların bir sonucu olarak da, ulusal kurtuluş mücadelelerini işçi sınıfının enternasyonal bileşen güçleri olarak görüp ona denk bir yaklaşım politikasının izlenmesidir" (Töre sy 6) der. Hatta "Lenin'in "fazla Rusçalaşmış" olarak tanımladığı Bolşevizm fenomenini devasa bir toplumsal ilerleme, sıçrayışı olan Ekim Devrimi, evrensel bir boyuta yükseltti" (Töre sy 9). Yani Lenin ve Ekim Devriminin evrensel yönünü açıkça belirtir. Ama diğer taraftan;

"Leninizm evrensel bir boyut kazanamadı, "Rusi yorumu" boyutuyla kaldı" (Töre sy 8) der! T.Töre

TESLİM TÖRE'YE ZORUNLU YANIT

budur işte! Kendisinden uzun alıntılar aktardım yorumunu okuyucuya bırakıyorum.

4- T. Töre, sorunlara çok kaba yaklaştığından olsa gerek, bana ait olmayan görüşleri de tırnak içinde bana aitmiş gibi vermiş ve üzerinde yorum yapmış. Örneğin;

"S.Ciftyürek'in "Lenin Marksizm'in Rusi yorumu'nu yaptı" dediği şeyin önce Marksizme, sonra da insanlığa neye malolduğunu yaşayarak görmüş durumdayız" (Töre age sy 4). Ben ne adı geçen yazımda ne de başka bir yerde "Lenin Marksizmin Rusi yorumu'nu yaptı" demedim, yazmadım: Eğer kanıtılsa özelleştiriyem hazırım. Töre, bunu düz ya da kaba yaklaşım dediğim kendi algılarıyla bana mal ediyor. Ayrıca Töre, benzer şeyleri yazı boyunca sık sık yapıyor. Yeri geldikçe yazıda bunları alıntılarla okuyucuya ve de Töre'ye sunacağım.

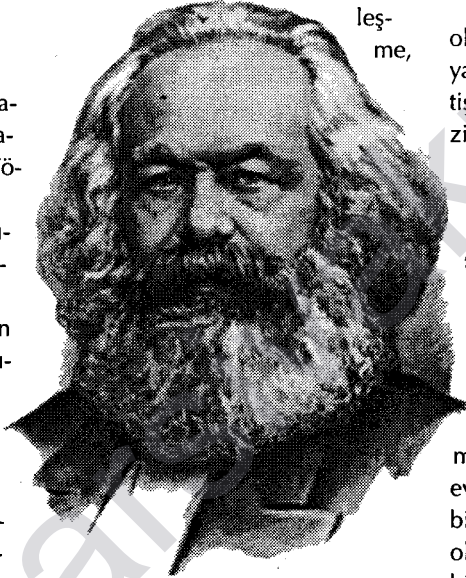
18. sayıdaki yazımda Töre'nin bana mal ederek eleştirdiği konuda söylediklerim ise şunlardır:

"Bu koşullarda Lenin, Rusya'dan dünyaya bakar. Rusya'dan dünyaya bakışı Bolşevizm'de ifadesini bulur ve Bolşevizm, Rusya özgülünde Marksizme yaratıcı katkıdır. Tam da bu nedenle ki Lenin sık sık dünya komünist hareketini uyararak Bolşevizm'i aynen tekrarlamayın, " o, fazlasıyla Rusya'ya özgüdür" der. Ama aynı Lenin Dünya'dan da Rusya'ya bakar (ki Rusya demek bir ülkeden çok kıtalara yayılan bir coğrafyadır) ve burdan Marksizme evrensel katkı sunar. Ekim Devrimi'nin sadece Doğu ile Batı'nın çağdaş bir sentezi değil, aynı zamanda evrensel olanla yerelin bir yeni sentezi" de olması buradan gelir (Sosyalist Mezopotamya sy 18 sayfa 35) demiştim. Kısa-

cası Lenin'in Rusya'ya özgü yorumu ile evrensel yorumu kopmaz bir bütünlük içindedir. Lenin'i Marksizmin salt Rusi yorumuyla sınırlandırmak yanlıştır. Ben böyle algılıyor ve bu algılayışın doğru olduğuna inanıyorum.

MARKSİZM'İN YEREL İLE EVRENSEL YORUMU VE İLİŞKİSİ

T. Töre'nin ilgili görüş ve yaklaşımlarını ele almadan önce; yerel ile evrenselin karşılıklı bağı, küreselleşme,

merkezileşme ve yeni yerelleşme gibi sorunlara ilişkin görüşlerimi ana çizgileriyle belirteceğim. Çünkü Töre bu konuda da her şeyi (kendisinin çokça kullandığı deyimle arpa ile buğdayı) birbirine karıştırmış!

Kültür, oldukça geniş bir kavram olup, maddi ve manevi her şeyi kapsar. Bir toplumun ister maddi ister manevi yaşam alanını ele alın, karşılaşıcağımız şey tüm zenginliğiyle kültürdür. İnsanın manevi ve maddi yaşamında kültürle kodlanmamış hiçbir şey yoktur, olamaz da. Tarih, dil, din, sos-

yoloji kültürü yanı sıra ve elbette bunlarla ilişkili olarak mimari, giyim, yemek, toprağın ekilmesi kültürü vb.

Bütün bu zenginliği ile kültürün oluşumu, doğası gereği yerelci (tikelci) bir niteliğe sahiptir. Bir kıta veya bölgeye, bir ulusa, bir gruba hatta bir bireye varana kadar kültürünün zengin ve özgün özellikler içeren niteliği karşımıza çıkar. Afrika veya Avrupa kültürü, İtalyan ya da Kürdistan kültürü, Türk ya da Rus kültürü, burjuva ya da proleter kültürü gibi....

"Başlangıçta bir sürecin adı olan kültür, ürün kültürü (bitki) ve hayvan kültürü (besleme ve yetiştirme) ve bir genişlemeyle insan zihninin kültürü (aktif geliştirme)

18. yy sonlarında özellikle Almanya ve İngiltere'de belirli bir halkın "genel hayat tarzı" nı oluşturan bir "ruh" (sprit) yapılına veya "genelleşmiş" bir "ruh" durumuna verilen ad haline geldi" (Raymon Williams, Kültür, sy 8, iletişim yayınları).

Burda bir şeyin altını çizmemiz gerekiyor, yerel olmadan evrensel olmaz ve elbette yerelin birliğini sağlayacak olan evrensel olmadan da yerel var olur; ama bilinemez, algılanamaz. Yerelsiz evrensel düşünülemez. Çünkü evrensel olan "gökten zembille inip" şekillenmeyecek. Evrensele yönelik illaki bir yerden (yerelden), özgül bir tarihten, özgül bir kültür veya iktidar ilişkisinden kopup (süzülüp) gelişir. P. Freire'nin değerlendirmesi önemlidir;

"Çıkış noktası olarak belirli bir topluluğu olmayan bir evrenselliğin mümkün olduğunu sanmıyorum. Özeller üzerine genellelemelere dayanmaksızın genelleme yapamayız. Evrensel hale gelmeden önce, özelsindir. Yerele eriş-

ÖZELLİKLE SON YILLARDA ULUSLARÖTESİ ŞİRKETLE- RİYLE, DÖVİZ VE BORSA HAREKETLERİYLE, DÜN- YAYI SARIP SARMALAYAN MEDYA ARAÇLARIYLA, PİYASA VE "ÖZGÜRLÜK- ÇÜ" YÖNELİŞİYLE ULUSAL OLANI KUŞATAN VE YE- RELİN ZENGİN FARKLILI- ĞINI ERİTMİYİ HEDEFLE- YEN KAPİTALİST KÜRE- SELLEŞME DAHA YOĞUN YAŞANIYOR

meden evrenselliğe çıkamazsın. Bana göre, evrensellik ne olursa olsun Ezilenlerin Pedegojisi'nin evrenselliği, yerelliğin kesinliği ve gücünden gelmektedir. Ben bu kitapta evrensel bir kuram geliştirmenin ne taklidini yaptım ne de rüyasını gördüm. Buna rağmen mesele şu; kitap insanların evrensel ilgilendiği bazı konuları içeriyor" (Paulo Freire Ezilenlerin Pedegojisi sy 182 Ayrıntı yayınları)

Demek ki yereli içermeyen, ilk çıkış noktana, küçük ya da büyük belli bir yerden kaynaklanmayan bir evrensellik düşünülemez. Sonra ve özellikle günümüzde dünyanın egemen üretim biçimi haline gelen kapitalizmin ilk çıkışı olsun; bugün birer dünya markası haline gelen kimi içecekler ya da giyim markaları olsun ilk çıkışları yine yereldir. Yerel ile evrenselin böyle- sine bağı maddi kültür için geçerli olduğu gibi, ideolojik, felsefi ve hatta politik üretim için de geçerlidir. Modernizm, Postmodernizm gibi felsefi akımlar, fordizm, post-fordizm gibi emek rejimlerinin ilk filizlenmesi ve giderek küreselleş-

mesi aynı ilişki ve gelişmenin ürünüdür.

Özellikle son yıllarda uluslarötesi şirketleriyle, döviz ve borsa hareketleriyle, dünyayı sarıp sarmalayan medya araçlarıyla, piyasa ve "özgürlükçü" yönelişiyle ulusal olanı kuşatan ve yerelin zengin farklılığını eritmeyi hedefleyen kapitalist küreselleşme daha yoğun yaşanıyor. Fakat vahşi kapitalizmin yereli yok etme, eritme hedefine rağmen, küreselleşme süreci yerelin ölümü ve dünya çapında kültürel türdeşleşmesiyle sonuçlanmayacak. Tersine küreselleşme ikili bir trendi kaçınılmaz olarak içeriyor. Bu ikili trend; merkezileşme ve karşıt kutbu olarak yerelleşme- dir. Dolayısıyla küreselleşme trendi merkezileşmenin yanı sıra, zengin ve yeni bir yerelleşmeyi de üretirken ilerliyor. Yeni zengin yereli mevcut ulusal kültürle ya da feodalizme özgü eski kendi kendine yeterlilikle karıştırmamak gerekiyor. Zengin bir halklar, topluluklar, coğrafyalar kültürünü yansıtacak olan yeni yerel, halkların sürekli yeniden oluşumu ile paralel olarak yerelde sürekli bir içerik başkalaşımına ve önemlisi farklılaşmaya uğrayarak devam edecek. Kısacası yerel olan ve oluşacak olan kültür statik değil, tersine "hareketli ve sürekli yeniden oluşum içerisinde"dir.

Dünya'da halklar, topluluklar hatta kıtalar arası giderek ortaklaşan maddi ve manevi kültürel alan oluşmuş, oluşmaya devam ediyor. Ayrıca küreselleşme ya da evrenselleşme yeni de değil. İpek Yolu bu uzun süreçte önemli bir kilometre taşıdır. İpek Yolu boyunca bugünkü karşılığı serbest ticari bölgelere denk düşen "Taş Kule" türü merkezlerde Doğu ile Batı arasında her alanda zengin bir

kültürel alış veriş gerçekleşirdi.

İkinci temel kilometre taşı ise, Marks'ın "uluslararasıdaki işbölümü ile çeşitli ulusların başlangıcındaki kendi başlarına olma durumu yıkıldıkça, tarih de gittikçe dünya tarihi haline dönüşüyor" (Alman İdeolojisi) dediği gelişmedir. Ve 1990'da SSCB ile Sosyalist Blok'un yıkılmasıyla bu ikinci kilometre taşı olarak kapitalist küreselleşme hız kazanmıştır. Altını çizerek belirtiyorum; küreselleşme yeni başlamamış sadece yeni araç ve yöntemlerle hızlandırılmıştır. Ama hız kazanan küreselleşmenin geliştirdiği uluslar üstü ya da ötesi merkezileşmenin yanı sıra zengin bir yeni yerelleşme ya da "alt kimlikler"de yarattığını görmeyen birisi sürecin cahili demektir. AB süreci, küreselleşmenin dolayısıyla yeni merkezileşme ile paralel, zengin yeni yereli yaratmanın da tipik örneğidir. Uzağa gitmeye gerek yok; Türkiye'de bile son 20 yıldır hızlandırılan küreselleşme sürecinde merkezileşme kutbunun yanı sıra yerelleşme trendi de kendini dayatıyor. Ege ve Marmara başta olmak üzere, ekonomik siyasal vb. birçok nedenle bölgeler (yani yerel) Ankara'dan (merkezden) yetki istiyorlar. Ankara ise; bu yetki talebine "bizi eyalete, federasyona götürür" gibi kaygılarla yanaşmıyor.

Emek ya da komünist siyaset perspektifinden baktığımızda ise; gelişen, gelişebilecek olan evrenselleşme zengin yerel farklılıkları eritmeyi hedeflemek bir yana tersine yerel zengin farklılıkların korunarak evrensel düzeyde organik uyum ya da birliği öngörülür. Dünya tümüyle komünist topluma geçtiğinde her coğrafyadaki komünist topluluklar, tarihten, coğrafyalarından gelen özgün uygulamala-

TESLİM TÖRE'YE ZORUNLU YANIT

rı, zengin yerel farklılıkları barındıracaklardır. Marksist teorinin öngördüğü budur, pratik yaşam buna nasıl içerik katacak? Bunu şimdiden kestiremeyiz.

Boris Frankel'in sorunla ilgili şu belirlemesini de okuyucuya aktararak daha somut yönleriyle Töre'nin görüşlerini ele alacağım;

"Önemli olan modern ulus, devlet ya da çekirdek ailenin irrasyonel ve olumsuz özelliklerini savunmak değildir. Daha çok sanayi sonrası bir toplumda yerel toplulukların aşırı bolluğu ve uluslar üstü kuruluşların dev boyutu arasında kalan uzlaştırıcı devlet kurumlarının gerekliliğinin kavranmasıdır" (Sanayi Sonrası Ütopya lar sy 151, Ayrıntı yay.). Kapitalizm altında olduğu gibi, kapitalizm sonrası komünist toplumda yerel, daha bir zenginlikle var olacaktır. Kısacası değişen koşulda yerel yeniden üretilecektir.

T. Töre "Tekelcilik, ekonomik politika bakımından bütün dünyada birbirini yutarak ve evlilikler yoluyla konzer nler oluşturarak tekele doğru tırmanırken, dil ve kültür gibi alanlarda da bir dünya diline ve bir dünya kültürüne doğru ilerlemektedir" (age sy 4) derken yazısı boyunca küreselleşmenin ya da Töre'nin çok kullandığı terimle globalizmin sadece merkezileşme yönüne işaret etmektedir. Burdaki tek yanlı algılayış bir dizi yanlışı beraberinde getirir. Alıntıda "tek tekele doğru tırmanırken" yaklaşımı da sorunludur fakat bunu yazının devamında "İmparatorluk" iddiası ile birlikte ele alacağım.

Burada kavranılmayan sorun; tarihten günümüze kozmopolitizmin (küreselleşmenin) bir süreç olarak gelişirken, her belli başlı dönemin yerel, bölgesel ve küresel aktörlerinin ideolojik, politik, kül-

türel etkisi altında geliştiği ve bugünden geliyor olduğudur. Süreci sadece küresel aktörler belirlemiyor. Bir süredir Dünya Sosyal Formu ile ilgilenen Töre'nin DSF bünyesinde küresel aktörlerin yanı sıra zengin yerel, bölgesel aktörlerin de nasıl süreci etkileme, belirleme mücadelesi içerisinde olduklarını görmesi gerekirdi.

Töre ile benim aramda esas tartışma konusu olan marksizmin Latini, Mısıri ya da Kürdistani vb. yorumu sorununu şimdi daha somut ele alabiliriz. Önce peşpeşe Töre'den belli alıntılar aktaracağım.

Töre, "Artık kimse gibi değil, kendimiz gibi olmalıyız. Lenin'e Lenin'in Marks'a yaklaştığı gibi değil, bizim Lenin'e yaklaşmamız gerektiği gibi yaklaşmalıyız diye düşünüyorum. Lenin, Marks, Mao vb. ne kadar kendileri oldularsa, bizler de o kadar kendimiz olmalıyız, o kadar kendi doğrumuzu yaratmalı" diyor. (age sy 1).

"Marksizm evrensel bir bilim-

LENİN'E YAKLAŞIMI BİR YÖNTEM OLARAK ÖNERİYORUM. LENİN'İN MARKS'A YAKLAŞTIĞI GİBİ İLE SÖYLENEN, LENİN'İN İZLEDİĞİ YÖNTEMDİR. SORUN BU KADAR NET OLARAK BELİRLENMİŞTİR. YOKSA LENİN MARKS/MARKSİZM İLE İLGİLİ NE YAZDI, HANGİ YARATICI KATKILAR SUNDUYSA, BUNLARI AYNEN BUGÜN TEKRARLAYALIM SONUCUNA ÇIKARMAK AP-TALCA BİR YAKLAŞIM OLUR.

dir. O hiçbir ülkenin ya da milletin yorum hacmine sığmaz. Kuşkusuz herhangi bir ülke ya da ulus, sorunlarının çözümünde Marksizm'i, sorunların bir çözüm metodu olarak kullanabilir. Ama o asla o ülkenin bir "yorumu" haline getirilemez... Marksizm'in "Arabi, Türki, Kürdi" vb. "yorumu" yaklaşımı milliyetçi bir yaklaşımdır. Sovyetler Birliği'nin tarihinde de gördüğümüz gibi bu yaklaşım hezimetle sonuçlanmıştır. Marksizm milliyetçi bir poşete sokulamaz" (age sy 4).

Okuyucuya da değerlendirme olanağı sunabilmek için Töre'den alıntıları uzun aktardım. Alıntılar dikkatli incelendiğinde şunları görürüz:

1- Töre gerçekten ya dedikleri anlamıyor ya da anlıyor, fakat demogoji yapıyor, yoksa şunu yazmazdı: "Lenin'in, Marks'a yaklaştığı gibi değil, bizim Lenin'e yaklaşmamız gerektiği gibi yaklaşmalıyız" deyip üstelik bunu bana dönük eleştiri olarak dile getirmezdi. Çünkü ben hem adı geçen yazıda hem de daha birçok yazımda tam da kendimiz olalım, olmalıyız diyorum. "Lenin Marks'a nasıl yaklaştıysa Lenin'e öyle yaklaşmalıyız" yazısı bir bütün olarak okunduğunda "öyle yaklaşmalıyız" vurgusu ile bir metod ya da yöntem öneriliyor. Örneğin "bu yazının esas amacı; komünist hareketin Lenin'in Marks'a yaklaştığı yöntem ve sorumluluğu esas olarak Lenin'e yaklaşmasına, yani yaratıcı katkıya çağrı olacaktır" dedim, diyorum. (S.Çiftiyürek Sosyalist Mezopotamya sy 18 sayfa 34). Görülüyor ki Lenin'e yaklaşımı bir yöntem olarak öneriyorum. Lenin'in Marks'a yaklaştığı gibi ile söylenen, Lenin'in izlediği yöntemdir. Sorun bu kadar net olarak belir-

TESLİM TÖRE'YE ZORUNLU YANIT

lenmiştir. Yoksa Lenin Marks/Mark-sizm ile ilgili ne yazdı, hangi yaratıcı katkılar sunduysa, bunları aynen bugün tekrarlayalım sonucuna çıkarmak aptalca bir yaklaşım olur. Töre, kelime oyunlarıyla söylediklerimden bu sonucu çıkardı-ğından "bizim Lenin'e yaklaşma-mız gerektiği gibi yaklaşmalıyız" türünden kulağını tersinden göstermeye çalışır. Kendisini tekrar benim yazıma ve yazısını okuma-ya davet ediyorum.

2- Lenin, Marks, Mao "ne kadar kendileri oldularsa bizler de o kadar kendimiz olmalıyız" belirle-mesi doğrudur. Ben de yazıda za-ten bunu öneriyorum. İyi de ken-disi olmak ne demek? Bir yanıla Avrupalılık, Rusyalılık, Çinlilik, La-tinilik demektir, başka bir ifadeyle marksizmin, Avrupai, Çini, Latini yorumu demektir. Mao kendisi ol-duysa, III. Enternasyonalin baskıla-rına rağmen marksizmin evrensel doğrularını Çin'in özgül koşulla-rında yeniden üretmesidir. Dahası Çin kalkışlı bir bakış ya da arayış-la, Marksizme özgün bir yorum getirmesidir. Castro ve esas Che L.Amerika'da yaptıkları bu açıdan daha çarpıcıdır.

Başka bir ifadeyle Mao, Che, Dimitrov, Ho Şhi Min vb. bunlar ve içinde yer aldıkları devrim mü-cadelelerinin her biri, Marksizmin özgün yorumudur, değerlendirme-sidir, ya da hayata geçirilen özgül yol-yöntemdir. Bunların her biri Marks-Engels'in söylediklerini ge-nel bir anahtar olarak görmüşler; ama genel geçer olanla yetinme-yip yeniden yorumlayıp üretmiş-lerdir. En azından buna yönelmiş-lerdir, neyi başarıp başaramadıkla-rı ayrı bir tartışma konusudur.

3- Töre, özgün ya da ülkesel her yorumu "milliyetçilik" olarak gördüğünden marksizm "hiçbir ül-

kenin ya da milletin yorum hacmi-ne sığmaz" gibi anlamsız bir cüm-lecik kuruyor. Bir ülke ya da ulus Marksizmi bir çözüm metodu ola-rak kullanabilir, ama asla ülkesel "yorumu haline getirilemez" diyor. Yorum kelimesinin sözlük anlamı "bir olayı, bir haberi, belli bir gö-rüşü göre açıklama, değerlendirme olarak veriliyor. Yani herhangi bir ülke komünist hareketi; ülkesinin koşullarını ya da herhangi bir ola-yını Marksist görüşü göre açıkla-yıp, değerlendirmeleri neden mil-liyetçilik olsun? Dolayısıyla Lenin, Mao, Che kadar kendimiz olalım diyorsan, Marksizmin Latini, Avru-pai, Çini, Kürdistani ya da İrani yorumu niçin milliyetçilik oluyor? Latini yorumla Marksizme katkı yapan Che ve ardılları milliyetçi miydiler? Kitasal devrim uğruna mücadele eden Che milliyetçi miydi?

Töre; "Arabi, Türki, Kürdi vb. "yorumu" milliyetçi bir yaklaşımdır. Sovyetler Birliği'nin tarihinde de gördüğümüz gibi bu yaklaşım hezimetle sonuçlanmıştır" diyecek kadar siyaseten körleşir. SSCB'yi milliyetçi ve dağılını milliyetçi yaklaşımlara bağlamak! Diyecek bir şey bulamıyorum. Onlarca, hatta yüzlerce ulus, azınlık, toplu-lukları 70 yıl bir arada tutan; Asya, Amerika ve Afrika ile maddi ve manevi enternasyonal dayanışma içinde olan; sadece II. Dünya Savaşında faşizmi ülkesinde ve enternasyonal dayanışma gereği Av-rupa'da alt etmesinin bedelini 20 milyon insanla ödeyen SSCB'ye "milliyetçi yaklaşımlar" neticesinde "hezimete" uğradı demek! Töre'ye göre dünyada şu ana kadar enter-nasyonal ya da evrensel nitelikleri, hedefleri olan bir devrim gerçek-leşmemiştir. SSCB'ye bile "milliyet-çi" dediğine göre geriye bir şey

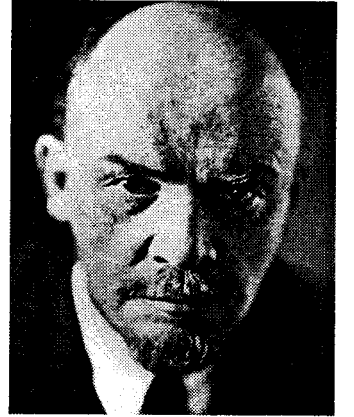
kalmıyor. Töre'nin bakışıyla de-ğerlendirirsen, Paris Komünü, SSCB'ye göre daha "milliyetçi"dir.

4- Arabi, Kürdistani, Avrupai, Hindistani yorum milliyetçilik mi değil mi sorununda da Töre çeliş-kili görüşler de ileri sürer.

"6- Kapitalizmin eşitsiz gelişim yasasının bütün dünyada ve tek tek bütün ülkelerde birbirinden farklı toplumsal ilerleme; yani devrim dinamikleri yaratması"

"7- Her ülkede yaratmış olduğu farklı dinamiklerin tek tek ülkeler-de ayrı süreçlerde devrim durum-ları yaratması ve her devrimin kendi dinamikleri üzerinde gelişip kendine özgü yöntem ve biçimler-de gerçekleşmesi" (Töre sy 3).

Burda Töre, Lenin'den hareket-le Marksizmin ülkesel, coğrafik yorumunu onaylar ve hatta "ama Lenin, Marksizmin "Rusi yorumu" sadece bilgi birikimiyle yapmadı,

nesnel koşulların temel katkılarıyla yapabildi" (Töre sy 9) diyerek Rus-ya somutunda daha da açık bir onay verir. Çünkü, nesnel koşul dediği emperyalist tekel ve eşitsiz gelişim yasasının dünyada ve her ülkede farklı, özgün devrimin di-namiklerini yaratmış olduğunu ve Lenin'in "Rusi yorumu nesnel ko-

TESLİM TÖRE'YE ZORUNLU YANIT

şulların temel katkılarıyla yapabildiğini belirterek onaylar. Ancak Töre aynı yazının tümü boyunca Rusi, Türki, Arabi yorumunu eleştirir, yazıda ana tema olarak bu ülkesel yorumların milliyetçi olduğunu işler. Örneğin;

"Daha önce belirttiğim gibi o nedenle Lenin Marksizmi "Rusi yorum"layabildi..... hiç kimse bir daha Marksizmin "Arabi, Türki, Kürdi" yorumunu yapıp bunun da Marksizm olduğunu insanlığa inandıramayacaktır..." (Töre sy 9). Okuyucu dikkatli okursa Töre'deki zihinsel karmaşayı özellikle aktardığım son alıntının içinde bile görebilir. Yani yazıda peş peşe paragraflarda hatta aynı cümle içinde bir görüşü hem onaylamak hem de eleştirmek gibi garabeti görebilir. Marksizmin ülkesel yorumuna onay ile eleştiri bir aradadır. Cümlede "o nedenle Lenin Marksizmi "Rusi yorum"layabildi" cümlecinde onay devamında ise eleştirel reddediş vardır.

5- Leninizmin, Bolşevizmin evrensellik kazanıp kazanmadığı sorununa gelince; T.Töre Lenin'e, Bolşevizme ve SSCB'ye "Rusi" yorum, "milliyetçi" vb. der, ama bunlarla tam zıt olan görüşler de söyler. Yine Töre'den aktarıyorum:

"Nisan Tezleri'nin daha Bolşevik yani Rusi olduğu kolayca görülür."

"Zaten Ekim Devrimi; Bolşevik ideoloji, teori ve Bolşevik Parti tarafından gerçekleştirilmiş olmasaydı, Bolşevizmin tarihe ismi bile geçmezdi, Leninizm diye birşey olmazdı."

"Bolşevizm fenomenini, devasa bir toplumsal ilerleme, sıçrayış olan Ekim Devrimi, evrensel bir boyuta yükseltti."

"O devasa toplumsal olay olan Ekim Devrimi insanlığı çok etkile-

mişti."

"İnsanlık bir daha Ekim Devrimi gibi, dünyayı sarsan, ama ülkesel ya da yöresel kalan bir toplumsal devrimle karşılaşmayacağı için...." (Töre sy 9).

"Leninizm evrensel bir boyut kazanamadı, "Rusi yorumu" boyutuyla kaldı" (Töre sy 8).

Öncelikle Töre'ye sormak istiyorum; kim sorunu, sorunları "aşu-reye" dönüştürdü? Daha ağır bir ifadeyle kavrama, algılama sorunu olmayan birisi yukarıdakileri aynı yazıda ve peşpeşe sıralayabilir mi?

İkincisi; elbette Bolşevik ideoloji, teori ve Bolşevik Parti tarafından gerçekleştirilen Ekim Devrimi kendisiyle birlikte O'nu gerçekleştiren partiyi, ideolojiyi ve lideri evrensel hale getirecekti. Bundan daha doğal ne olabilir? Yukarıda Töre'den aktardığım alıntıları dikkatli okuyan görür ki; Töre, Ekim Devrimi'ni "devasa toplumsal olay" olarak göklere çıkarır, ama O'nu gerçekleştiren parti, ideoloji ve lideri alabildiğince küçültmeye, dahası "milliyetçilikle" suçlar. Kasıtlı davranmayan ya da algılama sorunu olmayan birisi bunları söylemez.

Üçüncüsü; hem "devasa bir toplumsal sıçrayış olan Ekim Devrimi"; "Bolşevizm fenomenini evrensel bir boyuta yükseltmiş" (ki katılıyorum doğrudur ama doğrunun diğer ucu Ekim Devrimi'ni Bolşeviklerin gerçekleştirdiği gerçeğidir) hem de biraz yukarda "Leninizm evrensel boyut kazanamadı" diyeceksin! Töre önce kendi iç çelişkilerini çözmelidir.

Dördüncüsü; Lenin'in Nisan Tezleri'ne ilişkin "daha Bolşevik yani Rusi olduğu kolayca görülür" diyor Töre. Töre'nin yazısı boyunca "Rusi, Arabi, Kürdi yorumu" milliyetçilikle özdeş kullandığı bi-

MARKS'IN, FRANSA'DA SINIF SAVAŞLARI; ENGELS'İN İNGİLTERE'DE EMEKÇİ SINIFLARIN DURUMU; MARKS-ENGELS'İN ALMAN İDEOLOJİSİ NEDİR? TÖRE'NİN BAKIŞ AÇISINA GÖRE MARKS, ENGELS DOLAYISIYLA MARKSİZM DE "MİLLİYETÇİ"DIR. ÇÜNKÜ MARKSİZMİN İLK KAYNAKLARI ARASINDA ESAS; ALMAN FELSEFESİ, İNGİLİZ İKTİSADI VE FRANSIZ SOSYOLOJİSİ BULUNUYORDU.

liniyor. Ama, Bolşevik yani "Rusi" yani "milliyetçi" içerikli ya da perspektifli olan Nisan Tezleri ve arkasındaki parti, dev bir toplumsal olay olan ve hatta Bolşevizmi "evrensel bir boyuta yükselt"en Ekim Devrimini gerçekleştiriyor! Töre arpa ile buğdayı nasıl birbirine karıştırdığının farkında değil.

Devam edelim, eğer Nisan Tezleri, Rusi yorum "milliyetçi" ise; (ki milliyetçi olduğu iddiasını reddediyorum) Marks'ın, Fransa'da Sınıf Savaşları; Engels'in İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu; Marks-Engels'in Alman İdeolojisi nedir? Töre'nin bakış açısına göre Marks, Engels dolayısıyla Marksizm de "milliyetçi"dir. Çünkü Marksizmin ilk kaynakları arasında esas; Alman felsefesi, İngiliz iktisadi ve Fransız sosyolojisi bulunuyordu.

Bolşevizm'in, Leninizmin ağırlıklı yönü "Rusya'ya özgü" idi, (yani Lenin kendisi olabilmisti); ama bu evrensel yönünün olmadığını göstermez. Zaten Töre'de bunu inkar ederken de farkında olmadan kabul etmek durumuna düşer.

TESLİM TÖRE'YE ZORUNLU YANIT

Lenin/Leninizmin Marksizme evrensel katkıları neler olduğu ve bunlardan hangilerinin aşıldığı, hangilerinin halen devam ettiğinin üzerinde yazımda durmuştum, burada tekrarlamayacağım.

Yerel ile evrenselin diyalektik ilişkisine ilişkin bir toparlamayla bu bölümü noktalayacağım;

Eğer, maddi ya da manevi olsun kültürün, doğası gereği ilk çıkışı ya da oluşumu yerelci (tikelci) niteliğe sahipse;

Eğer, çıkış noktası belirli bir topluluğa, yerele dayanmayan evrensellik mümkün değilse;

Eğer, ilk adımda yerele/ülkesele erişmeden evrensel olana ulaşmak mümkün değilse;

Eğer, her evrensel olan az ya da çok ama mutlaka zengin yerelin bir sentezi veya organik birliğiye;

Ve eğer, yerelden evrensele yöneliş, evrensel ortak kültüre yerelin zengin renklerini taşımaksa....

Lenin, Leninizm, Bolşevizm yerel (ki ne yerel 21 milyon km2 ile Avrupa kıtasının 4 katı) olduğu kadar evrenseldir de. Lenin, Leni-

EVRENSEL VE ÖZGÜN SÜREÇLER, OLGULAR, VERİLER VE YAŞANMIŞ ÖRGÜT DENEYLERİ İDEOLOJİK-FELSEFİ BİLİNÇLE SOYUTLANARAK ÖRGÜT/ÖRGÜTLENME TEORİSİ OLUŞTURABİLİR. TEORİK SOYUTLAMANIN YANI-SIRA VE BU SOYUTLAMANIN IŞIĞINDA PRATİK YAŞAM İSE ÖRGÜT/ÖRGÜTLENMEYE SOMUT İÇERİK KAZANDIRIR.

nizmin evrensel yönünden geriye ne kaldı? Bu ayrı bir tartışma konusu ve tartışmaya konu olan yazımda üzerinde uzun uzun durmuştum.

TÖRE'NİN ÖRGÜT TEORİSİNDEKİ CEHALETİ!

Töre'nin örgüt/örgütlenmeye ve özellikle örgüt teorisine ilişkin söylediklerini ele alacağım; fakat önce soruna ilişkin özet bir çerçeve sunacağım. Başka bir ifadeyle, kısaca; örgüt, örgütlenmenin soyutlanacağı (yani üzerinde teorisinin üretileceği) evrensel ve özgün ekonomik, sosyal, siyasal koşulların üzerinde duracağım. Buna örgüt teorisinin belli başlı girdileri de denebilir.

- Genel olarak siyasal örgütlenme, özelde komünist örgütlenme insan anatomisiyle ciddi benzerlikler taşır. Öyleki siyasal örgütlenmedeki, hücre-organ-organizasyon tıpkı insanın anatomisini andırır. Çünkü insan vücudu da zengin bir hücreler topluluğu ve bunların oluşturduğu organlar, nihayet organlar toplamında insan vücudu olarak organizasyonudur.

- Devletin (siyasal rejimin) yapısı ve örgütlenişi; siyasal örgütlenmenin elbette esas muhalif devrimci siyasal örgütlenmenin şekillenmesinde bir başka girdidir.

- Küresel ve ülkesel egemen üretim biçimi de, örgütlenmede önemli bir başka girdidir. Feodal mı kapitalist mi? Kapitalist ise hangi aşamadır; rekabetçi mi yoksa tekel evresinde mi? Yetmez, kapitalist üretim fordist mi, yoksa adına post-fordist denilen esnek üretim biçimi mi? Dolayısıyla işçinin kas gücünün yanı sıra tasarım gücünü de kullanmak isteyen bir emek rejimi mi? Bunlar örgütlenmeye içerik katacak diğer önemli

faktörler. Lenin boşuna "disiplini Almanlardan öğrenmemiz gerekir" demiyordu.

- Değiştirmeyi hedeflediğin toplum; kırsal (tarımsal) ağırlıklı mı yoksa endüstriyel (kentsel) ağırlıklı mı? Eğer ikincisiyle sermayenin sivil toplum örgütlenmesinin düzeyi nedir? Marks "burjuva toplum, tarihin en gelişmiş ve en çok yönlü üretim örgütlenmesidir" diyecekti.

Eğer burjuva toplum ise, daha bir dizi özgün siyasal, ekonomik, kültürel veri ya da koşul devreye girer. Örneğin ilgili ülke rejiminin siyasi, idari ve militarist yapısı; devlet ve ekonomi ilişkisi, özel sermaye örgütlenmesinin düzeyi; merkezi ve yerel dini örgütlenme; esnaf ve oda örgütlenmeleri; emeğin mesleki örgütlenmeleri olarak sendikalar; askeri ve dini dernek, vakıflar vb...

- Ülke emperyalist- sömürgeci mi yoksa, bağımlı ya da sömürge mi olduğu gibi daha birçok ekonomik, siyasal veri örgütlenmede birer girdidir. Yoksa tek başına kapitalizmin niteliği (serbest rekabet mi, tekelci mi taşıma hareketi mi olduğu) örgüt teorisinde ve pratiğinde belirleyici olmaz.

Kısacası, yukarda ana hatları ile belirttiğim evrensel ve özgün süreçler, olgular, veriler ve yaşanmış örgüt deneyleri ideolojik-felsefi bilinçle soyutlanarak örgüt/örgütlenme teorisi oluşturulabilir. Teorik soyutlamanın yanı-sıra ve bu soyutlamanın ışığında pratik yaşam ise örgüt/örgütlenmeye somut içerik kazandırır. "Bolşevikler de 20. yüzyıl başında, özgün (ülkesel) ve evrensel koşullardan hareketle Leninist örgüt modelini üretmişlerdi. Önemli olan, bugün yeniyi üretebilmektir; eskiyi aynen tekrarlamak değil" (S. Çiftiyürek

TESLİM TÖRE'YE ZORUNLU YANIT

Sosyalist Mezopotamya sayı 11, sy 11).

Sosyalist Mezopotamya'nın gerek 11. ve 12. sayılarındaki örgütlenmeye dönük yazılarım, gerekse 18. sayıdaki yazım; iki uç kesimin veya yaklaşımın dolaylı eleştirisiydi. Bir yandan "esas yanlış olan Lenin, Leninizmdir", "Leninist parti hiçbir şey üretmedi" diyen T. Töre vb. bugün toptan Lenin'i reddedenlere; diğer yandan dünyada ve ülkedeki değişim ne olursa olsun, Lenin, Leninizme dogmatik yaklaşım Lenin'in evrensel ve Rusya'ya özgü tüm tespit ve görüşleriyle bugünde aynen geçerlidir diyenlere dönük dolaylı eleştiri ile yeni öneriler içeriyordu.

Örgütlenme teorisinin soyutlayacağı olgu ve süreçleri belirledikten sonra, şimdi Töre'nin dediklerini daha somut ele alabiliriz;

"Eğer Marks dönemindeki rekabetçi kapitalizm yerini tekelci kapitalizme bırakmamış olsaydı, rekabetçi dönemin kapitalizmine karşı mücadele içinde ve ona denk bir şekilde oluşmuş olan Birinci Enternasyonal; Sosyal Demokrat Parti, başka bir anlatımla, o döneme denk bütün örgütlenme ve mücadele biçim ve yöntemlerinde bir değişim zorunlu hale gelmeseydi, Lenin ne kapitalizmin yeni bir analizini yapardı, ne de Sosyal Demokrat Parti yerine Bolşevik bir parti, Birinci Enternasyonal yerine de yeni bir Enternasyonal yaratma önerisinde bulunurdu" (T. Töre sy 3, 4).

"Beşincisi; kapitalizmin tekellik aşamasına geçip nitel bir üst düzeye çıkması nedeniyle, toplumsal ilerleme ya da devrimlerin alan ve karakter değiştirmesi, dolayısıyla da devrimin sınıf bileşenlerinin de değişime uğraması" gerçeğleştirebilir (T. Töre sy 6) diyor. Fakat

burda da birçok şey birbirine karıştırılıyor.

Birincisi, Töre eğer kapitalizm rekabetçi evreden tekellik evreye geçmeseydi; rekabetçi evrenin mücadele ve örgütlenme yöntemlerinde "bir değişim zorunlu hale gelmeseydi"

- Lenin kapitalizmin yeni analizini yapmazdı,

- Sosyal demokrat parti örgütlenmesi yerine Bolşevik Parti'yi ve I.Enternasyonal yerine yeni bir enternasyonal önermezdi, diyor.

Demek ki, Lenin ve Leninizm bir yönüyle evrenselmiş, Töre, bunu burda da teslim ediyor. Töre burda hem kapitalizmin tekellik evreye geçişini örgüt ve mücadele yönteminin tek belirleyicisi olarak sunuyor, hem de Lenin, yeni örgüt ve mücadele yönteminden hareketle kapitalizmin yeni analizine yöneldi, diyor. Ayrıca Lenin ve Bolşevikler; I. değil II.Enternasyonal yerine yenisini önerirler. Töre burda II.Enternasyonal neden anlamış anlayamadım.

Kapitalizm tekellik aşamaya sığıyor, bu örgüt ve mücadele yöntemlerinde değişikliği dayatıyor doğru; ama tek belirleyen değil bu sığırayış. Eğer tek başına kapitalizmin rekabetçi evreden tekellik evresine sığıraması, örgüt yapısını ve mücadele yöntemlerini belirliyorsaydı; Lenin ve Buharin gibi Bolşevikler bu analizi ancak 1916-1917 yıllarında yaparlardı; ama Bolşevik, Menşevik ayrışmasının kökleri 1903'lere dayanır.

İkincisi; Lenin, örgüt teorisini esas "Ne Yapmalı" ve "Bir Adım İleri İki Adım Geri" adlı eserinde üretir. Bolşevik ya da Leninist ör-

güt modelinin ilk ana temellerinin atıldığı bu iki eserden ilki 1902, ikincisi 1904 yılında yazılmış ve önemlisi RSDİP; Lenin'in serbest rekabetten tekellik kapitalizme geçişi yani "kapitalizmin yeni analizini" konu alan "Emperyalizm" kitabı yazılmadan çok önce Rusya'da başta 1905 devrimi olmak üzere örgütlenme, sınıf mevzilenmesi ve devrimci mücadele alanında önemli bir yol almıştı. Daha somutta II.Enternasyonal örgüt modelinden ilk kopuş, 1902-1904 yıllarıdır. Yine Lenin'in tarım ve köylülük üzerine inceleme, araştırma ve önerilerini içeren eserlerinden Tarım Sorunları-1 1902 ve İşçi Köylü İttifakı'nın ise ana gövdesi 1903-1905 yıllarında yazılmış; ayrıca Rusya'da Kapitalizmin Gelişimi adlı eserinin yazılış tarihi ise 1899'dur. Şunu demek istiyorum; Lenin 1916'da emperyalizm kitabını yazmadan çok ama çok önce; Rusya'da RSDİP'in program ve tüzüğünün ana dayanaklarına ilişkin kendisi ve diğer kuramcılar üretim yapmışlardı ve Bolşevik Parti kavga içerisinde iktidarla burun buruna gelmişti. RSDİP içerisinde ilk Bolşevik grup adlandırılması 1903 Brüksel Kongresi'ne dayanır. Tüzük üzerine çıkan tartışma ki bu tartışma Lenin ile Martov arasında ve Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki ilk temel ayrımı oluşturur. Lenin bunları 1904'te kaleme aldığı "Bir Adım İleri İki Adım Geri"de ayrıntılı irdeler. Kısacası II. Enternasyonalin Partileri olan Sosyal Demokrat Parti örgütlenmesiyle Lenin ve ekibi yollarını 1903'te ayırarak Leninist tipte partinin adını atar. Emperyalizm tahlili ise

TESLİM TÖRE'YE ZORUNLU YANIT

bundan 10-15 yıl sonradır.

Töre, Lenin "sosyal demokrat parti yerine Boyşevik bir parti önerisinde" bulundu derken eğer RSDİP içindeki Leninist tip örgütlenmeyi savunan Bolşevik kanadın oluşmasından söz ediyorsa bu belirttiğim gibi 1903 yılıdır, yok eğer RSDİP'nin Rusya Komünist Partisi (Bolşevik) adını almasından söz ediyorsa bu Mart 1918'de yani devrimden sonra gerçekleşir. Hakeza işçi- köylü ittifakı başta olmak üzere sınıfların mevzilenmesi de, yine emperyalizm tahlilinden çok önce olup, özellikle Paris Komünü'nden çıkarılan derslerin başında gelir.

Diğer taraftan 1. Enternasyonal olarak Uluslararası Emekçiler Birliği'nin dağılmasından sonra Sosyal Demokrat Partiler tarafından 1889'da Paris'te II. Enternasyonal kurulur. RSDİP II. Enternasyonalin aktif üyesidir. Ancak 1914-1918 arasında süren I. Emperyalist savaşta II. Enternasyonal partilerinin kendi emperyalist hükümetlerini desteklemeleri ve sosyal şöven siyaset izler hale gelmeleri sonucunda Lenin ve diğer komünistleri yeni bir enternasyonal arayışına iter. II. Enternasyonal partilerinden kopuşla III. Enternasyonal Mart 1919'da kurulur. I. değil II. Enternasyonal yerine III. yani Komünist Enternasyonal'ın kuruluşunu dayatan gelişme II. Enternasyonal partilerinin oportünizmi, şövenizmi, teslimiyeti esas alan siyasal duruşlarıdır.

Üçüncüsü; Lenin, Buharin ve R. Lüksemburg'u kapitalizmin yeni aşaması olarak emperyalizm üzerine çalışmaya yönlendiren, doğrudan 1914'te patlak veren I. Emper-

yalist Paylaşım Savaşı'dır. Hobson 1902'de ilk kez emperyalizm kavramını kullanır; fakat belli başlı güç merkezleri (emperyalist devletler) arasında gerçekleşen dünyanın ilk kapsamlı yeniden paylaşım savaşı; Marksistlerin emperyalizm tahliline yönelişin başlıca tetikleyicisidir. Yoksa Lenin ve Buharin'in tam da 1914'ten sonra emperyalizm üzerine incelemeye yönelmeleri tesadüf değildir.

Devrimin "alan ve karakter değiştirilmesi"nde kapitalizmin tekelleşme aşamasına sığmaması ciddi bir faktördür. Çünkü emperyalist merkezlerin, sömürgelerin yeniden paylaşımı başta olmak üzere giriştikleri savaş ciddi sonuçlara yol açar. Eşitsiz gelişme, zayıf halka ve Asya, Afrika'daki emperyalist sömürgecilğe karşı büyüyen öfke ve uyanış... Nihayet Ekim Devrimi'nin büyük Doğu'yu tetiklemesi gibi gelişmelerin bütünlüğü kavranmadan bunu salt tekelleşme evresine bağlamak yanlış olur. Özellikle Leninist örgüt/örgütlenme ve mücadele biçiminin teorisinin belirlenmesinde sadece kapitalizmin tekelleşme aşamasına geçişine bağlamak eksiklik ötesinde yanlıştır.

Dördüncüsü; Töre örgüt sorununda söylediklerimi ya gerçekten anlamak istemiyor ya da yazdıklarımı yüzeysel okumuş! Ben Töre'nin üzerinde görüş bildirip eleştirdiğim yazımda en özetlenmiş haliyle örgüt konusunda şunu yazıyorum:

"7. Bütün bunlardan hareketle Leninist örgüt modelinin aynen tekrarlanması değil, yeni girdilerle yeniden üretilmesini öngörüyoruz" diyor ve bir paragraf altına "Partinin

değil halkın iktidarı; parti örgütlenmesi işleyişinde de doğrudan demokrasi arayışları; yerelin merkezleşmesi; disiplin içerisinde özgürlük değil özgürlük içerisinde disiplin; organik birlik ve bunların toplamında merkezde değil gövdede güçlü örgüt..." (S.Çiftçiyürek, Sosyalist Mezopotamya Dergisi sayı 18, sl 40) diye öneriyorum.

Kaynak gösterdiğim diğer çalışmalarım bir yana, en azından bunda özet şeklinde söylediklerime ilişkin Töre "yanlış" veya "doğru", "eksik" ya da başka bir şey söylemeliydi. Önerdiğimiz yeni örgüt modelinin "yeni" olmayıp Leninist parti modelinin aynen tekrarı olduğu vb. somut görüşler, eleştiriler yapmalıydı. Bunların hiçbirini yapmayan Töre yazıma ilişkin "Leninist Parti modelinin hala geçerli olduğu iddiasında bulunacaksınız" diyerek yine kestirip atar. Töre örgüt modeline ilişkin söylediklerimizden bunu anlıyorsa, yorumunu okuyucuya bırakıyorum. Ve soruyorum Töre'ye, acaba yeniden döndüğünüz ÖDP'nin örgüt modeli nedir?

Beşincisi; örgüt sorunuyla ilgili son olarak Töre tarafından Leninist parti modeline hatta genel olarak 20. yüzyıl örgüt modeline alternatif olarak sunulan Dünya Sosyal Formu ve genelde Sivil Toplum Örgütleri üzerinde birkaç noktaya değineceğim. Töre, yazısında birçok konuda yaptığı ve bir adım ötesini görmeyen tespit ve analizlerini Sosyal Form konusunda da aynen sürdürüyor. Bakın neler yazıyor?

"Nasıl ki Sosyal Demokrat Partiler, toplumsal ilerleme sürecine öncülük etme yeteneğini kaybedip fosilleşince, toplumsal ilerleme olgusu onların yerine komünist partiler ürettiyse, o günün komünist

TESLİM TÖRE'YE ZORUNLU YANIT

partilerinin bugün öncülük işlevini kaybetmeleri nedeniyle de boşluk tanımayan, toplumsal ilerleme yasa-sı, global kapitalizme karşı global bir güç olan anti-global kapitalist Dünya Sosyal Formu hareketini yarattı. Anti-kapitalist Dünya Sosyal Formu yeni çıktığı süreçteki spontan konumunu aşma çabası içinde olsa da şimdilik yapısal bir biçim alabilmiş değil. Ama gelecekte, dünya toplumsal ilerlemesinde önemli bir işlev görebilecek tek güç olduğuna hiç kuşku yoktur" (Töre sy 7,8).

Töre bunları yazarken acaba Dünya Sosyal Formu'nun (DSF) toplantısına görkemli bir ev sahipliği yapan Hindistan Komünist Partisi (HKP) hiç aklına geldi mi? Şu an kaçınıcı toplantısı olduğunu hatırlamıyorum; fakat kısa bir süre önce DSF toplantısının Hindistan'da gerçekleştiği ve de HKP'nin ev sahipliğinde toplantının başarıyla sonuçlandığını biliyorum. Bir şeyi daha biliyorum; DSF'nin kimi sivil bileşenlerinin toplantının HKP'nin ev sahipliğinde yapılmasından ciddi rahatsız olduklarını!

20. yüzyılın belli başlı siyaset dinamiklerinin oldukları yerden bir adım sağa kaydıkları yani sosyal demokratların liberalleştiklerini, komünist hareketin ise belirleyici gücüyle yeni bir sosyal demokrat ve sol milliyetçi çizgiye evrildiğini, dolayısıyla komünist hareketin yeniden alan açmakla yüzyüze olduğunu vb. uzun süreden beri yazıyorum. Töre'nin söylediklerine gelirse; kendisinin 21. yüzyılda dünyanın toplumsal ilerlemesinde "işlev görebilecek tek güç olduğuna kuşku yok" dediği DSF'nin belirleyici ya da ağırlıklı kadro yapısını siyaseten bir adım sağa kayan ve örgütten koparak bireyselleşen eski Leninist,

Troçkist, Maoist, Anarşist'ler oluşturur. Dahası DSF'nin gerek L.Amerika, gerek Asya ve Avrupa'daki bileşenleri içerisinde komünist partiler de var ve önemlisi bu komünist partilerin bir kısmı sol milliyetçi, sol anti-emperyalist çizgidedir. Bir süredir DSF'nin içinde yer alan Töre bunları görmüyor mu, görüyorsa nasıl DSF'yi toplumsal ilerlemenin "tek güç"ü olarak ilan eder? Böyle bir çelişkiye nasıl düşer.

DSF bünyesinde; çevre kirliliğine karşı tepki geliştirenlerden, hayvan hakları savunucularına, emperyalist tarım tekellerine karşı köylü birliklerinden, anti-emperyalist ulusalcılara, çocuk hakları savunucularından emek sömürsüne karşı çıkan anti-kapitalistlere, Amerika kıtası yerli hakların savunucularından kimi ulusal kurtuluş hareketlerine vb geniş bir yelpazeyi barındırır. Daha somutta üç belli başlı akımdan söz edebiliriz.

"a- Ulusalcı sol muhafet; bu grubun içerisinde emperyalizme ve işgalci rejimlere karşı mücadele eden ulusal kurtuluş hareketleri; küreselleşme karşısında ulusal devleti savunan ulusal solcular yer alır.

b- Küreselleşen kapitalizmin reforme edilmesini savunan STÖ ki küreselleşme karşıtı dinamikler içerisinde halihazırda etkin olan bu kesimdir.

c- Kapitalizmin sonuçlarıyla birlikte köklü aşılmasını savunan komünistler, anarşistler, devrimciler.

Ayrım genel çizgileriyle böyle ama bununla sınırlı değil" (S.Çift-yürek, Aydınlanma ve Örgüt sy 175).

Sosyal formların yapısını ve bileşenini Töre benden daha iyi bilebilir; çünkü bir süredir içinde çalışıyor. Eğer yukarıda yaptığım bileşenden farklı bir bileşen olduğunu somut verilere dayanarak yazarsa, ben DSF konusunda görüşlerimi sorgulayabilirim. Yok eğer DSF bileşeni özü itibarıyla belirttiğim yapıdaysa Töre bir başka iç çelişki ya da siyasi körlüğü yaşar: Hem günümüz komünist partileri hatta, 20. yüzyıl komünist hareketini bir bütün olarak "Latini, Arabi, Türki yorum"larıyla "milliyetçidir" deyip tarihsel ilerlemeye katkı sunmadılar diyeceksin hem de bu ulusalcıların ("milliyetçi"lerin) ciddi bir bileşenini oluşturduğu dahası kapitalizmin salt sonuçlarıyla uğraşanların ağırlık oluşturduğu sosyal formları dünya toplumsal ilerlemesinde geleceğin "tek" devrimci gücü olarak ilan edeceksin!

Son yıllarda hızla çoğalan sivil toplum örgütlerinin ya da yeni toplumsal hareketlerin tümünü kastetmiyorum, ama çoğunluğu sermayenin ideolojik etkisinin yanı sıra ciddi mali gölgesi (desteği) nin de baskısı altındadırlar. İçlerinde elbette sermayenin ideolojik, kültürel baskısına net

karşı tavır alan ve mali "yardım"larından uzak duran az sayıda devrimci STÖ var. Töre'nin DSF ve yeni toplumsal hareketlerine bu cepheden de bakmasında yarar var.

"Çünkü genel kuraldır, salt kapitalizmin sonuçlarıyla uğraşanlar eninde sonunda sonuçlarına ortak olmuşlardır" (S.Çift-yürek age sy 181) görüşlerimdeyim. Eğer programatik olarak kendini kökten yenilemiş, örgüt yapısını değiştiren ko-

TESLİM TÖRE'YE ZORUNLU YANIT

şullara paralel yeniden şekillendirilmiş komünist partiler (dünya komünist hareketi) DSF ve genelde yeni toplumsal hareketlerin imdadına (onları devrimci zemine çeken, motive eden anlamda) yetişmezse; bunların varıp varacağı yer Alman Yeşiller Hareketi'nin vardıgı yer olacaktır ki vardıkları yer biliniyor.

19. yüzyıl sonlarına doğru kurulan sosyal demokrat partiler, özellikle emperyalist paylaşım savaşında sosyal şöven partilere dönüşmeleri netleştikçe, bunlardan devrimci bir kopuş da giderek netleşmişti. İdeolojik, felsefi, politik, örgütsel tutum, duruş ve yönelişleriyle 20. yüzyıl başında Bolşeviklerin öncülüğünde II. Enternasyonal geleneğinden köklü kopuş gerçekleşmişti. Kopuşu gerçekleştiren komünist partileri ve kurdukları III. Enternasyonal'i, günümüz sosyal form ve genelde yeni toplumsal hareketleri ile aynı kefeye konması yanlıştır.

Töre'nin genel bir özelliğidir; yeni uç veren bir şeye balıklama dalar, sahiplenir, sonra ayrıntılar netleştikçe, ilk gördüğü (görmeyi hayal ettiği) olgu olmadığını görünce bu kez tersi uca savrulur. Bir süre sonra komünist partilerin DSF ve genel de yeni toplumsal hareketler üzerinde (ya da içerisinde) etkinlikleri artarsa, Töre tersi uca savrulursa şaşırmayın! Kısacası toplumsal süreçlerde olan ile olacak olanı veya olması gerekeni birbirine karıştırmamak gerekiyor.

EMPERYALİZM, "İMPARATORLUK" VE ULUS DEVLET

İmparatorluk ve ulus devlet üzerine Töre'nin yazısında belirtilmelerine ilişkin söylenecek çok şey var; fakat yazı bir hayli uzadı artık

OLUR-OLMAZ LENİN'E SALDIRMA, TEMEL GÖRÜŞLERİNE DÖNÜK, ŞU SORUNU ŞUNDAN BU SORUNU DA BUNDAN ALMIŞ TÜRÜNDE DEĞERLENDİRMELER, YÜZEYSEL VE DÜZEYSİZ DEĞERLENDİRMELERDİR. BUNUN ÜZERİNDE SADECE BİR NOKTADA DURUP GEÇECEĞİM.

bitirmem gerekiyor. Dolayısıyla mümkün olduğunca bu sorunu özetleyerek geçeceğim.

1- Töre'nin Lenin'i eleştirmek hatta küçük düşürmek için özel bir çabaya girdiği emperyalizm tahlili sorununda da görülüyor. Öncelikle şunu belirteyim; olur-olmaz Lenin'e saldırma, temel görüşlerine dönük; şu sorunu şundan bu sorunu da bundan almış türünde değerlendirmeler, yüzeysel ve düzeysiz değerlendirmelerdir. Bunun üzerinde sadece bir noktada durup geçeceğim.

Töre; "zaten kapitalizmin tekelleşme tahlili Lenin'e ait bir tahlil değildir. Rusya'da bile Lenin'den önce Buharin tarafından yapılmıştır. İsmi "Emperyalizm" olan o kitabın önsözünü bile Lenin yazmıştır", "Lenin'in "Emperyalizm" kitabını, Buharin'in "Emperyalizm" kitabı ile karşılaştırarak okuyun, göreceksiniz ki Lenin Emperyalizm konusunda Buharin'den herhangi farklı bir tanım getirmemiş, sadece emperyalizmin eşitsiz gelişim yasasının getirdiği yeni dinamikleri vurgulayarak 19. yy devrimlerinin nasıl alan, biçim, içerik değişikliğine uğradığının belirlenmesinde bulunmuş ve bunu haklı olarak

Marks'a yaklaşımın temel bir nedeni yapmıştır" der (sy 6 ve 9).

Töre Lenin'i illa da eleştirmek için eleştirmeye yöneldiğinden, eleştireyim, küçük düşüreyim derken farkında olmadan Lenin'i büyütür, daha doğrusu Lenin gerçeğini teslim eder. Nasıl mı?

Töre diyor ki; Rusya'da bile Lenin'den önce Buharin "tekelleşme tahlilini" yapmış ya da Lenin emperyalizm konusunda Buharin'den "farklı bir tanım getirmemiş". Soruna önce kim tanımlamış diye baktarsak Lenin ve de Buharin'den önce Dünya'da emperyalizm, tekelleşme tanım ve tahlilleri yapılmış. O halde Lenin'in, Buharin'den (ya da Buharin'in Lenin'den) farklı bir emperyalizm tanımı getirmemesi de gayet doğaldır. Çünkü Lenin'den de aktaracağım gibi emperyalizm tahlili ve tanımı başkasına aittir. Tahlil ve tanımlama önemlidir, ama hem Lenin bu tahlille yetinmez hem de esas önemli olan "emperyalizmin eşitsiz gelişim yasasının getirdiği yeni dinamikleri vurgulayarak 19.yy devrimlerinin nasıl alan, biçim, içerik değişikliğine uğradığının belirlenmesi" olduğu doğrudur (ki doğru) bunu Töre'nin de yazdığı gibi Lenin yapar. Ve Töre Lenin'in bu önemli, hatta temel katkısını, cümle içerisinde "sadece" vurgusuyla küçümserken baltayı yine ayağına vurduğunun farkında mıdır? Çünkü Buharin'den farklı olarak Lenin "sadece" vurgusuyla yaptığını belirttiğiniz katkı, emperyalizm konusunda canalcı katkıdır.

Emperyalizm, tekelleşme tahlil ve tespitleri kime aittir? Lenin kendi kitabında "emperyalizm üzerine İngilizce yazılmış başlıca yapıt olan J.A. Hobson'un kitabından, bence gereken bütün dikkati gös-

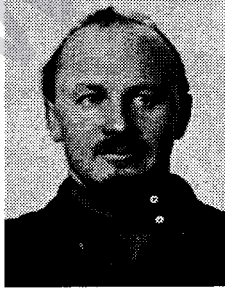
TESLİM TÖRE'YE ZORUNLU YANIT

tererek yararlandığım kanısında-
yım" (Lenin Emperyalizm sy 7, Sol
Yayınları) diyor ve kitabı boyunca
Hobson'dan epeyce alıntı alır, yo-
rumlar. Salt tanımlama değil de
Marksist yaklaşımla emperyalizm
tahlilinde ise Lenin ile Buharin
kim kimden daha fazla etkilenmiş,
kim kimi teşvik etmiş? Bunun
önemli olmadığına inanıyorum.
Töre değindiği için iki kitaptan da
birer alını vereceğim.

Lenin: "sonuçta, bir yandan git-
gide daha bütün bir kaynaşma
meydana geliyor, ya da N.İ. Buha-
rin'in güzel bir rastlantıyla dediği
gibi, banka sermayeleri ile sanayi
sermayeleri içiçe bir durum kaza-
nıyor; başka türlü söylersem..."
(Lenin Emperyalizm sy 53, sol ya-
yınları).

Nikolay Buharin'in "Emperya-
lizm ve Dünya Ekonomisi" adlı ki-
tabının "giriş"i Lenin tarafından ya-
zılmış, doğru. Ama bir başka doğ-
ru var ve Töre mademki böyle
kim, kimden ne aldı gibi sorunlar-
la uğraşiyor ve okuyucuya sunu-
yor; o zaman dürüst olup Buha-
rin'in, Lenin'in emperyalizm adlı
kitabından kendi kitabına alınmış
tabloyu da okuyucuya vermeliydi.
N.Buharin'in "Emperyalizm ve
Dünya Ekonomisi, Bağlam yayınları
ikinci Basım: Mart 2005"te ya-
yınlanmış kitabının sayfa 96'daki

39 no.lu dipnotta Bu-
harin şunları yazar;
"Tablo Yoldaş V.İlyin
(V.I.Lenin) tarafından
derlenmiş ve yeni çı-
kan (Imperialism As
the Final of Copita-
lism) çalışmasından
alınmıştır". Alınan tab-
lo Lenin'in sol yayınlardan çıkan kitabın 97. sayfa-
sındaki "Büyük Devletlerin Sömür-
geleri" adlı tablodur. Yani Buharin

kendi kitabına Lenin'in emperya-
lizm kitabından alıntı alır! Demek
ki kestirip atmamak gerekiyor.

2- Sermaye ile ulus devlet iliş-
kisi ve geleceğine dönük yazımda-
ki tesbit şuydu:

"Sermaye ile ulus devletin kar-
şılıklı birbirini kutsayıp beslediği
biliniyor, ancak gelinen aşamada,
sermaye yönünden ulus devletin
aşılması bir dert, aşılması ola-
rak ulusal pazarda talim etmesi iki
dert misali bir açmazı derinleşiy-
yor... Sermaye yönünde iki dert
misali en büyük sorun; koruyucu
bekçi olarak ulusal devlet yerine
evrensel imparatorluğun oluşturu-
lamamasıdır" (S.Çiftiyürek S.Mezo-
potamya sayı 18, sy 36) demiştim.

Töre, yazısı boyunca sermaye-
nin ulus devleti nasıl aştığı ve ev-
rensel imparatorluğun kurulduđu-
nu belirterek benim yaklaşımı-
mı eleştirmiş. Töre'nin yine somutta
ne/neler söylediklerine geçmeden
önce; soruna ilişkin Marx'ın kilit
ve bugünün fotoğrafını yansıttığına
inandığım bir tespiti okuyucuya
aktaracağım; Marx; "Sermayenin
durmaksızın yöneldiği genellik,
bizzat sermayenin kendi yapısı
içinde ayakbağlarıyla karşılaşır;
gelişmenin belli bir aşamasında
bunlar, bizzat sermayenin bu dina-
miğinin önündeki en büyük ayak-
bağı olduğunun anlaşılmasını sağ-
layacak ve dolayısıyla
sermayenin kendi kendini
ortadan kaldırmasını zo-
runlu kılacaktır" (K. Marx
Grundrisse sy 449, Biri-
kim yayınları). Ben bunu
sermaye ulus devleti aş-
makla, aşamamak arasın-
daki ikilemde tarihsel ol-
duğu kadar fiziksel sınır-
larına doğru da ilerliyor diye yo-
rumlamıştım.

Sermayenin durmaksızın yö-

neldiği genellik yani evrensellik ya
da globalizm neyle karşılaşır?
Kendi içinden gelen ayakbağıyla.
Bu ayakbağı en başta ulus devlet
ve belli başlı değerleridir. İki dert
misali dediğim şey ulus devlet en-
gellerini aşmaya yöneldiği her cid-
di adımda, koruyucu bekçi olarak
küresel imparatorluğu oluşturma-
ması sorunuyla yüzleşir ve bunu
oluşturmadan kendi tarihsel so-
nuna yaklaşır ya da yaklaştırılır.

Sermaye ulus devlet ile tarihsel
trend olarak yollarını ayırdı; ama
öyle haydi deyince ulus devleti
aşamıyor. Durmaksızın yöneldiği
genellik sürecinde kendi içerisin-
den gelen ayakbağlarıyla yüzleş-
mesinin en somut yaşandığı alan
AB'dir. Bir yandan ulusal sınırlar,
para gibi semboller aşıyor, ulusal
parlamentoların yanı sıra ulusla-
rüstü Avrupa Paramentosu kurulu-
yor, hatta Avrupa ordusu üzerinde
çalışıyor. Fakat Avrupa'da bile çok
ciddi içerden gelen ayakbağı ola-
rak ulusal direnç geliyor, birlik
süreci frenleniyor. Ki AB fikri ve
hedefi yeni de değil. Örneğin:

"Gerbard Hildrand, Afrika zen-
cilerine karşı, "büyük İslami hare-
keti"ne karşı, "Çin-Japon koalisyo-
nu"na karşı, "güçlü bir ordu ve
donanma" bulundurmak amacıyla
(Ruslar hariç olmak üzere) bir "Ba-
tı Avrupa Birleşik Devletleri" ku-
rulmasını savunarak, Hobson'un
düşüncesini tamamlamaktadır"
(Lenin Emperyalizm, sy 127).

Sermayenin ulus devlet ile yol-
larını ayırma yönelişi ile bu süre-
cin tamamlanması yani ulus dev-
leti, dahası federal, konfederal
devleti vb. dünya çapında aşmış
olması farklı şeylerdir. Kısacası bir
şeyi aşmayı hedeflemekle aşmış
olmak farklı şeylerdir. Sermaye yö-
nünde iki dert misali açmaz dedi-
ğim budur. Ve sermaye, oluşum

TESLİM TÖRE'YE ZORUNLU YANIT

süreci 200 yıl öncesine dayanan ulus devleti haydi deyince bir çırpıda aşamaz, aşamıyor.

Töre'nin ulus devlet ve imparatorluk sorununa yaklaşımı da sorun ve çelişkilerle yüklüdür. Bu konuda söylediklerini peşpeşe alıntılarla yine önce okuyucuya aktaracağım.

"Tekelcilik, ekonomi-politika bakımından bütün dünyada birbiri yutarak ve evlilikler yoluyla konzermler oluşturarak tek tekele doğru tırmanırken"

"Global kapitalizm, taşıma hareketini gerçekleştirdiği her ülkede, o ülkenin devletini kapitalizmin merkezi oligarşisinin egemenliğine vererek "ulus ötesi imparatorluğu" kurmuştur. Hiç olmazsa şimdilik bütün ulusal devletleri gereksiz kılıp tek bir devlet egemenliğini yaratma gereği duymuyor."

"Ama global kapitalizmin kurmuş olduğu dünya imparatorluğunun inkar edilecek bir yanı yoktur. Bu imparatorluk hem gelişmiş kapitalist hem de geri kalmış ülkeler için geçerlidir..."

Burada aktardığım peşpeşe paragrafların birinde bana dönük de "Global kapitalist sermayenin dünya üzerinde kurmuş olduğu bu açık egemenliğe rağmen hala "fakat ulus ötesi imparatorluk"un kurulmuş olduğundan "söz edilemez" demenin nasıl bir düşüncenin ürünü olduğunu anlamak asla mümkün değildir" diyor Töre (sy 4, 5).

Bu söylenenlerin anlamı gayet açıktır. Ekonomik olarak tekelci kapitalizm "tek tekele doğru gidiyor", global kapitalizmin kurmuş olduğu "dünya imparatorluğu" hem gelişmiş hem de gelişmemiş ülkeler için geçerliymiş!

Politik daha doğrusu siyasal ik-

tidar açısından da; global kapitalizm taşıma hareketini gerçekleştirdiği her ülkedeki devleti, global kapitalizmin "merkezi oligarşisinin egemenliğine ver"miş ve böylece "ulus ötesi imparatorluğu" kurmuştur.

Töre'ye kendi yazısını bir kez daha okumasını öneriyorum. Belki aynı sayfada peşpeşe yazdığı paragraflarda sergilediği yanlış ve çelişkileri görebilir.

a- Ekonomik olarak tekelci kapitalizmi tek tekele gidiyor, önemlisi global kapitalizmin kurmuş olduğu dünya imparatorluğu gelişmiş-gelişmemiş ülkeler olarak tüm dünyada geçerliymiş, üstelik bunun "inkar edilecek bir yanı" da yokmuş. Peki bu kadar kesin ve emin yazdığın paragrafın altında şu ne demek oluyor: "global kapitalizm taşıma hareketini gerçekleştirdiği her ülkede" şeklinde bir sınırlama niye? Ekonomik olarak kapitalizm dünya imparatorluğunu kurmuş, fakat iş politik imparatorluğa (yani dünya devletine) gelince, neden "taşıma hareketinin" geliştirildiği "her ülke" ile sınırlandırılıyorsunuz? Demek ki, ekonomik imparatorluk da tüm dünyada kurulmuş değil ki; "taşıma hareketinin" geliştirildiği her ülke belirlemesini yapıyorsunuz.

b- Nasıl yani, şimdi Rusya, Çin ve öncülük ettikleri Şanghay Altılısı ve Hindistan, İran, Suriye, Venezüella, Küba, Bolivya gibi L.Amerika devletleri, K.Kore vb. dünya nüfusunun yarısından fazlasını oluşturan bu ülkeler/devletler; global kapitalizmin kurmuş olduğu "dünya imparatorluğunun" denetimindeler mi? Ve önemlisi Rusya, Çin, İran, Venezüella vb. onlarca ülkedeki devlet veya ulus devletler, global kapitalizm tarafından "merkezi oligarşi"nin egemenliğine

vermiş ve böylece "ulus ötesi imparatorluğunu kurmuş" derken hiç ama hiç bu söylediklerinizin yaşamda karşılığı var mı yok mu diye düşündünüz mü?

Bu deli saçması, iddiayı ileri sürerken; başta Rusya, İran, Venezüella, Çin olmak üzere onlarca

TÖRE'YE KENDİ YAZISINI BİR KEZ DAHA OKUMASINI ÖNERİYORUM. BELKİ AYNI SAYFADA PEŞPEŞE YAZDIĞI PARAGRAFLARDA SERGİLEDİĞİ YANLIŞ VE ÇELİŞKİLERİ GÖREBİLİR.

devletin, "ulus ötesi imparatorluk" dediğiniz ABD ile süren çelişki ve çatışmalarını hiç düşündünüz mü? Rusya (ve belirttiğim, belirtmediğim birçok ülkenin) devletini, "merkezi oligarşi"nin yani ulus "ötesi imparatorluğunun" yani ABD "egemenliğinde" olduğunu neye hangi somut ekonomik, siyasi, askeri gelişmelere dayanarak söyleyebiliyorsunuz? Sanayi taşıma hareketinin en yoğun yaşandığı ülkelerin başında Çin geliyor. Çin'in "ulus ötesi imparatorluk" dediğiniz ABD'nin egemenliğinde davrandığını, Çin'in hangi politik, ekonomik davranışına dayanarak söylüyorsunuz?

Töre'nin artık birkaç yeni kelime ya da kavramı yan yana getirerek teori yapmaktan vazgeçmesi lazım. Globalizm, sanayi taşıma hareketi gibi kavramları bizim yaylalarda yaşayan Beritan aşireti bireyleri de internet üzerinde artık öğreniyor, biliyorlar.

c- Gerçekten aklından zoru olmayan birisi şunu söylesin mi: Global kapitalizm ve "ulus ötesi im-

TESLİM TÖRE'YE ZORUNLU YANIT

paratorluk" gerek duymuyor, yoksa istese "bütün ulusal devletleri gereksiz kılıp tek devlet egemenliğini yaratmış"! Töre'nin ve esas Negri ile Hard'ın imparatorluk dedikleri ABD, bırak bütün ulusal devletleri gereksiz kılmayı, yapay bir devlet olan Irak'ta bile kalmak bir dert, çıkmak iki dert misali açmaza sürüklenmiş durumda! Daha önce de söyledim; Töre'nin imparatorluk dediği ABD, bırak ilkokul çocuklarını sıraya koyar misali, tüm ulusal devletleri tek dünya devleti lehine gereksizleştirmeyi yani ortadan kaldırmayı kendisi, dünyada büyüyen, büyüyecek öfkenin yanı sıra iç sorunlarında etkisiyle okyanuslarla çevrili sınırlarına çekilmek zorunda kalacaktır. Bunları söylerken, küreselleşen kapitalizmin devlet ve ulus devletle kavgası bitecek demiyorum, bu kavgayı Marks'tan aktardığım perspektif ışığında devam edecek.

Bununla bağlantılı olarak Töre'nin "örneğin Türkiye'de devletin "ulusal sorunumuz" dediği Kürt sorunu, Kıbrıs sorunu gibi sorunları ABD ve AB bugün istese yarın çözerler, hem de en ufak zor kullanmadan. Borsa ile hafiften oynamaları bile..."yetermiş! (Töre sy 5). Bu iddiaya, az-çok siyasetle ilgisi olmuş biri sadece acı acı güler. Güler çünkü bu iddiayı geçmişte bir komünist partisinin genel sekreterliği yapmış, sonra dünya partisi, dünya devrimi iddialarıyla uğraştığını iddia eden Teslim Töre ortaya atıyor. Sadece yazık!

3- Töre'den aktarıyorum: "İkincisi; sermaye ihracı nasıl ki rekabetçi kapitalizmin; gelişmiş olan

ülkenin gelişmemiş olana kendi geleceğinin imgesini vermesi yönetimin yerine, sermayenin eşitsiz gelişim yasasını koyup, bağımlılık ilişkisini dayatarak geri kalmış ülkelere bu tarzın bir ekonomik modeli olan "ithal ikameli" ekonomiyi yerleştirdi ve bu ekonomik model de her girdiği ülkede farklı farklı dinamikler yarattı ve Marks'ın tanımını yapmış olduğu ardışık devrimlerin yerine, tek tek ülkelerde devrimlerin gerçekleşmesi dinamizminin doğmasına neden olduysa, sanayi taşıma hareketi de; merkezi bir dünya oligarşisi oluşturup, dünya ekonomi-politikasını bu merkezde yöneterek, eşyanın tabiatına uygun olarak, tek tek ülke dinamiklerinin zayıflamasına ve etkisiz hale gelmesine, dolayısıyla tek tek ülke devrimlerinin yerine ardışık karakterli bir dünya devrim sürecinin doğup gelişmesinin dinamiklerini yarattı. Böylece Lenin'in bu konudaki tahlilinde bir geçerliliği kalmadı." (Töre sy 7).

Anlaşılır özetlersek;

a- Rekabetçi kapitalizm "ardışık devrimlere" yol vermişti.

b- Emperyalist evreye yani tekelci kapitalizm ise "tek tek ülkelerde" farklı devrim dinamizmi yarattı.

c- Şimdi sanayi taşıma hareketi, global kapitalizm ya da imparatorluk dediği bu evre için ise yine "ardışık karakterli bir dünya devrimi sürecinin doğup gelişmesinin dinamiklerini yarattı" diyor Töre.

Bu tahlilin manası şudur; Töre'nin bugün küresel kapitalizmin "imparatorluğu" kuruldu dediği gü-

nümüz dünyasının devrim dinamizmi ile Marks'ın zamanındaki serbest rekabet evresinin devrim dinamizmi aynılaşmış! Çünkü ikisini de "ardışık devrimler o" rak ifade ediyor. Teorik sorunlarla uğraştığını iddia eden birisi ancak bu kadar sorunlara mekanik, yüzeysel yaklaşabilir. Pes doğrusu! Marks'ın serbest rekabet evresi için yapmış olduğu ardışık devrimleri bugün yeniden tarif edebilmek için bunca "teoriye"(!) ne gerek var.

Tek ülke de devrim ve ardışık devrimler sorunun, kapitalist gelişme evreleriyle ilişki içerisinde nasıl seyrettiğini burda ayrıntılı olarak ele alamam. Sadece şunu belirtebilirim:

19. yüzyıl Avrupa (Fransa, Almanya, Avusturya-Macaristan vb.) devrimlerinin gösterdiği ardışıklık ile; 20. yüzyıl devrimlerinin sergilediği ardışıklığı Töre'nin bir daha incelemesini öneririm.

Ayrıca MESOP'un Politik Bildirge taslağındaki şu ana başlıklar altındaki tespit ve yaklaşımları okuyup incelemesini öneririm

- Kapitalizmin Bunalımı Sanayi Uygurluğunun Bunalımına Dönüşüyor.

- Sanayi Uygurluğunun Nefesini Kesen Disiplin: Modernizm

- Sanayi Uygurluğu Doğa ve İnsanlığı Yok Oluşa Sürüklüyor

- Küreselleşme, Emperyalizm ve Yeni Gelişmeler

- Yeniden Yön Arayan Tarih ve Özgürlük, Sosyalizm Mücadelesi

- Dünya Komünist Partisine Giden Yolda Gövdede Güçlü Parti Kurmak

Kim milliyetçiliği, kim yerelden evrenselliği savunuyor, ya da Marksizmin ülkesel, bölgesel yorumu "milliyetçilik" midir yoksa evrensel ile organik birlik içinde midir? Daha somut görülebilir.

Mehmet YAŞAR

Çoban Ateşi halka açılmalı

Her yeni devrimci süreçle o güne kadar karşı karşıya kalınan sorunların yanı sıra cevaplanması gereken yeni sorunlar da beraberinde gelir. Geçmişin ve yaşanan sürecin teorik bir açıklaması yapılırken, öte yandan güncel ve pratik sorunların da yeniden çözümlenmesi göreviyle yüz yüze kalınır. Toplumsal yaşamın çok hızlı aktığı ve tüm toplum yeniden politikanın içine çekildiği tarihi dönemlerde, devrimci hareket devrimin ortaya çıkardığı olanakları kullanmaya çalışırken, bir taraftan da devrimci mücadelede yeni araçlara gereksinim duyar.

Yıllardan beri her grup birbirine benzer dergiler yayınlayıp dururlar. Dergi çıkarmak adeta her grup açısından var oluş- yok oluş meselesi düzeyinde ele

alınmaktadır. Dergin varsa varsa, yoksa yoksun saplantısına girilmiştir. Yayınlanan dergi ve gazeteler ne kadar basılmış, kaç tanesi satılmış, okunup, okunmadığı da pek sorgulanmaz. Dergin var mı var. Öyleyse sorun yok anlayışı egemen haldedir. Genellikle aylık veya iki aylık; çoğu zaman aksamalı olarak çıkartılan sol dergiler, dönemin hızına ayak uydurabilmek için son dönemlerde on beş günlük ve haftalık olarak da yayınlanmaya başladı. Günlük gazete girişimleri de yer yer olmaktadır. Tüm uğraşlara rağmen Sosyalist basın kendi grupları dışında yankı bulamıyor, görmesi gereken işlevlerini yerine getiremiyor. Nedenler hep aynı. Sol gruplar basın yayın anlayışını, kendi içine yönelik ya da diğer gruplara öykünerek kendi varlığının ispatı olarak al-

gıladığı müddetçe, basın yayın yoluyla istediği hedefe hiçbir zaman ulaşamayacaktır.

Çoban Ateşinin bu zamana kadar yayınlanan sol dergi ve gazetelerden ayrı olarak önüne koyduğu hedefler en azından bizim açımızdan bir ilktir. Geçmişte yüksek perdeden ve genele hitap eden yayıncılık anlayışı yerine, halkın bizzat kendisiyle beraber, sorunlarına çözüm arayan ve sesi olan, yerellerden örgütlenerek yol alınması gerektiğinin altı çizilerek işe başlanmıştır. Bunun anlamı; gazetenin çıktığı yerel havzaların halkını, bu gazetenin birer sahibi ve çalışanı yapmak, yerel yönetimlere ve idari kurumlar karşısında da güçlü bir muhalefet yaparak politik ağırlığı olan bir güç durumuna gelmektir. "Kuru propaganda" "Kuru siyaset" yerine "sivil(ce) kavramlar

TEMMUZ

SOSYALİST

40

MEZOPOTAMYA

ÇOBAN ATEŞİ HALKA AÇILMALI

ve duruşlar" hedeflenmiştir. Böylece bir gazete hedeflenmesi bu zamana kadar kanıksanan basın yayın anlayışının terk edilerek yeni bir anlayışın ortaya çıkması demektir. O halde bu yeni yayıncılık anlayışının alt yapısını dar tutarak, teorisini dondurmamalıyız.

Geçmişte gerek teorik gerekse de pratik olarak yaşananlar doğru ele alınırsa günümüze ışık tutar. Geçmişteki hatalarımızdan dersler çıkarırken ve sürecin yıkıp döktüklerinin altında kalanları yeni düşüncelerle yeniden tekrar bir araya toplarken, bu hiçbir şekilde geçmişten günümüze kalan değerlerin, sıradan bir tekrarı olamaz. Bununla beraber hiçbir yenilik, ilk öğrenilen ve değişmez gibi algılanan eski yöntemlerle, şartlar ne olursa olsun, dünya nereye giderse gitsin, nasıl bir değişim yaşanırsa yaşansın, teknolojik gelişmeler hangi boyuta erişirse erişsin bana ne mantığıyla da yapılamaz.

Çoban Ateşi yayımlanmaya başladığından bu güne kadar belirli bir heyecan yarattı ve yaratmaya devam ediyor. Birçok arkadaş bu girişimi başından beri sahiplenerek gazetenin önüne koyduğu amaç ve ilkeleri doğrultusunda gazeteye destek olmaya çalışmaktadır. Geleneğimizin bir parçası olan arkadaşların başlattığı bu girişim, hedeflerine ulaşmak için yol alırken, daha iyisine hep birlikte nasıl ulaşabiliriz sorusu hep var olmak zorundadır. Bu heyecan sürekli diri tutu-

lup köreltilmemeli. Çoban Ateşi'nin Avrupa'da dağıtımı ile ilgili önerilerimizi daha önce açıklamıştık. Avrupa'da dağıtım ve yayın politikasının birçok arkadaşın önerisiyle daha da zenginleşerek devam edeceğine inanıyoruz. Ülkede izlenmesi gereken dağıtım ve yayın politikası üzerinde de kısaca düşüncelerimizi ve önerilerimizi aktararak tartışmaları daha ileri bir boyuta taşımak istiyoruz.

Bizce Çoban Ateşi ülkede halka açılmalıdır. Bir kooperatif gibi, halk bu gazetenin hem sahibi hem de çalışanı olmalı; ona sadece veren değil, alan da olmalıdır. Tirağı on binleri geçmeli ve toplumun her kesimine ulaştırılmalıdır. Ücretsiz dağıtılan bir iletişim ağı olmalıdır. Siyasal, kültürel, ekonomik, akademik mücadelesinin yanı sıra sayfalarına direkt üreticiden tüketiciye giden ürünlerin, esnafın, sanatçıların, işçi arayanların, iş arayanların, acılı ve mutlu günlerini birbirleriyle paylaşmak isteyenlerin buluştukları emekten ve halktan yana ilanları ve reklamları alabilmelidir. Reklamın iyisi kötüsü yoktur diyen burjuva ve fırsatçı mantığına karşı reklamın iyisi, kötüsü, halkın yararına, za-

rarına olanı vardır; işte ispatı demek gerekir. Bunu rant elde etmek amacıyla değil, elde edilen geliri tamamen gazetenin kendisini finanse etmesi, modern teknik araç ve cihazların sağlanması ve binlerce çalışanın emek verenlerin emeğinin karşılığı olarak kullanılmalıdır. Bu bir öneridir.

Kuşkusuz yeni sesler çoğu kez korkuları sıkıntıları beraberinde getirir. Bu anlaşılır bir şeydir. Fakat aşılabilir değildir. Süreç içerisinde bu korkular ve sıkıntılar giderilir. 12 Eylül faşizmi ve daha sonrada ondan hiç geri kalmayan siyasi gerici yıllarında, düşünce kalıplarını yırtarak onun dışına çıkan ve yüksek bir inanç ve bilinç düzeyiyle kendini burjuva ideolojisinin etkisinden koruyarak geliştiren ve adım adım, yavaş yavaş tuğla üstüne tuğla koyarak yoluna devam eden komüncü düşünceyi içselleştiren ve onu bir yaşam felsefesi haline getirenler olmuştur. Kaybedilmiş mevizlere rağmen, komüncü fikirlerin savunulması, ideolojik olarak Marksizm'de Leninizm'de direnmek, geçmiş tarihsel olayların açıklığa kavuşturulması ve geleceğin Sosyalizmi için gösterilen teorik çabalar kayda değer çabalardır. Bu çabalar geleceğin büyük ateşini yakacak olan kıvılcımlar olacaktır. Onun için yeni düşüncelerden korkmamak lazım. Yeni düşünceler, ya hayat içerisinde tutunamaz vazgeçilir ve başka taktikler uygulanır; ya da hayatla bütünle-

ÇOBAN ATEŞİ HALKA AÇILMALI

şip mücadeleye yeni mevziler kazandırır. Kaybedecek bir şeyimiz olmadığına göre denemeye değer diye düşünmekteyiz.

Bunun alt yapısının oluşturulması elbette zaman alacaktır. Ancak bu bilinmez tarihlere sarkıtılmamalıdır. Çünkü bu haliyle bile böylesi bir gazete, üç beş tane fedakar arkadaşın çabalarının çok üstünde bir gücü gerektirmektedir. Çoban ateşini çevreleyen ve henüz açığa çıkarılmayan büyük bir güç ve potansiyelin olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu güçleri harekete geçirerek bunu başarabiliriz, Zorlu bir teorik-ideolojik –pratik hesaplaşmayı gerektiren bu süreçte, geçmişle gelecek arasında bağın kurulması, kopan ve çürüyen zincirleri yenileyip yeniden bağlamak zorunludur. Yoksa, bu mü-

cadele verilmediği takdirde geçmişle gelecek arasındaki kuşaklar arası kopukluk devam edecek ve büyük bir özveriyle yaratılan değerler de kaybolacaktır.

Burada düşünce kalıplarını yırtarak onun dışına çıkılmaya çalışırken; küçük düşünenlerin ve dar görüşlerin, yargıçlık göreviyle yeni heyecan ve tutkuları yargılayarak, gizlemiş oldukları bencillikleri aşmanın da çok zor olduğunu altını çizmek gerekir. Biz bu sorunlarla yaklaşık bir buçuk seneden beri Sosyalist Arayış Platformu içerisinde de boğuşmaktayız. Geleneklere ve ilkelere bağlıymış görüntüsü verilip bulunduğu noktadan bir adım ileriye atmayanlar, doğal olarak, ayak bağı olmaktadır. Daha da kötüsü bu yargıçlığın ve bencilliğin altı biraz eşelendi-

ği zaman belirli düşünce kalıpları arasına kendisini bilinçli bir şekilde sıkıştıran rahatlık ve rehavete teslim olmuş anlayışlar ortaya çıkmaktadır. Tembel, sorumluluktan kaçan, örgütlü ise kendi örgütünün çizdiği sınırları dahi mümkün olduğu kadar kendi kişisel amacı doğrultusunda daraltan hoşnutsuzlar hiç de az değildir. Tüm bunlara rağmen daha önce çeşitli zamanlarda dile getirdiğim gibi, herkesin şunu çok iyi bilmesi lazım. Ya sözün gelişi siyaseti kaba hatlarıyla devam ettirip küçülmeye devam edeceğiz ya da içimizden geldiği gibi, cesurca ve mantık çerçevesi içinde her konuda fikirlerimizi ortaya dökerek pratikle bütünleştirip büyüyeceğiz. Bunun başka yolu yoktur.

Birlik üzerine doğru yöntem

Yeni idealist hile. Tarihin her döneminde kılık kıyafet gibi biçim ve şekil geliştirerek toplumların önüne çıkmaktadır. Sınıflı toplumlar var oldukça Bolşevik anlayışa karşı Menşevizm de varlığını dayatacaktır. Burda temel çelişki, özel mülkiyetçilerle mülkiyetin kamulaşmasından yana olanların çatışmasıdır. Sınıfların çatışması söz konusudur. Bu gerçeğin anlaşılması gerekmektedir. Aksi durum sınıfların reddi anlamına gelir ki o zaman sermayeye hizmet etme durumuna düşeriz. İdealizm sosyal fikir ve teorilerin kökenini ve rollerini anlama yeteneğine sahip değilken, diyalektik materyalizm bu yeteneğe sahiptir. Ancak Marksist teori, halkların ve toplumların tarihini objektif olarak inceleyip değerlendirebilecek durumdadır. Marksizm, tarihi materyalizm ve bilimsel sosyalizm ele alındığında salt in-

sanın kendiliğinden sürecinin ürünü değildir. Bir yandan kapitalist toplumun objektif çelişkileri tabanı üzerinden doğmuştur. Diğer yanda bu objektif temel üzerinde bilinçli bir soyutlamanın ürünüdür. Felsefe ve sosyal bilimler tarihi bütün açıklığıyla ortaya koyar ki, Marksizm kendi içine kapanmış, katılaşmış bir doktrin anlamında sekterizm ve dogmatizm ile benzer hiçbir yanı yoktur. Tersine Marx, insanlığın zaten daha önce ortaya koyduğu meselelere bilimsel yanıt vermek dehasına sahip olmuştur. Onun doktrini; felsefenin, ekonomi politiğin ve sosyalizmin temsilcilerinin doktrinlerinin doğrudan doğruya kesintisiz bir devamı olarak doğmuştur.

Yukarıda belirtmeye çalıştığımız birlik ve süreklilik üzerine doğru yöntem, yeniden yapılanmanın olmazsa olmaz bilimsel yöntemidir. Sınıfların kaba ön-

bakışta iç içe yaşadıkları görülse de esasta çatışma halindedir. İşgal altında bulunan ulus ve azınlık halkların özgürleşmesi, dünya işçi sınıfı ve komünist hareketiyle ideolojik ve politik bağlantısı doğru temelde kurulursa özgürleşme gerçekleşir.

Somutumuzda gelince yeniden yapılanma adına oraya çıkanlar; bulunduğumuz süreçte Kuzey Kürdistan siyasetinde tozu dumana birbirine katıyor, kendi adına bunu endişe ile izliyorum. Endişemin başında 1980 Eylül darbesi öncesinde Kürt halkı adına oluşumların 12 Eylül askeri darbesi karşısında ne derecede çürük oldukları tüm boyutlarıyla gözler önüne serilmişliğinin üzerinden 27 yıl geçmiştir. Ağır koşullar ile yüzleştiğimizde tam anlamıyla ateş çemberinden geçerek sınav verilmesi gerekirken, Avrupa ülkelerine kaçan sözde Kürt halkının siyasi liderlerine

BİRLİK ÜZERİNE DOĞRU YÖNTEM

sorulması gereken çok sorular var. Siz kendiniz Avrupaya gittiniz, gidebildiniz peki ya halk? Halkın öncüleri iddiasındaydınız, öncüler en başta safları terk ederse halk ne yapar? Şimdi hangi yüz ve iddiayla bu topraklara yeniden dönüyorsunuz? Elbette dönebilirsiniz burası atalarınızın toprağı, demek istediğim hangi iddiayla yeniden siyasete soyunuyorsunuz? Şartlar yeniden ağırlaştığından sizin yeniden kaçmayacağınız garantisini nedir ve bunu halka nasıl anlatacaksınız?

Endişem; kendimde DDKO sürecinden DDKD'nin son aşamasına kadar siyasetin her alanında görev aldım/bulundum. Ve 12 Eylül askeri darbesinin ardından bana da söyleyenler, önerenler oldu: "Arkadaşlar yurtdışına çıkıyor sen ne diyorsun gelmek ister misin?" Ben, yurtdışına çıkmak için hiçbir sorun ve problemin olmadığını söyledim kendim için. Diğer arkadaşların ne sorunları vardı bilmiyorum; ama Kürdistan genelinde yasal bir kurum olan DDKD'nin hiçbir suç işlememiş ve dolayısıyla bana göre bunun hesabını veremeyecek bir durum söz konusu değildi. Geneli için de durum böyledi. Ama buna rağmen benim bilgim dışında belli unsurların yurtdışına çıkmasını gerektiren ne gibi sorunları olduğu hakkında hiçbir bilgim yoktur. Ayrıca milyonlarca insanın gönül verip ümit bağladığı DDKD yönetim kadrosu başta olmak üzere kadrolarının 12 Eylül faşizmi karşısında direnmeleri gerektiğine

inanıyorum. Buna rağmen üst düzey kadrolar alelacele Avrupa'ya gittiler ve bu gidişle DDKD'ye gönül vermiş kitleleri faşizmin pençesine terk ettiler. Şimdi aynı unsurlar 27 yıl sonra dönüp tekrar, sanki Kürdistan'da DDKD'den başka bir şey yokmuş, ya da 27 yıl içerisinde hiçbir değişim olmamış gibi eski yöntem ve tarzlarla 27 yıl beslendikleri Avrupa'ya vefa borçlarını ödeme hesabına DDKD'yi toparlamaya gelmişler. Yüzlerce

27 YIL SONRA DÖNÜP ÜLKEDEKİ BÜTÜN GELİŞMELERİ HİÇE SAYARAK, SINIFSAÇI ÇELİŞKİ VE ÇATIŞMALARINI DA YOK SAYARAK ESKİ DDKD'Yİ YENİDEN ÖRMEMEYE ÇALIŞIRKEN, SANKİ HİÇBİR ŞEY DEĞİŞMEMİŞ GİBİ HAREKET EDEMEZSİNİZ/ETMEMELİSİNİZ.

DDKD unsurun bana sorusu var. "Bu arkadaşlar ne yapmak istiyorlar. 27 yıl bizi terk edip kaçtılar. Az da olsa sorgulanıp işkence gördük ve şimdi de günlük yaşamımızı zor şartlarda sürdürmekle karşı karşıyayız. Artık 27 yıl önceki gençliğimizde kalmadı. Şimdi her birimiz 50 -60 yaşındayız. Yeni gençliğinde nerede olduğu belli." Ayrıca benim düşüncem; Kürdistan'ı bırakıp gittiniz. Bu 27 yıl Avrupa'da nasıl yaşadınız, nasıl geçindiniz sorusu ayrı bir soru.

Siz ülkeyi bırakıp giderken

Kürtler sahipsiz değildi. Bunun en somut iki örneği: 1. Diyarbakır zindan direnişi tarihe mal olmuş bir gerçek,

2. 15 Ağustos silahlı direniş hareketi, yani birilerinin boşluğu doldurduğunu gösteriyor. Nasıl doldurup doldurmadığı ayrı bir tartışma konusu.

Bugün bütün bunların ötesinde Kürdistan'da Komünistlerin birliği adına yola çıkanlar da var. Siz 27 yıl sonra dönüp ülkedeki bütün gelişmeleri hiçe sayarak, sınıfsal çelişki ve çatışmaları da yok sayarak eski DDKD'yi yeniden örmeye çalışırken, sanki hiçbir şey değişmemiş gibi hareket edemezsiniz/etmemelisiniz. Ancak sizden sonra var olan düşüncede ve pratikte sosyalizmi esas alanlarla sorunları ortak görüşerek bu halkın geleceği ile ilgili çözümler üretebilir/üretmelisiniz diye öneririm.

Sonuç olarak özellikle eski çevrem olan DDKD'li arkadaşlara bir çağırım var:

Kürt Ulusal Demokratik mücadelesinin doğru çözüm yönteminin birlikte geçtiğine inanır ve tüm değerli DDKD'li dost ve arkadaşlarımı Kürt Ulusal Demokratik Çalışma Grubu saflarında yer almalarını öneririm. Bu çağırımı siyasi sorumluluğum gereği uygun buluyorum. Bir komünist olarak siyasal tercihim ise MESOP üzerinde somutlaştı. Çünkü ben siyasete netleşmeden yanayım. Komünistler, milliyetçiler, liberaller vb. Herkes kendi siyasal örgütlenmesi içerisinde yer almalıdır.

Çerkes* ulusal sorunu ve Kafkasya'ya dönüş düşüncesi

Çerkes halkı, Kuzey Kafkasya'nın otokton halklarından. Kuzey Kafkasya'ya başka bir yerden gelmemiş ve var olduğu andan günümüze kadar Kuzey Kafkasya'da yaşamıştır. Ataları; Sind, Meot, Zikh, Kasog, Keret, Kimmerian, Ihenioch, Zanig, Dzig, Psess gibi boyların etnik konsolidasyon sürecini tamamlamaları ile yerli halkı olduğu Kuzey Kafkasya'da Proto-Çerkes Kültürü'nü, Kuban ve Maykop Uygarlıklarını yaratmıştır. Yoğun biçimde hümanist ve demokratik öğeler taşıyan insan merkezli geleneksel kültürünü Kuzey Kafkasya'da binlerce yıllık bir tarihsel süreç boyunca oluşturmuştur.

Kuzey Kafkasya; jeopolitik önemi nedeniyle tarih boyunca dünyanın güçlü kolonyalist devletlerinin hedefi olan bir coğrafyadır. Öyle ki, bu coğrafyanın

yerli halkı olan Çerkesler neredeyse bütün tarihsel süreçlerini bir özgürlük mücadelesi olarak yaşamışlardır. Hun, Moğol, Bizans, Fars, Kırım, Osmanlı ve Rus saldırıları halkı bin yıllar sürececek bir savaş ortamına çekmiş, katliam ve soykırımlarla birlikte halk bilimden koparılmış ve özgür gelişim olanakları ortadan kaldırılmıştır.

Çerkes ülkesine yönelen işgallerin en kanlı, acımasız ve kalıcı olanı Çarlık Rusya'sının işgaliydi. Çar Petro'nun vasiyetnamesine uygun olarak güneye ve sıcak denizlere ulaşma hedefindeki Rus Çarlığı'nın önündeki en önemli engel Kuzey Kafkasya'ydı. 1801 yılında Gürcüstan'ın Rusya'ya gönüllü ilhakı ile Kuzey Kafkasya'nın işgali öncelikli hedef haline gelmişti. İşgalin Çerkes halkını itaat altına almak gibi sınırlı bir amacı da yoktu. Güneye

ve sıcak denizlere ulaşmak, Tarım Reformu (1861) ile "özgür" kalan Rus köylülerinin yerleşmesi için Çerkes topraklarını ele geçirmek ve gelişen Rus kapitalizmine pazar sağlamak Rus Çarlığı'nın Kuzey Kafkasya'yı işgalindeki temel amaçlarıydı.

17. yüzyıldan itibaren başlayan Rus saldırıları uzun yüzyıllara yayılmış, savaş ve direniş adeta halkın yaşam biçimi haline gelmişti. Aynı dönemde İngiltere, Osmanlı Devleti ve Fransa gibi diğer kolonyalist devletler de Kuzey Kafkasya ile yakından ilgileniyorlardı. Onlara göre Kuzey Kafkasya, Rusya'nın güneye inmesini engelleyecek doğal bir set durumundaydı. Bu nedenle Çerkes halkını kışkırtıyorlar; ancak hiçbir ciddi yardımda bulunmuyorlardı. Bu şekilde, 3 yüzyıla yakın bir süre devam eden Kafkas-Rus Savaşları, 21 Mayıs

KAFKASYA'YA DÖNÜŞ DÜŞÜNCESİ

TÜRKİYE, SÜRİYE, ÜRDÜN VE İSRAİL BAŞTA OLMAK ÜZERE DÜNYANIN 40'TAN FAZLA ÜLKESİNDE BİR Dİ-ASPORA OLUŞTURAN BU HALKIN, ANAYURDU KUZZEY KAFKASYA'DA 1917 EKİM DEVRİMİ İLE ELDE ETTİĞİ ÜÇ FARKLI DEVLET YAPISI VE ÇOK ÖNEMLİ ULUSAL-DEMOKRATİK KAZANIMLARI VARDIR.

1864'te Çerkeslerin yenilgisi ile sona erdi. Rus Ortodoks Kilislerinde büyük törenlerle kutlanan bu zaferin hemen ardından Çarlık, sürgün politikaları uygulamaya başladı ve Kuzeybatı Kafkasya'yı (Çerkesya) Çerkeslerden %90'lara varan oranlarda arındırdı.

Çarlığın Çerkesya'ya, Osmanlı Devleti'nin ise politize edilmiş Müslüman nüfus olarak Çerkeslere ihtiyacı vardı. 1856 ve 1860 yıllarında Çarlık ve Osmanlı makamları arasında imzalanan iki gizli antlaşma uyarınca Çerkes halkı tarihsel topraklarından koparıyordu. Sürgünde gönüllü olan Çerkes feodalleri ise kölelik kurumunun devam ettiği Osmanlı ülkesine göç ederek toplumsal konumlarını korumak istemişler, bu nedenle vatanlarını terk ederek asimilasyon ve kimliksizliğe ilk adımı gönüllü olarak atmışlar, yüzyıllara yayılan Çerkes ulusal kurtuluş savaşına açıkça ihanet etmişlerdi. 2 milyon civarında bir

nüfusla Kafkasya'nın Karadeniz kıyılarına yığılan Çerkesler üçte bir oranında kayıp vererek Osmanlı topraklarına ulaşabildiler. Osmanlı ülkesinde ise devletin iskan siyaseti doğrultusunda dağıtılarak yerleştirildiler.

Bu sürgün nedeniyle Çerkesler ulus-devletleşemediler, halkın manevi kökleri, iç dinamikleri ve ulusal bütünlüğü parçalandı. Bugün dünyanın 40'tan fazla ülkesinde diasporik bir halk olarak yaşayan Çerkes halkı, anayurdu Kuzey Kafkasya da dahil olmak üzere bulunduğu tüm coğrafyalarda azınlık durumundadır. Çerkesler sürgün bir ulusturlar ve Çerkes ulusal sorununun tarihsel temeli 21 Mayıs 1864'te yaşanan Büyük Çerkes Sürgünü'dür.

Günümüzde; Türkiye, Suriye, Ürdün ve İsrail başta olmak üzere dünyanın 40'tan fazla ülkesinde bir diaspora oluşturan bu halkın, anayurdu Kuzey Kafkasya'da 1917 Ekim Devrimi ile elde ettiği üç farklı devlet yapısı ve çok önemli ulusal-demokratik kazanımları vardır. İsrail'de sayıları bir hayli az olmasına rağmen anadilde yayın ve eğitim gibi demokratik hakları olan Çerkesler, Ürdün'de aşiretlere dayalı devlet yapısı içinde kısmi kültürel haklara sahiptir. Türkiye'de ise Avrupa Birliği sürecinde atılan demokratik adımlar Çerkes halkı açısından büyük önem taşımakta ve bu nedenle süreç ilgiyle izlenmektedir.

Çerkes ulusal sorunu, dünyada ulusal sorunu olan diğer halk-

lara göre bazı farklı özellikler taşımaktadır. Bunlar üç başlık altında ifade edilebilir:

1-Öncelikle Çerkes ulusu, 19. yüzyılın ikinci yarısında yaşadığı sürgün nedeniyle dünyanın pek çok ülkesine dağıtılmış sürgün bir ulustur.

2-Çerkesler, anayurtları da dahil yaşadıkları tüm coğrafyalarda azınlık durumundadırlar.

3-Çerkes ulusu, anayurdu Kuzey Kafkasya'da Sovyet sosyalizminden kalan çok önemli ulusal-demokratik kazanımlara ve devlet yapılarına sahiptir.

Dolayısıyla sorun, halkın vatanında bütünlüşme mücadelesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Çerkes ulusal sorunu, Çerkes ulusunun kendi özgün koşulları içinde değerlendirilmelidir.

Büyük Sürgün'ün yaşandığı yıllardan itibaren halkın özlemi anayurdu Kuzey Kafkasya'da bütünlüşmek olmuştur. 21 Mayıs 1864'te Soçi limanında silahını son kez havaya sıkarak gemiye binen sürgün Çerkes, gemi hareket ettikten belki de hemen sonra geriye, vatanına bakmış, Kafkas bozkırlarında barış ve dostluğa özgürce at sürdüğü günleri özlemişti. Sürgün Çerkes o an vatanına dönmeyi düşünmemişti. Hatta, sürgün hazırlıkları sırasında pek çok Çerkes, Osmanlı ülkesinde güçlendikten sonra geri dönüp vatanı Rus Çarlığı'nın pençesinden kurtarmayı düşünüyordu. Demek ki, dönüş hep vardı. Dö-

KAFKASYA'YA DÖNÜŞ DÜŞÜNCESİ

nüş, vatani işgal etmeye yönelen bir sömürgeci güce karşı halkın kollektif hafızasında oluşan ulusal bir bilinçti.

Ayrıca, Kafkasya'ya dönüş Çerkes emekçi halkının, Çerkes köylülüğünün talebidir. Toplumsal konumlarını kölelik kurumunun hukuken devam ettiği Osmanlı ülkesine giderek korumak isteyen feodallerin aksine Çerkes köylüleri, anayurda dönüş talebinde bulunan temel kitleyi oluşturmuştur. Sürgün yılları süresince karşılaşılan her tür olumsuzluk en başta Çerkes köylülerini etkilemiş ve dolayısıyla dönüş talebi de temelde Çerkes köylülerinin düşüncesi olarak ortaya çıkmıştır. Bu anlamda, Kafkasya Dönüş Düşüncesinin sınıfsal temeli vardır ve bu temel Çerkes köylülüğü, Çerkes emekçi sınıflarıdır.

Osmanlı topraklarında son derece baskıcı bir ortamla karşılaşılan Çerkeslerin tarihlerini yazma çabaları bile engellenmiştir. Ahmet Mithat Hağur'un yazdığı "Çerkes Özdenleri" adlı piyes azınlıkların arasını açmak suçlamasıyla yasaklanmış, piyesin oynandığı salon yerle bir edilmiştir.

Sonraki dönemde, II. Meşrutiyet'in ilanı ile doğan özgürlük ortamında Çerkes aydınları örgütlendikleri dernekler vasıtasıyla Kuzey Kafkasya ile ilişkiler kurmuşlar, anayurtta gelişen aydınlanma hareketlerine katkı sunmuşlar ve orada anadilde eğitim veren okullar açılmasına yardımcı olmuşlardır.

Dönemin Çerkes aydınları ta-

rafından savunulan temel siyaset Kafkasya'ya Dönüş'tü. Çuaze gazetesinde yayınlanan "Hicret ve Avdet" adlı makalede Kafkasya'ya dönen bir gruptan bahsedildikten sonra, "Keşke diğerleri de hep böyle yapsalardı" deniyordu.¹

Cumhuriyetin ilanı ve sonrasında tek parti yılları Çerkeslerin yeniden baskı altına alındıkları dönemdir. Tüm Çerkes dernekleri ve Çerkes Örnek İlkokulu kapatıldı. "Milli Kahraman" olarak

OSMANLI TOPRAKLARINDA SON DERECE BASKICI BİR ORTAMLA KARŞILAŞAN ÇERKESLERİN TARİHLERİNİ YAZMA ÇABALARI BİLE ENGELLENMİŞTİR.

AHMET MİTHAT HAĞUR'UN YAZDIĞI "ÇERKES ÖZDENLERİ" ADLI PİYES AZINLIKLARIN ARASINI AÇMAK SUÇLAMASIYLA YASAKLANMIŞ, PİYESİN OYNANDIĞI SALON YERLE BİR EDİLMİŞTİR

nitelendiği dönemde Çerkesliğine hiçbir vurgu yapılmayan Ethem, hain ilan edildikten sonra "Çerkes Ethem" oluvermişti. 150'likler Listesi'nde yer alıp İstiklal Mahkemeleri'nde yargılanan 150 kişiden 86'sı Çerkeşti. "Vatandaş Türkçe Konuş!" kampanyaları düzenleniyor, Çerkes köylerine "Çerkesçe Konuşmak Yasaktır!" tabelaları asılıyordu. Her tür baskı, yok etme ve kendine yabancı-

laştırma metotları kullanılarak Çerkes halkının asimile edilmesi ve Türkleştirilmesi hedefleniyordu.

1961 Anayasası'nın getirdiği nispeten daha özgür ve demokratik ortam, Çerkes halkı açısından da ulusal sorunun tartışılması için uygun bir zemin yaratmıştı. Bu ortamda Kafkasya'ya Dönüş Düşüncesi, sürgünden itibaren halkın yaşadığı bir çözüm önerisi olarak demokratik açılımlarını yaptı ve bir ulusal strateji haline getirildi. Ruslardan intikam almaya yönelik bir dönüş anlayışı terk edilmişti. Çünkü artık anayurtta ulusal sorun Leninist self-determinasyon hakkının pratiği ile çözülmüştü, halk devlet yapılarına kavuşmuştu ve Rus halkıyla barış içinde bir arada yaşıyordu.

Soğuk Savaş döneminde kopuk olan anayurt-diaspora ilişkileri nedeniyle Dönüşçü Hareket, kültürel kimliği canlandırarak halka bilinç kazandırmak zorunda kalmış ve Kafkasya'ya dönüşü realize etmeye yönelik politikaları eyleme geçirecek olanaklardan yoksun kalmıştır.

12 Mart ve 12 Eylül askeri darbeleri ile kan kaybına uğrayan Çerkes özgürlük hareketi, yaratılan anti-demokratik ortam ve uygulanan baskıcı politikalar nedeniyle, bir ulusal strateji olarak belirlendiği Kafkasya'ya Dönüş Düşüncesi'nin taktiklerini belirlemediği. 1970'li yıllarda Kuzey Kafkasya kültür derneklerinin federasyonlaşması amacıyla düzenlenen toplantılarda ulusal so-

KAFKASYA'YA DÖNÜŞ DÜŞÜNCEİ

run ciddi biçimde tartışılmış; fakat bu tartışmaların giderek daha doğru bir platforma oturuyor olması halkın uyanışından korkan çağdışı-şoven odakların saldırılarını da beraberinde getirmiştir. 5 Kasım 1977'de düzenlenen federasyonlaşma toplantısının çıkışında kitle, kimliği belirsiz kişiler tarafından makineli tüfeklerle taranmış ve sosyalist Çerkes genci Mahmut Özden saldırıda hayatını kaybetmiştir. Kuzey Kafkasya kültür derneklerinin kapılarına kilit vurulmuş, dergi ve gazeteler kapatılmış, pek çok Çerkes sorgulanmış ve ulusal mücadelenin gelişimi engellenmiştir.

Buna rağmen, Kafkasya'ya Dönüş Düşüncesi'nin ulusal bir siyaset haline getirilmesi bu dönemde söz konusu olmuştur. Zira, diasporalı Çerkes aydınlarının ulusal soruna en yoğun biçimde angaje oldukları dönem 1960'lı ve 1970'li yıllardı. Çerkeslerde kültürel asimilasyonun ivme kazandığı bu dönemde, paradoksal biçimde etnik bilinç artış göstermiştir. Buna paralel olarak, Kafkasya'ya Dönüş Düşüncesi de köy kahvehanelerinde bile tartışılarak halkın bir numaralı gündemi durumuna gelmiştir.

Tartışılmadan modası geçmiş sayılan 12 Eylül Askeri-Faşist Diktatörlüğü dönemi ile Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından, kopuk olan anayurt-diaspora ilişkilerinin yeniden tesis edilmiş olması, Kafkasya'ya Dönüş Düşüncesi'nin pratiğe dökülmesi açısından uygun bir ortam yarat-

mıştır. Binlerce Çerkes Kafkasya'ya turistik veya yerleşme amaçlı ziyarette bulunmuş, Kafkasya'daki Çerkes cumhuriyetlerinde dönüşün hukuki altyapısını oluşturacak "Anayurda Dönüş Yasaları" çıkarılmış, anayurt ve diaspora arasında önemli düzeyde kültürel, ekonomik ve ticari ilişkiler kurulmuştur.

1990'lı yıllar Çerkes halkı açısından yeni bir tarihsel sürecin başlangıcıdır. 100 yıldan uzun bir süredir sürgün yaşamına mahkum edilmiş olan halkın, anayurtu ile ilişkiler geliştirme olanağına kavuşması anlamına gelmektedir. Bu dönemde halk, ulusal yaşamında başarı olarak kabul edilebilecek önemli adımlar atmıştır. Örneğin, Mayıs 1994'te halkın beklenti ve taleplerine uygun olarak Boris Yeltsin tarafından yayınlanan bildiriye, Çerkes halkının 19. yüzyıldaki mücadelesinin kendi özgürlük ve bağımsızlık mücadelesi olduğu, ayrıca, savaşların doğurduğu olumsuz sonuçların giderilmesi gerektiği kabul edilmiştir.

Dünya Çerkes Birliği'nin başvurusunu kabul eden Temsil Edilmeyen Halklar ve Uluslar Örgütü UNPO'nun, 15-19 Temmuz 1997'de aldığı karar da son derece önemlidir. UNPO Genel Kurulu söz konusu kararda; Çerkes sorununa uluslararası kamuoyunun dikkatini çekerek, Rusya Federasyonu ve uluslararası topluluğa, 19. yüzyılda Çerkes ulusuna soykırım yapıldığını kabul etmeleri ve Çerkes halkına sürgün

AĞUSTOS 1998'DE, SIRP-BOŞNAK SAVAŞLARI NEDENİYLE İKİ ATEŞ ARASINDAN KALAN KOSOVALI ÇERKESLERİN ANAYURTLARINA DÖNÜŞLERİNİN SAĞLANMASI DA ULUSAL ANLAMDA ELDE EDİLMİŞ TARİHİ BİR BAŞARIDIR.

ulus statüsü verilmesi çağrısını, Rusya Federasyonu'na, Çerkeslerin hem Rusya hem de yaşadıkları ülke vatandaşlığı olmak üzere çifte vatandaşlık hakkı verilmesi çağrısını ve Rusya Federasyonu'na, Çerkes halkının kendi tarihsel topraklarına dönebilme garantisi vermesi çağrısını yapmıştır.

Ağustos 1998'de, Sırp-Boşnak savaşları nedeniyle iki ateş arasından kalan Kosovalı Çerkeslerin anayurtlarına dönüşlerinin sağlanması da ulusal anlamda elde edilmiş tarihi bir başarıdır. Dönüş konusu devletler bazında ele alınmış ve sürgünden bu yana yaşanan ilk toplu dönüş gerçekleştirilmiştir.

Etnikliklerini içinde buldukları ülkelerin demokrasi düzeyine bağlı olarak yaşayan Çerkesler açısından; II. Meşrutiyet, 1961 Anayasası ve Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından yaşanan üç tarihsel dönem, diasporanın ulusal aydınlanma süreci yaşadığı dönemlerdir. Belli aralıklarla yaşanan bu üç dönem; halkın ulusal mücadele düzeyini

KAFKASYA'YA DÖNÜŞ DÜŞÜNCESİ

yükselten, örgütlenme eğilimlerinin arttığı ve iç dinamiklerin gelişme gösterdiği dönemlerdir. Bu sayede diasporada ulus-yurt-demokrasi bilinçlerine sahip, ulusal anlamda diri bir kitle yaratılabiliş ve mücadele bugüne getirilmiştir.

Çerkes halkı ve Kuzey Kafkasya'nın geleceği konusunda kafa yoran her insanın dikkate almak zorunda olduğu Kafkasya'ya Dönüş Düşüncesi bugün iki açıdan önemi artarak halen gündemdedir.

Öncelikle; Kuzey Kafkasya'daki Çerkes cumhuriyetlerinin demografik sorunlarını çözerek güçlenmelerini sağlamak ve mevcut özgürlük alanını genişletmek amacıyla kitlesel bir dönüş hareketine acilen ihtiyaç vardır. Kafkasya'nın yeniden Çarlık oyunlarına sahne olduğu ve Sovyet sosyalizminden kalan ulusal-demokratik kazanımların budanmaya başlandığı 2007 yılında dönüşün önemi her geçen gün biraz daha artmaktadır.

Ayrıca; halkın dünyanın dört bir yanına dağıtılmışlığı ve yaşadığı tüm coğrafyalarda azınlık durumunda olması nedeniyle, oluşturulabilecek maksimum düzeydeki bir demokratik ortamın bile ulusal yok oluşu önleyemeyeceği gün geçtikçe daha iyi anlaşılmaktadır. Kafkasya'ya Dönüş bu açıdan da, Çerkes halkı için bir ölüm-kalım meselesi haline gelmiştir.

Dönüş talebi; vatanlarından zorla sürülerek tarih sahnesinden

silinmesi amaçlanan bir halkın kendi toprağında (...) kendi kaderini tayin eden bir ulus olmasına yönelik siyasal bir harekettir. Dönüş, tarihi bir hatanın düzeltilmesine yönelik ulusal-demokratik bir harekettir. Bu hareket; kendi toprağında azınlık durumuna düşürülmüş, toplumsal direnci şu veya bu nedenle kırılmış, tarihi unutturulmuş bir halkın varoluş mücadelesidir.²

Dönüş, anayurt Kuzey Kafkasya'da sürgünle müdahale edilerek durdurulmuş bir iç dinamiğin yeniden canlandırılmasına, uluslaşma sürecinin tamamen sağlanmasına yönelik siyasal bir çözümlenmedir. Dönüş, anayurt Kuzey Kafkasya'yı da içine alacak şekilde Çerkeslerin yaşadıkları tüm ülkeleri ilgilendiren siyasal ve ulusal bir harekettir.³

Bu noktada, Kafkasya'ya Dönüş'ün diaspora ülkelerindeki demokrasi mücadelesine sırt çevirmek anlamına gelmediği, bir Çerkes açısından Dönüş bilincinin bulunulan tüm coğrafyalarda demokrasi mücadelesi vermek anlamına geldiğini de vurgulamak gerekmektedir. Bu anlamda Kafkasya'ya Dönüş Düşüncesi, halkın kendi sorunlarına ürettiği ulusal bir siyaset ve daha önemlisi halkın özgürleşmesini savunan bir ulusal bilinç olarak, yaşanan tüm ülkelerde mücadele vermek anlamına gelmektedir. Dönüş bilinci, ulusal var oluş direncidir.

Halkın diasporada maruz kaldığı baskıcı asimilasyon politikaları nedeniyle Kafkasya'ya Dönüş

stratejisinin taktikleri belirlenmemiştir. Bu konuda, 1990'lı yıllar boyunca atılan adımlar "Nasıl Bir Dönüş?" sorusuna yanıt verebilecek niteliktedir. Çerkes halkı uğratıldığı soykırım ve sürgün gibi ulusal felaketleri dünya kamuoyunun gündemine taşınması, uluslararası toplumun desteğini sağlamalı, sürgünden sorumlu güçlerin hukuki mirasçısı olan devletlerden anayurda dönüş ve çifte vatandaşlık gibi haklarını talep etmelidir.

Gerek söz konusu devletlerin desteğinin sağlanması, gerekse bu devletleri Dönüş konusunda imkanlar yaratmaya zorlayan baskı mekanizmalarının geliştirilmesi birer yöntem olarak düşünülebilir. Ancak, kabul eden devletin iktidar organlarının yardımı olmadan kitlesel bir Dönüş hareketinin gerçekleştiremeyeceği akıld tutulmalıdır. Bu anlamda, Dönüşün devletler bazında ele alınması sağlanmalıdır.

Çerkes halkının, ulusal mücadeleyi daha profesyonelce yaklaşımlar ile yürüten ve Dönüşçü-Demokratik bir siyasetle örgütlenen yeni kadrolara gereksinimi vardır.

Ve Kafkasya'ya Dönüş, Çerkes özgürlüğü yolunda temel araç işlevi görecektir.

* Bu makalede "Çerkes" kelimesi Kuzeybatı Kafkasya otoktonu olan Adıge ulusunu kapsayacak şekilde kullanılmaktadır.

1 Guaze Gazetesi, aktaran Çerkeslerin Sürgünü, Kafkas Derneği Yayınları, Ankara 2001, s.328

2 Süleyman Yançatarol, Kafdağı Dergisi, sayı 41-42, s.4

3 Süleyman Yançatarol, A.g.e, s.4

Çağımızda sosyalist düşünce, Türk ve Kürt sosyalistlerinin yanılırları

Sosyalist Mezopotamya dergisinin bana gönderdiği program taslağını okudum. Bu program taslağındaki konuları tek tek irdelemek isterdim; ama program taslağındaki sorunlar günümüz Türk ve Kürt sosyalistlerin sorunları olduğu için ben bu yazıda sosyalistlerin nasıl bir düşünsel, örgütsel yapıya sahip olmaları gerektiğini, ülkemizdeki sosyalistlerin politik yanılırlarını anlatacağım. Geniş bir araştırma konusu olan sosyalizmin sorunlarını ya da günümüzün sosyalizminin nasıl olması gerektiğini konusu hakkındaki düşüncelerimi özet olarak yazacağım.

GÜNÜMÜZDE SOSYALİSTLER YAŞAMA NASIL BAKMALI?

Günümüzde insanlığın en büyük problemi yaşama insan gözüyle bakmalarıdır. Bana göre

bütün kötülüklerin ahlaki, sosyal temeli bu inanıştan gelir. Bu güne kadar insanoğlunun yarattığı bütün düşünceler, inançlar hayata insan gözüyle bakmıştır. Bu bakış tarzı da insanoğlunu büyük bir feleketin eşiğine getirmiş insanoğluluyla yeryüzünde yaşayan diğer canlı türleri arasında onarılmaz bir uçurum, eşitsizlik yaratmış, yeryüzünde insanoğluluyla birlikte yaşayan binlerce canlı türü yok olmuş diğerleri de yok oluş sürecine girmiştir. Bu durum düzeltilmediği takdirde kısa bir zaman içerisinde insanoğlu da yok olacaktır. Çünkü yeryüzündeki canlıların yaşamı bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlıdır. Birinin yok oluşu diğerinin yok oluşunu beraberinde getirecektir. Bu yüzden insanoğlunun kendi iç sorunlarını tartışmadan önce içerisinde insanoğlunun da olduğu yeryüzünde canlı yaşamı

bekleyen tehlikeleri dikkate alarak politikalar üretmek bu güne kadar insanoğlunun çıkarlarını temel alarak yeryüzündeki yaşamın maddi koşullarını acımasızca yok eden düşünceleri inançları değiştirmek zorunda. Yeryüzündeki yaşam hiç bu kadar tehlikeye girmemişti. Sosyalistler yeryüzündeki canlı yaşamı acımasız bir şekilde yok ederek yeryüzünde yaşayan canlı türlerinin yaşamını yok eden bütün düşüncelere, inançlara karşı durmalı; öncelikli amacı insanların iç sorunlarının değil yeryüzünde yok olmakta olan canlı yaşamın devamını sağlamak olmalı, bütün düşünsel politikaları bu amacı gözeterek uygulamalıdır. Çünkü bu gün yeryüzündeki yaşamı yok eden nedenler insanoğlu kaynaklıdır. Gerek doğal iklimlerin değişmesi, çevre kirliliği, canlı türlerin yok olması gerek yeryüzün-

ÇAĞIMIZDA SOSYALİST DÜŞÜNCE...

deki yaşamı yok edecek tehlikelerden biri olan nükleer savaş insan kaynaklıdır. Sosyalistler ya bu gerçeği görmüyor ya da önemini anlayamıyor. Düşünceler, inançlar, toplumsal sistemler insanoğlunun varlığına bağlı şeyler. İnsanoğlunun varolmadığı bir dünyada bütün bu şeyler ne var olur ne de bir anlamı olur. Kıscası hiçbir sorunun önemi yeryüzünde canlı yaşamın devamından daha önemli olamaz. Ne yazık ki ülkemizdeki gerek Türk sosyalistleri gerek Kürt sosyalistleri bu hayati konuda bir program geliştirmiş değildirlere. En kısa sürede bu konuya öncelik vererek politikalarını bu önceliğe göre şekillendirmelidirlere. Bu gün yeryüzündeki yaşam korsanlar tarafından alınmış bir denizde azgın dalgalarla boğuşarak batmakta olan bir geminin durumunu andırıyor. Biz sosyalistler hem geminin batmasını engelleyeceğiz hem de gemiyi korsanlardan kurtaracağız. Korsanlarla birlikte gemiyi batırmak akıllı bir insanın savunacağı düşünce değil. Elbette öncelikli tercihimiz gemiyi batmaktan kurtarmak olmalıdır. Bunun yolu da hayata yeni bir bakış tarzı geliştirmekten geçiyor. Bu bakış tarzı hayata bir insan gözüyle değil yeryüzünde insan ırkıyla birlikte yaşayan bütün canlı türlerinin gözüyle bakmak ve politikalarımızı bütün canlı türlerinin çıkarlarını hesaba katarak yaratmaktan geçiyor. Bunu anlamayan bir sosyalistin geleceği olamaz. Bu hayati önem taşıyan konu hakkında öncülüğü

sosyalistlerin yapması gerekirken ne yazık ki ülkemizdeki sosyalistler bunu yapmıyor.

SOSYALİZİM BİR KÜLTÜR DEĞİL BİYOLOJİK BİR GERÇEKLİKTİR

Kapitalistlerin bize yönelttikleri en önemli eleştirilerden biri de sosyalizmin yaradılışın kanunlarıyla uyummadığı savıdır. Peki gerçek böyle mi? Yaşamın ilk oluşumunu incelediğimizde yaradılışın gerçekliğiyle çelişen sosyalist yaşam tarzı değil sömürüyü, adaletsizliği amaçlayan kapitalist yaşam tarzı olduğunu gö-

BİZ SOSYALİSTLER HEM GEMİNİN BATMASINI ENGELLEYECEĞİZ HEM DE GEMİYİ KORSANLARDAN KURTARACAĞIZ. KORSANLARLA BİRLİKTE GEMİYİ BATIRMAK AKILLI BİR İNSANIN SAVUNACAĞI DÜŞÜNCE DEĞİL.

rürüz. Yaşamın doğal yapısında insanoğlu insanoğluluyla diğer canlı türleri arasında bir adaletsizlik, eşitsizlik değil doğal bir adalet, eşitlik olduğunu görürüz. Bu da bize sosyalizmin sonradan doğal yaşama konulmuş bir olgu değil yaradılıştan varolan bir gerçeklik olduğunu, aslında yaradılıştan varolmayan sonradan insan yaşamına sokulan gerçekliğin kapitalist ahlak ve sistemi olduğunu gösterir. Burada küçük bir ayrıntıyı açıklamakta yarar görüyorum. Kültür üretim faaliyeti, yaşam

içerisinde insanın edindiği edimdir, biyolojik gerçek de yaradılıştan varolan gerçekliktir. Kültürler üretim araçlarının, üretici güçlerin değişmesiyle birlikte değişirler; ama biyolojik olgular değişmezler, evrimleşirler. Kapitalist sistem insanlığın tarihinde küçük bir zaman dilimini alan bir olaydır, baki olan yaradılış gerçeği olan sosyalizmdir. Yani yaşamın doğal varlığındaki adalettir. İnsanoğlu sömürüyü, adaletsizliği yaratan bu kapitalist sistemden kurtulacak, yaşamın doğal gerçeğine dönecektir. Ne yazık ki ülkemizdeki sosyalistler bu gerçeği yeterince halkımıza anlatmayarak kapitalistlerin halkımızı yanıltmalarına fırsat verdi.

TOPLUMSAL DEĞİŞİMLERİ SAĞLAYAN ASIL FAKTÖR NE?

Ülkemizde sosyalistlerin en önemli politik yanlışlarından biri de toplumsal değişimlerde ana faktörün üst yapı kurumları olduğunu savunmaları ve bu düşünceye göre politik stratejiler çizmeleri olmuştur. Uzun bir tarihi geçmişe sahip olmamıza rağmen ülkemizde kök tutmayışımızın ana hatalarından biri bu konudur. Bu konuda doğru stratejik politikalar üretmedikçe başarıya ulaşma şansımız yoktur. Ülkemizdeki sosyalist hareketler bu konuda öylesine politik hatalar yapmışlardır ki alt yapı bir devrim için uygun koşullar sağlamamış olsa da kimi kentlerde gerilla savaşlarıyla, kimi kırlardan kentlere gerilla savaşlarıyla devrimin

ÇAĞIMIZDA SOSYALİST DÜŞÜNCE...

alt koşullarını yaratacaklarına inanacak kadar ileri gitmişlerdir. Bu inanışın Marksist dünya görüşüyle ilişkisi yoktur; çünkü devrimin koşullarını belirleyen toplumun alt yapısıdır. Alt yapı bir toplumsal dönüşüm için uygun değilse yeni toplumun üretici güçleri ve üretim ilişkileri değiştirilmek istenen toplumun içerisinde doğmamışsa yeni bir toplumsal yapı yaratmak mümkün olmaz. Bu durumda yeni gelenler eskisi gibi olacaklardır.

Sosyalistler toplumların dönüşümünde, değişiminde temel yapının alt yapı olduğuna inanırlar. Bu sadece bir inanç değil bilimsel bir gerçekliktir. Toplumların değişiminde belirleyici olan alt yapıdır, üst yapı toplumların değişiminde olumlu ve olumsuz etkili olur ama asla temel belirleyici güç olmaz. Bu alanda sonradan Marksist düşünceye sokulmuş Mao Zedong'un "Üst yapıda değişimde temel belirleyici güç

olur" düşüncesi bilimsel bir düşünce değildir. Marksist düşünceyle de ilişkisi yoktur. Bu konu çok önemli olduğu için açıklamakta yarar var. Alt yapı toplumun ekonomik yapısı, üst yapı ise devlet ve siyasal kurumlardır. Marksizm'e göre toplumların değişiminde belirleyici olan ana güç toplumun alt yapısıdır. Üst yapı toplumun değişimini olumlu olumsuz etkilese de asla temel belirleyici güç olamaz. Peki bu konu neden bu kadar çok önemli? Birçok sosyalist bu konunun önemini anlayamamış olabilir; ama elli yıldan fazla süren sosyalizm deneyimi bize bu konunun hayati önemini kanıtlamıştır. Bilirsiniz, sosyalist düşünceye göre köleci toplumun üretim tarzı ilkel komünal toplumun içerisinde doğdu, feodal toplumun üretim tarzı köleci toplumun içerisinde doğdu, kapitalist toplumun üretim tarzı feodal toplumun içerisinde doğdu. Bu konuda herkes hem fikir. Toplumun ekonomik yasaları kendi kanunlarıyla işler. Ama sorun kapitalist toplumdan sosyalist topluma dönüşüm noktasına geldiğinde bazı sosyalistler toplumsal kanunları yadsıyarak sosyalist toplumun üretimin kapitalist toplumun içerisinde doğmasını beklemeden bir devrimle sosyalist toplumu kurmanın mümkün olduğunu savunmaya başladı. Hiç kimse kapitalist topluma kadar kendi ekonomik yasalarıyla işleyen toplumsal değişimlerin kapitalizmden sosyalizme geçtiğinde neden değiştiğine mantıklı bilimsel bir açıklama

getiremedi. Yaşanan sosyalist deneyim bize kanıtladı ki kapitalist toplumda sosyalist toplumun üretim tarzı doğmadıkça bin devrimde yapılsa yaratılacak sistem kapitalist sistem olur. Eğer ilkel komünal toplumda köleci toplumun üretim tarzı doğmasaydı, eğer köleci toplumda feodal toplumun üretim tarzı doğmasaydı, eğer feodal toplumda kapitalist üretim tarzı doğmasaydı milyonlarca devrimde yapılsaydı bu devrimler sonucu doğan toplumsal sistemler yine aynı sistemler olurdu. Birçok sosyalist zanneder ki batı toplumlarında feodal toplumdan kapitalist topluma dönüşümde asıl belirleyici olan burjuva demokratik devrimlerdir. Şüphesiz batı toplumlarında feodal toplumlardan kapitalist toplumlara dönüşümde burjuva demokratik devrimlerin, toplumların dönüşüm sürecinde hızlandırıcı etkisi olmuştur; ama feodal toplumdan kapitalist topluma dönüşümde asıl belirleyici güç burjuva demokratik devrimler değil feodal ekonominin içerisinde doğmuş olan o küçük kapitalist üretim tarzı, yani küçük kapitalist işletmeler olmuştur. Eğer feodal toplumların içerisinde bu küçük kapitalist üretim tarzı doğmasaydı bin tane devrimde yapılsaydı feodal toplumsal sistemler değişmezdi. Bana göre sosyalist toplumsal sistemlerin başarıya ulaşmamasının hatta bu sistemlerin başka tür kapitalist sistem olmasının nedeni bu devrimleri gerçekleştiren insanların niyeti değil kapitalist sistemde sosyalist sistemin

SOSYALİST TOPLUMSAL SİTEMLERİN BAŞARIYA ULAŞMAMASININ HATTA BU SİTEMLERİN BAŞKA TÜR KAPİTALİST SİTEM OLMASININ NEDENİ BU DEVRİMLERİ GERÇEKLEŞTİREN İNSANLARIN NİYETİ DEĞİL KAPİTALİST SİSTEMDE SOSYALİST SİTEMİN ÜRETİM İLİŞKİLERİNİN DOĞMAMIŞ OLMASIYDI.

ÇAĞIMIZDA SOSYALİST DÜŞÜNCE...

üretim ilişkilerinin doğmamış olmasıydı. Kapitalist toplumda sosyalist üretim tarzı doğmadıkça kapitalizmden sosyalizme dönüşüm mümkün değildir. Peki günümüzde kapitalist toplumda sosyalist toplumun üretim ilişkileri doğmuş mu? Bu soruya yazımın ileri aşamalarında hep birlikte cevap arayacağız.

EKONOMİK YASALAR İRADİ Mİ?

Bu gün ülkemizdeki Türk ve Kürt sosyalistlerinin en önemli yanılgılarından biri de ekonomik gelişmeleri iradi bir olay olarak görüp ekonomik gelişmenin vardığı son nokta olan global ekonomiyi reddederek yerel ekonomileri savunmalarıdır. Hatta global ekonomiyi yok etmeyi başacaklarına, dünyayı yeniden bölgesel ekonomilere dönüştüreceklerine inanan ve bu inanç uğruna çalışan sosyalist hareketler de vardı. Tabi ki bu düşüncelere sahip hareketlerin sosyalist dünya görüşüyle ilişkisi yoktur. Çünkü sosyalistlere göre bütün olumsuzluklara rağmen global ekonomi hem tarihsel gelişim açısından hem yarattığı yeni hayat tarzı açısından bölgesel ekonomilerden çok daha iyi ve ileridir.

Tartışmamızın can alıcı noktalarından birine geldik. Ekonomik yasalar iradi değildir, doğal yasalar gibi kendilerine özgü yasaları vardır. Yani bu şu demektir; birileri oturup biz şu ekonomik sistemi yaratalım diye düşünüp o ekonomik sistemi yaratmış değildir. İnsan yaşamını, düşünce-

lerini, inançlarını, kültürünü şekillendiren ekonomik yasaları yaratan üretim araçları ve üretici güçlerindeki değişiklikler, bilimsel teknik ilerlemeler, çevre koşulları gibi önemli faktörlerdir. Üst yapı kurumlarını da yaratan, şekillendiren, geliştiren, değiştiren ekonomik yasalardır. Ekonomik yasalar kendi kanunlarıyla ilerler. Yukarıda da vurguladığım gibi bir ekonomik yapıdan başka ekonomik yapıya dönüşümü sağlamak için yeni ekonomik yapının üretim tarzının eski ekonomik yapı içerisinde doğmuş olması gereklidir. Eski ekonomik yapının içerisinde yeni ekonomik yapının üretim tarzı doğmamışsa toplumsal dönüşüm mümkün değildir. Yeni doğan eskinin kendisi olur.

Asıl tartışmamız gereken noktaya dönelim. Feodal toplumdan kapitalist topluma dönüşümü sağlayan asıl faktör feodal ekonominin içerisinde doğan kapitalist üretim tarzıdır. Eğer kapitalist üretim tarzı feodal toplumda doğmasaydı feodal toplumdan kapitalist topluma dönüşüm mümkün olmayacaktı. Ekonomik yasalar öylesine farklıdır ki bir toplumsal sistemde yeni bir toplumsal sistemin üretim tarzı doğduğunda artık eski üretim tarzı yok oluş sürecine girer, bu noktadan sonra ne yaparsak yapalım bu süreci durduramayız; ancak geciktirebiliriz. Bu gün hayatın önümüze çıkardığı gerçekliği anlayarak bu gerçekliğe göre programlar üretebilmemiz için ekonomik yapıların bu niteliğini an-

BU GÜN ÜLKEMİZDEKİ TÜRK VE KÜRT SOSYALİSTLERİNİN EN ÖNEMLİ YANILGILARINDAN BİRİ DE EKONOMİK GELİŞMELERİ İRADİ BİR OLAY OLARAK GÖRÜP EKONOMİK GELİŞMENİN VARDIĞI SON NOKTA OLAN GLOBAL EKONOMİYİ REDDEDEREK YEREL EKONOMİLERİ SAVUNMALARIDIR.

lamak gereklidir; bu gün kendilerine sosyalist diyen bir çok insan, parti ekonomik yasaların gelişim seyrini iradi gördüğü için yeni ekonomik üretim tarzını yok edeceklerini düşünerek gerici bir faaliyet içerisine giriyorlardır. Bu Donkişot'un yel değirmenlerine saldırması gibi bir olay. Bu çevreler ekonomik gelişmenin vardığı son nokta olan global ekonomiyi iradi bir gelişme olarak gördükleri için bu gelişmeyi kabul etmeyerek bu gelişmeyi değiştirebileceklerini düşünüp bölgesel ekonomileri savunmaktadırlar. Oysa global ekonomi iradi olan bir olay değil başlangıcı tekerleğin buluşuna kadar uzanan çok uzun bir gelişmenin sonucudur. Bu gelişmeyi birileri oturup programlamış değildir. Bu gelişme ekonominin kendi yasaları içerisinde doğmuştur. Ve asla geriye gitmez. Yani bölgesel ekonomiler bir daha doğmamak üzere yok olma sürecine girmiştir. Ekonominin global yapısını karşı dev-

ÇAĞIMIZDA SOSYALİST DÜŞÜNCE...

rimlerle yerel ekonomilere dönüştürmek mümkün değildir. Ve bu harekette ilerici değil gerici bir harekettir. Günümüzde ilericilikle gericiğin en önemli ayrışım noktalarından biride bu konudur. Kendilerine sosyalist diyen birçok parti ne yazık ki bu noktadaki duruşlarıyla tamamen sağ gerici bir duruş sergilemektedirler.

Nasıl ilkel kominal toplumdaki köleci topluma geçiş iradi olmamışsa, nasıl köleci toplumdaki feodal topluma geçiş iradi olmamışsa, nasıl feodal toplumdaki kapitalsiz topluma geçiş iradi olmamıştır.

Şimdi düşüncelerimizi özetleyelim:

1. Bölgesel ekonomilerin global ekonomiye dönüşleri iradi bir olay değil.

2. Global ekonomi bütün olumsuzluklarına rağmen hem tarihsel gelişme olarak hem olumlu sonuçları açısından insanlık için bölgesel ekonomilerden daha iyidir, ilericidir. Ulusal devletler yok oluş sürecine girmiştir.

3. Devlet üst yapı kurumu olduğuna göre ulusal devletler bölgesel ekonomilerin yarattığı bir sonuçtur. Doğal olarak bölgesel ekonomilerin global ekonomiye dönüşmesiyle birlikte ulusal devletler tarihteki rollerini global ekonominin yarattığı uluslar üstü devletlere bırakacaktır.

4. İnsan üretim faaliyetindeki rolü azalıyor, insan yerine teknoloji (robotlar) üretim faaliyetine giriyor. Gelecekte insanın üretim

faaliyetindeki rolü genel üretimin yüzde birine kadar düşecek. Bu durum yeni bir sosyal yaşam yaratacak.

5. Global ekonomi yerel kültürleri yok ediyor.

6. Çok elden tek ele toplanan kapitalist ekonomi son nokta olan emperyalist aşamasında tek elden çok ele doğru bir mülkiyet değişimi başlamıştır.

NE YAPMALIYIZ?

1. Global ekonomi iradi bir olay değil. Global ekonomiyi iradi bir olay olarak görüp dünyanın yeniden bölgesel ekonomilere bölünebileceğini düşünen insanlar yanılıyor. Yerel ekonomileri savunmak ilerici bir davranış değil gerici bir davranıştır. Dolayısıyla günümüzde uluslar üstü devlete karşı ulusal devleti savunmak gerici bir harekettir. Ülkemizin AB'ye girmesine karşı çıkarak ulusal devleti savunmak sanıldığı gibi sol sosyalist bir politika değil gerici bir politikadır. Sol sosyalistler ulusal devletlerin direncine karşı çıkmalı, uluslar üstü devletlerin oluşumuna destek sunmalıdırlar. Burada can alıcı bir noktaya geldik. Peki biz nasıl bir uluslar üstü devlet savunmalıyız? Lenin ölümüne yakın bir Amerikalı gazeteciyle yaptığı söyleyişinde global ekonominin zorunlu olarak dünyayı bir tek dünya devletine götüreceğini açıkladıktan sonra gelecekteki dünya devletinin sosyalist bir devlet olması gerektiğini söylemiş; ama gelecekte kurulacak dünya devletinin kapitalist olabi-

leceğini de yadsımamıştır. Bizim teminimiz çabamız gelecekteki dünya devletinin sosyalist bir devlet olmasıdır. Bu amaca ulaşmak için burjuvazinin global özgürlük politikasına karşı emeğin global özgürlüğü politikasını geliştirmemiz ve gelecekte kurulacak dünya devletinin burjuvazinin devleti değil halkın devleti olmasını yaratacak global örgütlenme ağlarını oluşturmamız gereklidir. İnsanlık tarihi bu yönde değişime uğrayacak, gelecekte insanlık bir tek dünya devletiyle yönetilecektir. Bu süreç inişli çıkışlı olacak, önce yeryüzü birkaç devlete dönüşecek sonrada tek devlete. Bu saydığım üç ana gerçek hayatın önümüze çıkardığı somut gerçeklerdir.

Ülkemizdeki sosyalistlerin bu somut gerçekliği kabul etmemesi onları politik yanlışlara sürükleyerek bu gün global ekonomiye karşı olan milliyetçi çevrelerle aynı düşünsel, örgütsel saflara sürüklemektedir. Bunun en bariz örneği sosyalistlerin ülkemizin girmek için baş-

GLOBAL EKONOMİ BÜTÜN OLUMSUZLUKLARINA RAĞMEN HEM TARİHSEL GELİŞME OLARAK HEM OLUMLU SONUÇLARI AÇISINDAN İNSANLIK İÇİN BÖLGESEL EKONOMİLERDEN DAHA İYİDİR, İLERİCİDİR. ULUSAL DEVLETLER YOK OLUŞ SÜRECİNE GİRMIŞTİR.

ÇAĞIMIZDA SOSYALİST DÜŞÜNCE...

vurduğu uluslar üstü bir kurum olan Avrupa Birliği'ne karşı olan duruşları. Tekrar ediyorum bize hiçbir demokratik, ekonomik kazanımları olmasa da ulusal bir devlet olan TC'nin uluslar üstü bir devlet olan Avrupa Birliği'ne katılması ilerici bir adımdır. Bu adımı öncelikli olarak biz sosyalistlerin savunması gereklidir. Biz kendi örgütsel yapımızı bu yeni duruma göre şekillendirmek, bu yeni duruma göre somut politikalar belirlemek zorundayız. Bu yeni duruma karşı durmak ya da bu yeni durumu görmek istemeden eski politikalarımızın devamında ısrar etmek en çok bize zarar verir. Ve nihayette veriyor.

2. Ulusal devletlerin bölgesel ekonomilerin yarattığı bir sonuç olduğunu global ekonominin de insanlığı bir tek dünya devletine dönüştüreceğini, bununla birlikte global ekonominin insanı üretim faaliyetinden uzaklaştırdığını, üretim faaliyetinde insanın yerini robotların almakta olduğunu anlatmışım. Sosyalistlerin bu yeni durumu görerek yeni politikalar üretmesi lazım. Bu durumda insanın üretim faaliyetinden dışlan-

masına robotların üretimde insan yerini almasına karşı çıkmak değil üretimde robotların insan yerine gelmesine destek verip bu yeni üretimin adil toplumsal paylaşımını sağlayacak yeni projeler üretmek lazım. Teknolojinin üretimde insanın yerini almasına karşı durmak ne doğru ne de insanın çıkarına dir. Sosyalistler üretimde yeryüzünde yaşayan bütün canlı türlerinin yaşama hakkına saygılı yeni bir dağıtım yarasını yaratması lazım. Bu cümlemin altını çiziyorum; sadece insanların değil yeryüzünde yaşayan bütün canlı türlerinin yaşama hakkına saygılı bir yasa. Karşımıza yeni çıkan bu üretim tarzına eski sosyalist düşünce, yaşam, örgütlenme anlayışıyla cevap vermek mümkün değildir.

3. Global ekonominin yarattığı en önemli tahribatlardan biri yerel kültürleri ve yerel dilleri yok etme sürecine sokmasıdır. Bu gelişmeyi görüp yeryüzünde varolan kültürlerin, dillerin farklılıklarıyla barış içerisinde bir arada yaşamasını sağlayacak toplumsal adaleti yaratma görevi biz sosyalistlerin ellerindedir. Biz sosyalistler kültürlerin, dillerin zorla asimile edilmesine karşı durmalıyız. Bunun yolu da bütün kültürlerin, dillerin farklılıklarıyla barış içerisinde özgür yaşadıkları bir toplumsal sistem kurmaktır.

Burada açıklamakta yarar gördüğüm bir nokta var. Biz kültürlerin dillerin gönüllü entegrasyonuna karşı değiliz. Global ekonominin içerisinde kültürlerin, dillerin gönüllü entegrasyonları

yeni hayatın yarattığı gerçekliktir. Bu entegrasyonda varılan sonuç tek bir kültürün, dilin hakimiyeti değil bütün kültürlerin, dillerin entegrasyonunda oluşan ortak bir sentezdir. Bu yeni bir şeydir.

4. Geldik tartışmamızın en önemli noktasına. Feodal toplumdaki kapitalist topluma geçişte mülk kapitalistlerin ellerinde toplanmaya başlanır. Kapitalizmin gelişmesiyle birlikte bu süreç hızlandı, kapitalizm emperyalizm aşamasına varmasıyla mülkiyetin tek elde toplanma süreci sona erdi. Bu noktadan sonra kapitalist ekonomi hiçbirimizin tahmin edemeyeceği bir süreç izlemeye başladı, başlangıçta çok elden tek ele toplanan kapitalist mülkiyet tek elden çok ele dağılma sürecine girdi. Bu iradi bir olay değildi. Üretimin yarattığı yeni özgül bir durumdur. Tek elde toplanarak son noktaya ulaşan kapitalist mülkiyet hisse senetleri yoluyla çok ele dağılmaya başladı. Gerçi kapitalist ekonomi bu sürece yeni girdi; ama gelişme seyri bu süreçten yana olduğu için önümüzdeki zaman diliminde global ekonomi tek elden çok ele dağılarak ırksal, inançsal, ulusal bir karakter taşımayan yeni bir mülkiyet tarzı önümüze çıkardı. Zaman ilerledikçe bu yeni mülkiyet tarzı ekonomiye egemen olacak, tek elde toplanmış mülkiyet yeniden çok ele dağılacaktır. Ülkemiz bu sürece yeni girdi; ama gelişmiş kapitalist toplumlar bu süreçte bir hayli yol aldı. Bir zamanlar tek elde toplanmış olan büyük kapi-

BİZ KÜLTÜRLERİN DİLLERİN GÖNÜLLÜ ENTEGRASYONUNA KARŞI DEĞİLİZ.

GLOBAL EKONOMİNİN İÇERİSİNDE KÜLTÜRLERİN, DİLLERİN GÖNÜLLÜ ENTEGRASYONLARI YENİ HAYATIN YARATTIĞI GERÇEKLERDİR.

ÇAĞIMIZDA SOSYALİST DÜŞÜNCE...

talist işletmeler bile bu gün hisse senetleri yoluyla sayıları yüz binlere ulaşan bir mülkiyet tarzına dönüştü. Üretim önümüze çıkardığı bu yeni gerçekliği iyi analiz edip bu gerçekliğe göre projeler üretmek lazımdır. Tam burada can alıcı bir soru sormamız gerekiyor kendimize: Acaba bu yeni mülkiyet tarzı sosyalist ekonominin kapitalist ekonomide doğan üretim tarzı mı? Eğer bu yeni üretim, mülkiyet tarzı kapitalist sistemde doğan sosyalist üretimin, mülkiyetin ilk nüveleriyse o zaman kapitalist toplumun ölüm anı gelmiştir. Bu aşamadan sonra yapılacak devrimler kapitalizmden sosyalizme dönüşümü hızlandıracak ve bir daha asla kapitalist toplumların geri dönüşümü olmayacaktır. Bu durumu iyi analiz etmek gerekir. Ülkemizdeki sosyalistler kapitalist sistemin vardığı bu nokta hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları için bu konuyu önemsememektedirler; ama bana göre bu konu hayati önem taşıyan bir konudur. Size küçük bir örnek vereyim: Boğaz Köprüsü'nün sekiz yüz binden fazla sahibi var. Yüz işçi çalıştıran ama on bin sahibi olan işletmeler var. Kapitalizmin vardığı bu noktayı iyi irdelemek lazım.

SONUÇ

Bana göre ülkemizde yaşayan Türk ve Kürt sosyalistlerinin en büyük yanlışları, çağımızda

dünyanın ve sosyalist düşüncenin yaşadığı bu değişimi anlayamamış olmalarıdır. Çağımızdaki global dünyayı bölgesel ekonomilere bölünmüş dünya zamanında yaratılan sosyalist düşünceyle yorumlamaya çalıştıkları için bu gün hem gelişmelerin gerisinde kalarak tarihsel olarak gerici bir pozisyona düşüyorlar; hem de sosyalistlerin temel ütopyası olan dünya halklarının birleştiği bir dünyanın oluşumu önünde engel oluşturuyorlar. Sosyalistler yukarıda açıklamaya çalıştığım sosyalist dünya görüşünü kabul edip ülkemizin somut koşullarına indirgemeyi başarlarsa hiçbir şey onların zafere ulaşmasını engelleyemez. Burada vurgulamak zorunda olduğum önemli noktalardan biri de global dünyanın gereklerinden biri olan global kapitalizme karşı emeğin global örgütlenmesini yaratmaktır. Global kapitalizmi ancak global sosyalist örgütlenmeyle yıkabiliriz. Bu gün ülkemizdeki sosyalistler global kapitalizme karşı bölgesel örgütlenme tarzıyla yanıt vermeye kalktıkları için kazanma şansları yoktur. Ülkemizdeki sosyalist örgütlenmeler global örgütlenme karakterini almadıkça gericileşecek, zamanla yaşadığı hayata karşı savaştan radikal dindarlar pozisyonuna düşeceklerdir. Burada sosyalist örgütlenmelerin mücadele yöntemlerini açıklamadım.

ÜLKEMİZDE YAŞAYAN TÜRK VE KÜRT SOSYALİSTLERİNİN EN BÜYÜK YANILGILARI, ÇAĞIMIZDA DÜNYANIN VE SOSYALİST DÜŞÜNCENİN YAŞADIĞI BU DEĞİŞİMİ ANLAYAMAMIŞ OLMALARDIR

Sosyalistlerin bu konuda da çok büyük yanlışları var. Çağımızda bilim ve teknolojinin yarattığı yeni propaganda yöntemlerini iyi anlamak ve günümüz dünyasının koşullarını iyi tahlil ederek ülkemizin özgül koşullarına göre mücadele yöntemleri belirlemek gereklidir. Bu konuda esnek olmak, zaman ve mekana göre hareket etmek en sağlıklı mücadele yöntemidir. Tekrar ediyorum, günümüzde yalnızca ülkemizde başarılı olmakla kapitalizmi yıkamayız; çünkü karşıımızda global bir burjuvazi var. Global burjuvaziyi ancak emeğin global örgütlenmesiyle yenebiliriz.

Çok uzun bir araştırma konusu olan çağımızda sosyalizm ve ülkemizdeki Türk ve Kürt sosyalistlerin durumu hakkında kısaca düşüncelerimi belirttim. Tartışma platformunda bu düşünceleri dikkate alıp özgül programınızı bu düşünceler ekseninde oluşturursanız hiçbir şey sizleri durduramaz. Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

MESOP

Mezopotamya Sosyalist Partisi
Girişimi

Politik Bildirge Taslağı'na dair görüşlerimiz

Girişim aşamasından hareket aşamasına doğru alınan yolda, gelinen noktanın somutlaşmış ifadesi olarak gördüğümüz Politik Bildirge Taslağı'na dair görüşlerimizi aşağıda sunuyoruz.

A) Usul-Şekil Açısından

1- Hareket aşamasının başlangıcı olacak Politik Bildirge'nin, önemine binaen son derece titiz hazırlanması gerektiği açıktır. Ancak, şunu hemen belirtmekte yarar var ki bu titizlik Taslak'ta yeterince gösterilmemiştir. Bunu öncelikle PBT'nin yazım (harf, kelime, tarih) hataları için vurguluyorum. Taslak üzerinde yapılacak bu yönlü bir çalışma ile mevcut hataların telafisinin mümkün olduğu da malum.

2- Politik bildirgenin Kürtçe yazılması ve Türkçe, Arapça, Farsça, İngilizce ve ihtiyaç duyulabilecek diğer dillere de çevrilemesi uygun olacaktır. Taslakta da bu yol izlense iyi olurdu.

B) Esas Açısından

Ancak, bizim esas olarak üzerinde durmak istediğimiz teorik-politik belirlemelere dair konulardır. Zira, bizce yapılan bazı hatalar, esasa etki eden hatalar olup birtakım yanlış politik belirlemelere, çelişiklere ve yönelimlere yol açmaktadır. Aşağıda ana hatlarıyla bunlara değinmeye çalışacağız.

1- Ulusal Özgürlüğe Bakış

Mesop Girişimi 3. Genel Toplantı Sonuç Bildirgesi/İzlenecek Belli Başlı Aşamalar ve Sorunlama Belgesi, ndeki 'ulusal özgürlük mücadelesinin sosyalist dinamizi' ve 'ülkede sosyalist hareketi temsil' belirleme ve iddiaları son derece yerinde ve önemli belirlemelerdir/dir. Çünkü, ülkenin, halkın günümüze ulaşan durumunun sağlıklı tahlillerinin gösterdiği ihtiyaçlara yanıt verdiği gibi aynı zamanda Kürdistan özgünlüğünün sosyalistlerinin/komünist-

lerinin varlık gerekçelerini, görevlerini de önüne koyuyor/du. Buradan hareketle, PBT'deki "Kürdistan Komünist Hareketi;...Kürt halkının ve genelde Ortadoğu halklarının iradesi dışında belirlenmiş coğrafik-siyasi haritayı tanımaz. Kürdistan'ın ve Kürt halkının birliğini tarihsel bir hak olarak görür." ve "Kürt sorunu bir ülkenin kurtuluşu, ulusal özgürlüğü sorunu olarak görür... özü itibariyle kendi ulusal devletini kurma hakkı olduğunun altını çizer." ilkesel belirlemeleri, olması gereken ve yerinde belirlemelerdir.

Ancak, PBT'deki birtakım diğer belirlemeler bu ilkesel belirlemelerle çelişki halindedir ve önemli hatalara, kayışlara yol açabilecek niteliktedir. Öyle ki:

a- PBT'deki "Kürdistan'ın parçaları arasında, ulusal demokratik ve komünist hareketin politik dayanışmasının geliştirilmesini

POLİTİK BİLDİRGE TASLAĞI'NA DAİR...

savunur." cümlesinde 'birlik' değil 'dayanışma'ya vurgu yapılmış olması dikkat çekicidir. Birlik ve dayanışma özellikle de burada anlamlandırıldığı haliyle farklı olguları ifade eder... Nitekim aşağıda vurgulamaya çalışacağımız hususlar da göz önüne alındığında 'dayanışma' ifadesinin rastgele değil bilinçli bir şekilde seçilmiş olduğu görülür. Aşağıdaki parça-bütün sorunu konusu buranın devamı olarak görülmelidir. Böylece mümkün olduğu kadar tekrarlardan da kaçınmış olacağız.

b- Millî yarar siyasetinin eleştirisinin, hareket aşamasının arefesinde gündeme taşınması bizce hatalıdır. Kaldı ki bilinmeyen bir konu da değildir. Asıl önemlisi de millî yarar siyasetinin eleştirisinde hatalara düşülmektedir. Millî yarar siyaseti ile ilgili eleştirilerde millî yarar siyaseti güdebilecek güce sahip millî olabilmemiş, ulusal devletleri olan özneler asıl hedef alınması gereken özneler olmasına rağmen, özneler arasında ulus devletler ve baskı altındaki ezilen, sömürge uluslar ayrımı yapılması ve bu ayrım vasıtasıyla sömürge uluslarında millî siyaset belgesi oluşturmakla itham edilmesi gerçekçi değildir, hatalıdır. Kürt halkının ne zaman ve nasıl bir millî siyaset belgesi oluşturduğunu biz bilmiyoruz. Dünyanın çok farklı gelişim aşamalarını yakaladığı günümüzde dahi hala ulusal birliği ve özgürlüğünden mahrum bir halkın böyle bir millî siyaset belgesi oluşturmuş olması ve de onun, bununla itham edilmesi eşyanın

tabiatına aykırıdır. Ulusallığını tamamlamış ve yaşamış olan, diğer uluslarla eşitlik temelinde bir arada yaşayan bir halka yöneltilebilecek bir ithamı, ulusallığını henüz tamamlamamış, ülkesi parçalanmış, sömürge, üstelikte varlığı dahi tehlikede, var olmaya çalışan bir halka yöneltmek haksızlıktır, haksızlıktan da öte finalde O'nun mevcut statükosunun kabulü, tasdikine ulaşır.

Millî yarar siyasetinin eleştirisinden, özellikle de "Baskı altındaki ezilen, sömürge uluslar da; iktidarla birlikte, etrafında durmaksızın düşman yaratan, üreten

MİLLÎ YARAR SİYASETİNİN ELEŞTİRİSİNİN, HAREKET AŞAMASININ AREFESİNDE GÜNDEME TAŞINMASI BİZCE HATALIDIR. KALDI KI BİLİNMEYEN BİR KONU DA DEĞİLDİR. ASIL ÖNEMLİSİ DE MİLLÎ YARAR SİYASETİNİN ELEŞTİRİSİNDE HATALARA DÜŞÜLMEKTEDİR.

bir 'millî siyaset belgesi'ni oluşturdular." Ve "Kürdistan Komünist Hareketi; milliyetçiliği değil evrenselciliği, ulusun genel çıkarları yerine halkın, halkların çıkar ve geleceğini... esas alır..." vurgularından çıkan sonuç budur.

Bu politik belirlemelerle Kürdistan ve Kürt halkının birliği nasıl savunulabilir?

c- Yukarıdaki a ve b ile bağlantılı olarak: PBT'deki genel belirlemeleri müteakiben yapılan özel belirlemeler bölümünde

Kürdistan başlığı altında sadece Kuzey Kürdistan'ın ele alınması, Kürdistan ve Kürt halkının birliği savunusu ile bağdaşmaz.

PBT'deki "Biz Kuzey Kürdistan komünistleri...", "K.Kürdistan'a özgü... bir politik bildirgeye ihtiyaç duyduk.", "Kürt/Kürdistan işçi-emekçiler ulusunun özgürlük ve sosyalizm hedefiyle Türkiye halklarının sınıfsal kurtuluşunu sosyalist federasyon altında gerçekleştirilmesini temel stratejik hedef olarak savunur." deyim ve cümleleri, Taslak içeriğinde birçok defa kullanılan 'Kürdistan Komünist Hareketi', 'Kürdistan devrimi' vb. kavramlara rağmen bizi hareketin kendi kendisini sadece Kuzeyle sınırlandırdığı sonucuna ulaştırıyor ki bu da yanlış ve sakıncalı bir belirleme, bir sınırlandırmadır. Bu durumda hareketin, Türk solunda yaygın olan Kürdistan seksiyon örgütlenmelerinden ne farkı kalır? Bu tutum, sonuçta Kürdistan'ın parçalı kalışını, bir başka ifadeyle statükoyu onaylamak olmaz mı? Belirlenen bu 'temel stratejik hedefle' Kürdistan ve Kürt halkının birliğini sağlayabilir misiniz? Dahası kendi ülkesinin ve halkının diğer parçalarını öznel varlığı dışında 'politik dayanışma' gösterilecek özneler statüsüne indirgeyen bir hareketin 'birlik'; 'yerelden evrensellığe' ve 'Dünya Komünist Partisine' söylemleri ne kadar tutarlı ve inandırıcı olabilir?

***

Genelde örgütlenecek hareketin parçalarda amaca hizmet edecek örgütlenmelere gitmesi mümkündür ve de mevcut şartlarda

POLİTİK BİLDİRGE TASLAĞI'NA DAİR...

gereklidir. Başka bir ifadeyle, parça bütün diyalektiği içerisinde bir hareketin birden fazla örgütlenmeler yaratması mümkündür ve mevcut şartlarda gereklidir de. Kürdistan işçi-emekçileri başta olmak üzere Kürt ulusal demokratik güçleri bileşenleri ve niteliği nesnel koşulları yeterince sunuyor. Nitekim PBT'de "Kürt ulusal demokratik dinamiğinin Ortadoğu çapında büyük bir değişim potansiyeli barındırdığına inanır." denilerek bu gerçeğe atıfta da bulunuluyor. Ayrıca farklı ideolojilere sahip hareket ve partilerin bu yönlü uygulamaları ve uygulama denemeleri, artıları ile eksileriyle mevcuttur. Buna rağmen hareketin kendini Kuzeyle sınırlamasını anlamak mümkün değil...

Ek olarak, yukarıda belirttiğimiz temel stratejik hedef belirlemesiyle yine Taslak'ta yer alan "...Kürdistan Komünist Hareketi; dünyadaki köklü devrimci dönüşüm ile organik ilişki içerisinde Kürdistan devrimini hedefler." ve "Kürdistan'da kapitalist sömürü düzenine son verecek olan toplumsal devrimi stratejik olarak hedefler..." belirlemeleri konumuz açısından olduğu kadar ve onunla da direk bağlantılı olarak stratejik hedef tayininde de uyum olmadığını gösteriyor.

Bu konuyu noktalamadan önce önemli bir noktaya daha değinmek istiyoruz:

Kürt halkının özgürlük mücadelesi önünde engel sadece emperyalist güçler değil. Milliyetçi ve dinci güçlerin paylarını unutmamak gerekiyor.

Başka bir vahim nokta da bü-

tün sosyalist söylemlerinin aksine, açık bir çifte standart sergileyen bir kısım solcularımız bölgedeki (Ortadoğu) durumu değerlendirirken Arapların, Türklerin hassasiyetlerinden söz ediyorlar. Ama ne hikmetse Kürt halkının hassasiyetlerinden söz etme gereği duymuyorlar. Bölgenin en mağdur halkının hassasiyetleri onları pek ilgilendirmiyor anlaşılıyor. Öyle ya; parçalanmışlar, güçsüzler, baskı altındalar... Düşenin dostu olmuyor ne yazık ki. Bugüne kadar Kemalist hareketi ilerici görüp parçayı (Kürtleri) bütüne(?) feda eden bu zihniyet bugün de güneydeki devletleşme olgusunu hedef alarak "emperyal politikadan nasipleneler uzun vadeli bir nefretin muhatabı haline geleceklerdir..." diyerek aynı zihniyeti sürdürüyorlar.

Bu zihniyet sahiplerini, bir de Kürtler'in gerçekleri ve hassasiyetleri de dahil tüm bölge halklarının gerçekleri ve hassasiyetlerini bir arada görüp değerlendirmeye davet ediyoruz. Örneğin, Veysi Sarısözen'in şu tespitleri ile işe başlayabilirler: "Siz Kürt olsanız. Duruma baksanız. Hele bir de oğlunuz ya da kızınız dağdaya, o dağlara bir göz atsanız, sonra gözlerinizi ufka dikip İmralı'yı düşünseniz, sonra yüzünüzü güneye çevirip bir Bağdat'ı, bir Süleymaniye'yi temaşa etseniz, hele bir de oğlunuz ya da kızınız Güney Kürdistan'da bir Üniversite'de Kürtçe elektronik okuyorsa, bir o üniversiteye, bir bu üniversiteye gözünüzü dikseniz, sonra düğmeyi tıklatıp, TV kanallarında dolaşsanız bir Barzani'nin konu-

BÜTÜN SOSYALİST SÖYLEMLERİNİN AKSİNE, AÇIK BİR ÇİFTE STANDART SERGİLEYEN BİR KISIM SOLCULARIMIZ BÖLGEDEKİ (ORTADOĞU) DURUMU DEĞERLENDİRİRKEN ARAPLARIN, TÜRKLERİN HASSASİYETLERİNDEN SÖZ EDİYORLAR

tuğu ekrana, bir de askeriye'nin kararttığı kanala dalsanız, hele sınırın bir santim ötesinde amca oğlunuz ya da amca kızınız yaşıyorsa, açtığınız her gazetede her gün sınır ötesine askeri hareket yapılacağını okuyorsanız, size Türk, amca oğlunuza ya da amca kızınıza Kürt dendiğini düşünseniz, hele oğlunuz askerdeyse, bir de onun sınır ötesine gönderileceğini ve oğlunuzun amca oğlunuzun ya da amca kızınızın öldürmek zorunda kalabileceğini ürpererek aklınıza getirseniz... Ne hissederdiniz? Ne hale gelirdiniz? Kuluçkadan çıkmış civciv kadar saf 'enternasyonalist' mi olurdunuz, yoksa kendinizi yerden yere atıp, çamurlara bulayarak, doğduğuna, doğacağına lanet okuyarak, her gün biraz daha, sonra biraz daha milliyetçi mi olurdunuz? Bu tabloyu Kürtler yaratmadı. Kim yarattıysa Kürt milliyetçiliğinin de kaynağı o değil mi? Türk durduk yere milliyetçi oluyor, Kürt ise durduğu yerde milliyetçiliğe zorlanıyor. Mücbir sebepsiz yere milliyetçi olanla, çaresizlikle milliyetçi olan hiç aynı olur mu? Ve çaresi olanla, çaresi olmayanı

ÇİFTE STANDART SERGİ- LEMEK SOSYALİZMİN Bİ- LİMSELLİĞİYLE BAĞDAŞ- MAZ. BU TUTUM OLSA OLSA, KÜRTLERİ UZUN VADELİ NEFRETE UĞRA- MAKLA TEHDİT EDEREK KÜRT HALKI NEZDİNDE NEFRETE KARŞILANIR VE HALKLAR ARASI DAYA- NIŞMAYI BU NOKTADAN SABOTE EDER.

eşitlemek 'enternasyonalizmi' bir yana bırakalım, adaletle bağdaşır mı? Aklın kıyaslaması adalete, in-safa, vicdana götürür... Enternasyonalizm bunlardan sonra başlar..."

Çifte standart sergilemek sosyalizmin bilimselliğiyle bağdaşmaz. Bu tutum olsa olsa, Kürtleri uzun vadeli nefrete uğramakla tehdit ederek Kürt halkı nezdinde nefretle karşılanır ve halklar arası dayanışmayı bu noktadan sabote eder.

Aleyhe olan açık, gizli tüm söylem ve uygulamalara rağmen, devletleşme, Kürt halkı için tarihsel gelişim sürecinin dayattığı bir zorunluluktur. Güney Kürdistan örneğinde olduğu gibi süreç parça başı kurtuluşu dayatıyor. Diğer parçaların bunu izlemesi ve bütünleşmesi zorunlu...

2- Siyasal İslami Hareket ve Partilere Yaklaşım

PBT'nin genelde din, özelden siyasal İslam'a dair belirlemeleri, "demokratik İslam'i yapı ve hareketler", " yurtsever İslamcı parti güç ve bireyler" belirlemeleriyle

çelişki halindedir. Üstelik " Komünistler dini inancı kendisi ile tanrı arasındaki ilişkiyle sınırlı tutan ve sahip olduğu dini inancı başkasının üzerinde sömürü ya da egemenlik aracı olarak kullanmayan birey ya da halkı dini inancından dolayı hedef almaz, tersine kazanmaya, rejime ve sömürü düzenine karşı örgütlü mücadeleye çekmeye çalışır." İlkesel belirlemesinden de anlaşılacağı üzere 'dindar' ile 'dinci' sıfatlarının nitelediği farklı olguları göz ardı etmemiş olmasına rağmen bu çelişkiye düşmüş olması şaşırtıcıdır. Siyasallaşmış İslam, ister birey bazında isterse hareket ve/veya örgüt bazında olsun, özü itibarıyla demokrat olamaz. Siyasal İslamcı ideolojilerin yurtseverliği ise oldukça tartışmalıdır...

3- Mahabad Kürt

Cumhuriyeti Hakkında

PBT'de Mahabad Kürt Cumhuriyeti'nin kuruluş ve yıkılışı ile yıkılıştaki emperyalizmin sorumluluğuna da yer verilmiştir. : "II. Emperyalist Paylaşım Savaş'ında; Sovyet Kızıl Ordu'nun desteğiyle kurulan Mahabad Kürt Cumhuriyeti ve Azerbaycan (Iran) Kızıldu'nun; ABD ve İngiltere tarafından verilen ulti-matom sonucu çekilmesiyle yıkılır. Bu yıkılıştaki, asıl sorumlu İngiliz ve ABD emperyalizmidir."

Yıkılıştaki İngiliz ve ABD emperyalizminin sorumlulukları olduğu elbette tarihi bir gerçek. Ancak, bu konuya değinip de SSCB'nin yıkılıştaki sorumluluğuna değinmemek doğru bir yaklaşım mıdır, objektif midir?

4- Girişim ve

Harekete Dair

Mesop Girişiminin hedeflediği hareket aşması bu Taslakta nitelenen aşama mıdır? Taslakta, hareket aşamasının başlangıcı olacak Politik Bildirge'nin önceline (Mesop Girişimi'ne) dair açık, net atıflar yok. Girişim aşamasını az çok takip etmiş olanlar özellikle PBT'nin son paragraflarında yer alan söylemlerin Girişim Aşaması kökenli olduklarını anlayabilirler. Anlayabilirler diyoruz, çünkü PBT bir bütün olarak değerlendirildiğinde Mesop Girişim'inin hedeflediği hareket aşamasının bu olduğunu rahatlıkla söyleyebilmek zor. Örneğin, üzerinde epeyce durulan açık parti tartışmalarına dair bir belirleme, bir netleşme ve bunun ifadelerini göstermiyoruz.

***

PBT'nin usul-şekil açısından eleştirmeye tabii olan kısımlarının, yukarıda da belirttiğimiz üzere, telafileri bu yönde yapılacak bir çalışmayla mümkün. Ancak, esas açısından yaptığımız eleştirilerden de anlaşılacağı üzere politik ilke ve tercihler üzerinde ciddi şekilde ve bir kez daha düşünülmesi gerekiyor.

-Sosyalist Mezopotamya, sayı 7, Ekim 2004, s.4 vd.

-Sorunlama Belgesi'ne dair görüşlerimizi Sosyalist Mezopotamya dergisinin 9. ve devamı sayılarında yazmıştık.

-Yeni Özgür Politika, 03-04 Mart 2007 Cumartesi/Pazar.

-Ayrıntılar için bakınız.: Kürt Solu-Nevroz Kitap Dizisi 11 Devlet, s.179 vd..

HABER

Sosyalist Arayış Platformu II. Toplantı Sonuç Bildirisi

İnsanlık tarihsel süreç olarak, büyük bir kopuş sürecine girmiştir. Dünya insanlığı; kapitalizmin değer yargılarından ve bu değer yargılarının ufkunu aşamamış sosyalizm deneylerini sorguluyor, tıkanan teori ve pratiklerden devrimci bir kopuşa hazırlanıyor. Kapitalizmin sonuç olarak geldiği boyut ve krizi de onu; bütün boyutlarıyla bir çözülme ve çürüme sürecine sokmuştur. Bu nedendir ki insanlık, yeni bir mücadele sürecinin eşliğindedir.

Yeni bir mücadele sürecine girmek, yaklaşık 200 yıllık sınıf mücadelesinin tıkanan teori ve pratiklerinden de kopuş demektir. Sınıf hareketinin içinde geçtiği bu kopuş, yeni bir sınıflar mücadelesi döneminin eşliğinde oluşu, dünya sosyalist hareketi'ne de sürece denk düşen yeniden üretim ve yeniden kuruluşu zorunlu kılıyor.

Bilindiği gibi TKEP geleneğinden gelen ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşayan politik göçmenler olarak Nisan 2006 tarihinde 3 gün süren bir toplantı gerçekleştirmişti. Toplantıda, bir geleneğin insanları olarak kendimizi bulun-

duğumuz noktada ileriye taşımak ve en azından ülkemizde sosyalist hareketin birliği çabalarına, yaratılacak güçlü siyasal araçlara destek olmak için bizim de atmamız gereken adımların olduğunu bilerek ve gereklerini gücümüz oranında yerine getirerek yol almamız gerektiğine dair ortak düşüncede hem fikir olunmuştu. Aynı toplantıda alınan karar gereği; geleneğimiz ikinci toplantısını 6-7 Nisan 2007 tarihlerinde yine İsviçre'de gerçekleştirdi.

Sosyalist Arayış Platformu'nun 2. toplantısında bir yıllık faaliyet raporu ile mali raporun okunup aklanmasından sonra, genel tartışmalar yapıldı. Genel tartışma bölümünde Platform Yürütmesi'ne yönelik, bir iki teknik sorundan kaynaklı eleştirinin dışında, konuşmalar genel olarak sisteme karşı ideolojik, politik, örgütsel ve kültürel olarak Platform'un geleceği ile ilgili alanlarda yoğunlaştı. Konuşmacılar önemli tespitlerde bulunurken, Platform'un geleceği ile ilgili önemli kararlar alındı. Bu kararları ve tespitleri devrimci kamuoyuna ve toplantıya katılmayan tüm arkadaşlara iletmeyi devrimci bir görev sayıyoruz.

II. TOPLANTI SONUÇ BİLDİRİSİ

1) Nisan 2006 toplantısından sonra sürdürülen bir yıllık faaliyetler sonucunda, TKEP geleceğinden gelen politik göçmen kitleler arasındaki ilişkilerin, her geçen gün biraz daha sıcak bir havaya dönüştüğü, birçok arkadaşın politik faaliyetlerde, elle tutulur bir performans gösterdiği, bir yıllık faaliyet raporunda görülmüştür. Platform olarak mevcut politik duruşumuzla, saygınlığı artan ve güven veren bir duruma geldiğini ve Platform'un, daha sıkı örgütlenerek devam etmesi gerektiğinin altı çizilmiştir.

2) Söz alan konuşmacılar, Sosyalist Arayış Platformu'nun dünyada, Kürdistan'da ve Türkiye'deki gelişmelere karşı duyarlı olmasını; ancak Platform ağırlıklı olarak faaliyet alanları Avrupa olduğundan, Avrupa'da yaşayan politik göçmen kitesine ve göçmen işçilerin göçmenlikten kaynaklanan sorunlarına yönelik çalışmalarını yoğunlaştırmasını ve Avrupa'da demokratik kitle örgütleri, sivil inisiyatifler, sendika ve demokrasi güçlerinin yer aldığı yerli halklarla ve diğer halklardan göçmenlerle buluşmanın zorunlu olduğu belirtilmiştir.

3) Özellikle Avrupa'da yaşayan Kürdistanlı, Türkiyeli tüm göçmenlerin, ciddi bir kültür erozyonu yaşadıklarının altı çizilerek, kimliksizleşme ve kişiliksizleşme ye karşı, Platform olarak kültürel etkinliklere ağırlık vererek, daha çok faaliyette bulunmak gerektiği önemle belirtilmiştir.

4) Platform faaliyetlerini yürütürken, bu faaliyetlerin de ideolojik bir zemini olmasının zorunlu olduğu belirtilerek; Platform'un başlatmış olduğu ideolojik tartışmaları sürdürmesi gerektiği belirtilmiştir. Ancak ideolojik tartışmaları, Platform bileşenlerinin özgünlüklerini dikkate alarak, Platform bileşenlerinin birbirlerinin özgünlüklerine karşı saygılı olması ve bu özgünlükleri içselleştirerek yol alması gerektiği belirtilmiştir. Konuşmacıların hemen hepsi, bu oluşumun bir platform ol-

duğuna, ilişkilerin karşılıklı saygı temelinde sürdürülmesinin birliğimizi daha da güçlendireceğine dikkat çekmiştir. Platform olarak gerek kararların alınmasında, gerekse de sosyal yaşamın diğer alanlarında, demokratik merkezîyetçiliğin öne çıkartılması ve bu Sosyalist etik değerleri içselleştirmek gerektiği bir kez daha vurgulanmıştır.

5) Toplantının öne çıkan diğer bir konusu ise ayrılıkları ve farklılıkları değil, ortak uyum ve yaklaşımı sergilemek gerektiğidir. Bu konuda özel bir çaba içerisine girilerek, farklılıkların zenginlik olduğu yapılan tartışmalar sonucunda genel kabul gören yaklaşım olarak öne çıktı.

6) Platformun üyeleri, taraftarları ve dostlarının kendi içlerinde ideolojik, politik ve örgütsel anlamda tartışmaları daha da yoğunlaştırmak, deney ve tecrübelerini birbirlerine aktarmalarını sağlamak için, bir internet grup sayfasının açılması doğrultusunda, ortak görüş birliğine varıldı.

7) Bu toplantıların gelenekleştirilmesinde hemfikir olundu. Platformun, Sosyalist Arayış Platformu adıyla yoluna devam etmesi, yayın organı Sosyalist Arayış dergisinin de yayımının sürdürülmesi ortak görüş olmuştur.

8) Sosyalist Arayış Platformu tarafından oluşturulan yardımlaşma ve dayanışma fonunun önemi ve gerekliliği üzerine yapılan tartışmalarda fonun öneminin altı bir kez daha çizilirken, fona katılımın istenilen düzeye çıkartılamadığı mevcut duyarlılığın artırılması için herkesin gerekli hassasiyeti göstermesi gerektiği konusunda yeniden herkese çağrıda bulunuldu. "Ülkede devrim ve sosyalizm mücadelesine devam eden, geçmişte bu mücadeleye emek vermiş, tüm örgütlü, örgütsüz dost ve arkadaşlara, cezaevindeki yoldaşlara ve ailelerine yardımda bulunmak için" fonun geliştirilerek büyütülmesi-

ÖZELLİKLE AVRUPA'DA YAŞAYAN KÜRDİSTANLI, TÜRKİYELİ TÜM GÖÇMENLERİN, CİDDİ BİR KÜLTÜR EROZYONU YAŞADIKLARININ ALTI ÇİZİLEREK, KİMLİKSİZLEŞME VE KİŞİLİKSİZLEŞME YE KARŞI, PLATFORM OLARAK KÜLTÜREL ETKİNLİKLERE AĞIRLIK VEREREK, DAHA ÇOK FAALİYETTE BULUNMAK GEREKTİĞİ ÖNEMLE BELİRTİLMİŞTİR.

II. TOPLANTI SONUÇ BİLDİRİSİ

nin doğru bir yaklaşım olduğu sonucuna varıldı.

9) Platformun bir yıllık faaliyeti için, İsviçre'den 9, diğer Avrupa ülkelerinden 4 olmak üzere, 13 kişiden oluşan yeni bir yönetim komitesi görevlendirildi. Yeni seçilen yönetim komitesinin yapacağı faaliyetler ve açılımlar bir bütün olarak platformu bağlamaktadır. Ancak bu ortak kararları ve temel ilkeleri yaşama geçirebilmek için; Platform üyelerini birbirlerine bağlayacak ve sorumlu kılacak, birbirlerini denetleyecek ve denetletecek ve adeta birbirleri arasında çimento görevi görecek ve Sosyalist etik değerlerden beslenen, platform iç hukukunun oluşturulması da, katılımcıların ortak anlayışı olmuştur. Bu amaçla 2. toplantımızda bu sonuç bildirgesine de yansıyan ortak öneriler, tespitler de kıstas alınarak ve toplantı öncesi tartışmaya açtığımız taslak halindeki program ve tüzük niteliğindeki ilkeler doğrultusunda en kısa zamanda Platform'un iç hukukunu belirleyen kalıcı bir program ve tüzük niteliğinde bir broşürün çıkar-

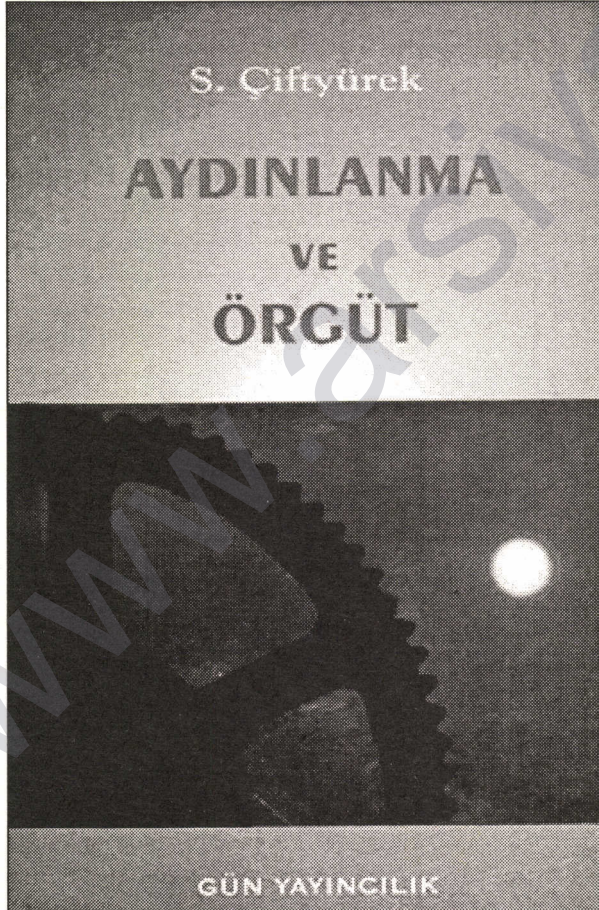
ılması kararlaştırılmıştır.

10) Platformun yeni seçilen ve 13 arkadaştan oluşan yönetiminin, bir yıllık çalışma programını çıkararak, bu çalışma programını tüm üye ve taraftarlarına iletilmesi kararlaştırılmıştır.

11) Eski Yürütme kurulu üyelerinin ve tüm katılımcıların ortak önerisiyle EB/TKEP geleneğinden gelen ve bu platformun içinde yer alan tüm Emegın Birlikçilerinin onursal başkanlığına; BEKİR REYHAN yoldaş seçildi. "Hayatını devrime ve halka adayan tüm zorluklara, çürümelere rağmen sosyalist duruş ve devrimci tavrından bir adım geri atmıyan, yüreğinde devrim ateşini hiçbir an söndürmeyen ve hepimize örnek olan değerli yoldaşımız BEKİR REYHAN bu onurlu mertebeye layık görüyoruz" ortak düşüncesine varıldı.

SOYALİST ARAYIŞ PLATFORMU
Yönetim Kurulu

AYDINLANMA VE ÖRGÜT

21.yy'da aydınlanma, değişim ve devrimin imkan ve olanakları... Yanıtı zor bir soru. Hele K. Kürdistan özgülünde bu yanıt daha da zor ve karmaşık. Beynin, iradenin, yaratıcı devrimci öznenin sınırları olduğunu bilerek yamacı tırmanacağız. Elinizdeki "Aydınlanma ve Örgüt" adlı kitap; yazarın, Kürt Solu'nun 5 ile 6'cı sayılarında yayınlanan; "21. yüzyılda Aydınlanma, Değişim, Devrim Dinamikleri" dosyası kapsamında yer alan iki yazısı ile; Kürt Solu'nun 7 ve 8. sayılarında yayınlanan "21. Yüzyılda Örgütlenme" dosyasında yayınlanmış bulunan iki yazısını içeriyor. Ek olarak, yazarın Fıratta Yaşam Gazetesi'nde örgütlenme üzerine yayınlanan kimi makalelerini içermektedir.

Kürt Solu dosyaları kapsamında yayınlanan yazılar, yayın tarihleri sıralamasıyla bir araya getirildiğinde, kitapta yazılar arasında bütünlük ve akışkanlığın olduğu görüldü, ek çabaya gerek kalmadı. 21. yüzyılda aydınlanma ve örgüt sorunları üzerine birbirini bütünleyen bu yazıların bir kitapta toparlanmasını, konunun önemi açısından yayınevimize yararlı gördü. Ayrıca okuyucudan da bu yönlü istekler zaman zaman yayınevimize ulaşıyordu, bu istekleri karşılamış olduk. Yeni bir devrimci dalganın giderek şekillendiği bir süreçte; kitabın devrimci değişim ve örgüt örgütlenme arayışı yönünde yararlı olacağı umuduyla...

Yazar: S. Çiftiyürek
Yayınevi: Gün

Antep'in tek yere emek gazetesi

İşçi sınıfı hareketinin iki sıcak günü"

Araştırma-İnceleme
15-16 HAZİRAN 1970

Harifasız İnceleme
Antep'te işçi sınıfı hareketinin iki sıcak günü. 15-16 Haziran 1970. İşçi sınıfı hareketinin iki sıcak günü. 15-16 Haziran 1970. İşçi sınıfı hareketinin iki sıcak günü. 15-16 Haziran 1970.

ARKA PLAN
Sınıf sokağa taşınan emekçi sınıfı ve emekçi sınıfı hareketinin iki sıcak günü. 15-16 Haziran 1970. İşçi sınıfı hareketinin iki sıcak günü. 15-16 Haziran 1970.

Sefaletle teslim olmayacağız

KESİM
başın açılması

YASAM
2

3 saatlik yasamlar!

GENÇLİK
6

Her yıl olduğu gibi bu yılda emekçi sınıfı hareketinin iki sıcak günü. 15-16 Haziran 1970. İşçi sınıfı hareketinin iki sıcak günü. 15-16 Haziran 1970.

Ortaoğu kazandı

Tezgahların ardında

Antep büyük işleme merkezidir. Bu yüzden tezgahların ardında emekçi sınıfı hareketinin iki sıcak günü. 15-16 Haziran 1970. İşçi sınıfı hareketinin iki sıcak günü. 15-16 Haziran 1970.

COBAN ATEŞİ

Son 13 genel seçimde Antep'in eğilimi sağ partiler Antep'in eğilimi sağ!

Araştırma-İnceleme
başın açılması

1950 den beri gerçekleştirilen 13 genel seçimde Antep'in tercihi ağırlıklı olarak sağ, muhafazakar ve liberal partiler oldu. Antep'te gerçekleştirilen 13 genel seçimde sadece dörtünde (tarifli) boyutuna adiller sosyal-demokrat olan ama milliyetçi sağ partiler aralarında bulunan CHP 3 kez birinci olurken SHP de bir kez birinci parti olmuş.

COBAN AT

İlerici, devrimci, yurtsever ve emekten Adaylar destek

SEÇİMLER VE TAVRIMIZ
Harcama: İnceleme

Seçimler konusunda Coban Ateşi'nin 12. sayı ile ilgili DTP'ye çağrımız yapılmıştır. DTP'ye de kararlıyız, desteklenmelidir. Bura dan aday var mı yok mu hesabı yapılmamıştır.

Seçimler konusunda Coban Ateşi'nin 12. sayı ile ilgili DTP'ye çağrımız yapılmıştır. DTP'ye de kararlıyız, desteklenmelidir. Bura dan aday var mı yok mu hesabı yapılmamıştır.

YASAM

Antep'te 119 Adayda

3 Karanfil Ka ilk adımı!

SİYASET YENİDEN İNŞİNİR

Antep'te 119 adayda Karanfil Ka ilk adımı! Siyaset yeniden inşa edilir. Antep'te 119 adayda Karanfil Ka ilk adımı! Siyaset yeniden inşa edilir.

Eğitim panoramasından bir kesit

Eğitim emekçisine saldırı!

19 Haziran Sabahı günü eğitim emekçilerine saldırı yapıldı. Eğitim emekçilerine saldırı yapıldı. Eğitim emekçilerine saldırı yapıldı.

Kozlucalılar rahatsız!

Kozlucalılar rahatsız!

Kozlucalılar rahatsız! Kozlucalılar rahatsız! Kozlucalılar rahatsız!

COBAN ATEŞİ

Unutsuz bekleyiş!

Türk-İş'e bağlı Türkiye Motorlu Taşıtar Sendikası'nın üye beldele otobüsü gösterilmeden maş etmiş. Maşların uzun süreden beri zamanında edememesi son olarak da he mahpus ayı maşlarını almayan İşçiler Kurum'unun protesto ettirir. İşçiler tamamen beldele ve işverenden umudunu kesti.

Halkın Fedailer

Halkın Fedailer

Halkın Fedailer! Halkın Fedailer! Halkın Fedailer!

YASAM

HATIRLAMAK DİRENMEKTİR / ÖZGÜRLÜK

3 Tabuları yıkmak!

BİRİNCİ KALICIYI BİRİNCİSİNDE BİR ADIM DAHA İYİ KURULUR

Hatırlamak direnmektir. Tabuları yıkmak! Birinci kalıcıyı birincisinde bir adım daha iyi kurulumuz.

YASAM

Antep'te 119 Adayda

3 Karanfil Ka ilk adımı!

SİYASET YENİDEN İNŞİNİR

Antep'te 119 adayda Karanfil Ka ilk adımı! Siyaset yeniden inşa edilir. Antep'te 119 adayda Karanfil Ka ilk adımı! Siyaset yeniden inşa edilir.

YASAM

"UMUDU BÜYÜTMEME SÖZÜMÜZ VAR" Hatay Başbakan Milletvekili Adan Benli Kar Sayfa 2'de

3 Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor

Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor. Kadınlar sokağa çıkıyor, mezarlara sığınabiliyor.

YASAM

Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor

3 Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor

Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor. Kadınlar sokağa çıkıyor, mezarlara sığınabiliyor.

YASAM

Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor

3 Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor

Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor. Kadınlar sokağa çıkıyor, mezarlara sığınabiliyor.

YASAM

Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor

3 Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor

Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor. Kadınlar sokağa çıkıyor, mezarlara sığınabiliyor.

YASAM

Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor

3 Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor

Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor. Kadınlar sokağa çıkıyor, mezarlara sığınabiliyor.

YASAM

Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor

3 Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor

Antep'te kadın ya da sokağa ya da mezara sığınabiliyor. Kadınlar sokağa çıkıyor, mezarlara sığınabiliyor.

Ateşi yendik, yaktık

Antep'in tek yere emek gazetesi

YENİ BİR AYDINLANMA İÇİN

SOSYALİST MEZOPOTAMYA

Temmuz 2007 • Sayı: 20 • 2YTL • www.mesop.net

AYLIK TEORİK POLİTİK DERGİ

Ordu'dan gelen 27 Nisan muhtırası, siyaseti dizayn etmede etkili olmaya başladı. Muhtıra ve muhtıranın perspektifinde organize edilen miting, yürüyüş ve panellerin etkisiyle; sistem partileri "vatan ve üniter devletin geleceği tehlikede, birleşip alternatif siyaset yaratmalıyız" basıncıyla birleşmeye, güçbirliğine dönük adım attılar. Cumhurbaşkanlığı seçimi, öne alınan seçim sonrasına bırakıldı, siyasal İslam, somutta AKP geri adım attırılarak sindirildi. Muhtıra etkili olmaya başladı; ancak muhtıra başta olmak üzere, mevcut sorunların ve "bekası tehlikede" denilen üniter devletin algıladığı tehditin asıl nedeni olan Kürt ulusal sorunu varlığını koruyor. Hatta bu sorun tam da rejimin yönelişi nedeniyle daha da derinleşip, ağırlaşarak varlığını sürdürecektir ve çözümünü dayatacaktır. Kürt sorununda çözümü dayatacak her adım, özellikle de Güney'e askeri müdahalenin yol açacağı muhtemel sonuçlar rejim ve elbette ordu merkezli yeni muhtıralar ve açık askeri darbeleri gündeme taşıyabilir. Türkiye rejimi, şoven-üniter yapısından, milimetrik esnemeye yönelmeme tavrını sürdürdükçe, "Ne mutlu Türk'üm demeyenler düşman olarak algılanacaktır" tavrı sürdürüldükçe, bu iş amiyane tabirle "karakolda bitecek" gibi görünüyor.